

T.C.

NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRKÇE EĞİTİMİ ANABİLİMDALI

**TÜRKÇENİN YABANCI DİL OLARAK ÖĞRETİMİNDE DERS
KİTAPLARINDA KULLANILAN TELAFFUZ YÖNTEM VE
UYGULAMALARI ÜZERİNE BİR İNCELEME**

Yüksek Lisans Tezi

Eda TORAMAN ÜNAL

Danışman

Dr. Öğretim Üyesi Bengü AKSU ATAÇ

Nevşehir

Ağustos, 2020

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun bir şekilde elde edildiğini beyan ederim. Aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi, bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi belirtirim.

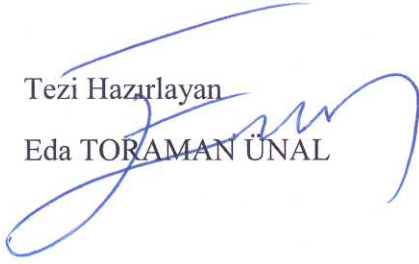
Tezi Hazırlayan

Eda TORAMAN ÜNAL

TEZ YAZIM KILAVUZUNA UYGUNLUK

“Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Ders Kitaplarında Kullanılan Telaffuz Yöntem ve Uygulamaları Üzerine Bir İnceleme” adlı Yüksek Lisans tezi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Lisansüstü Tez Yazım Kılavuzu’na uygun olarak hazırlanmıştır.

Tezi Hazırlayan
Eda TORAMAN ÜNAL

Danışman

Dr. Öğretim Üyesi Bengü AKSU ATAÇ

Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı Başkanı Unvanı

Doç.Dr. Lokman TANRIKULU

KABUL VE ONAY SAYFASI

Dr. Öğretim Üyesi Bengü AKSU ATAÇ danışmanlığında Eda TORAMAN ÜNAL tarafından hazırlanan “Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Ders Kitaplarında Kullanılan Telaffuz Yöntem ve Uygulamaları Üzerine Bir İnceleme” adlı bu çalışma, jürimiz tarafından Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe Öğretimi Ana Bilim Dalı’nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

...../...../.....

JÜRİ

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Bengü AKSU ATAÇ

Üye : Doç. Dr. Lokman TANRIKULU

Üye : Doç. Dr. Ömer Tuğrul KARA

İMZA

ONAY:

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulunun 02.10.2020 tarih ve 2020-244-849 sayılı Kararı ile onaylanmıştır.

...../...../.....

Prof. Dr.
Hakan Vahit ERKUTLU
Enstitü Müdürü
Enstitü Müdürü

**TÜRKÇENİN YABANCI DİL OLARAK ÖĞRETİMİNDE DERS
KİTAPLARINDA KULLANILAN TELAFFUZ YÖNTEM VE
UYGULAMALARI ÜZERİNE BİR İNCELEME**

Eda TORAMAN ÜNAL

**Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe
Öğretimi Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans, Ağustos 2020
Danışman: Dr. Öğretim Üyesi Bengü AKSU ATAÇ**

ÖZET

Yabancı dil öğretiminde temel amaç öğrencilere iletişim kurabilme yetisini kazandırmaktır. Bu yetiyi elde edebilmek için ise dört temel beceri olan dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerini geliştirmek gerekmektedir. Bu dört temel beceri içerisinde en zor geliştirilenlerden biriside konuşma becerisidir. Hedef dili öğrenen kişilerin dili doğru ve anlaşılır bir biçimde konuşabilmesi ve sözlü iletişim kurabilmesi için konuşma becerisinin öğretimi önemlidir. Bunun için ise konuşma becerisinin en önemli bileşenlerinden biri olan telaffuz öğretimine önem verilmelidir. Ders kitapları yabancı dil öğretiminde en yaygın olarak kullanılan materyaldir. Bu araştırmada Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti Ders Kitapları, Gazi Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti Ders Kitapları ve İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti Ders Kitapları içinde yer alan etkinlikler incelenmiştir. Ders kitaplarında telaffuz öğretiminin nasıl ele alındığı, etkinliklerde hangi telaffuz öğretim yöntem ve tekniklerine yer verildiği analiz edilmiştir. Ayrıca farklı illerde görev yapan 55 Türkçe öğreticisinin kullandıkları öğretim setlerine ve telaffuz becerisinin öğretimine ilişkin görüşleri alınmak üzere öğretmenlere yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanmıştır. Elde edilen bulgular tablolar halinde sunulmuştur. Çalışmada telaffuz öğretiminde kullanılabilecek etkinlik önerileri sunulmuştur. Nitel bir araştırma olan bu çalışmanın hedeflerine ulaşmak adına doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen verilere göre ders kitaplarının hiç birinde telaffuz öğretimi için ayrı bir bölüme yer verilmediği telaffuz etkinliklerinin diğer becerilerin içerisinde yer aldığı gözlemlenmiştir. İncelenen öğretim setlerinde telaffuz ile ilişkilendirilebilecek etkinlik sayısının en fazla Gazi Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti Ders Kitaplarında (f=36) olduğu anlaşılmıştır. En az etkinliğin ise İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti Ders Kitaplarında (f=13) yer aldığı sonucuna ulaşılmıştır. Kitaplarda en sık kullanılan telaffuz öğretim tekniğinin dramatizasyon ve rol yapma tekniği (f=49) olduğu anlaşılmıştır. Öğretim setlerinde en az kullanılan telaffuz öğretim teknikleri ise alfabe öğretimi (f=1), mani (f=1), şiir (f=2), tekerleme (f=3), şarkı (f=3) şeklindedir. Araştırma kapsamında öğretmenlere kullandıkları ders kitaplarında telaffuz becerisini geliştirmeye yönelik etkinliklerin olup olmadığı sorulmuştur. Öğreticilerin %61'i telaffuz etkinliklerinin olmadığını ifade ederken, %30'u telaffuz etkinliklerinin olduğunu, %9'u ise bu soruya kısmen yanıtı vermişlerdir. Öğreticilerin tamamı yabancı dil olarak Türkçe öğretirken telaffuz alt becerisinin de öğretilmesi gerektiğini düşünmektedir. Öğreticilerin yanıtları da dikkate alınarak yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarında telaffuz becerisinin göz ardı edildiği sonucuna ulaşılmıştır. Öğreticilerin görüşlerinden de yola çıkılarak Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan ders kitaplarında özgün telaffuz etkinliklerinin yer almasının öğrencilerin konuşma becerisini geliştireceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, ders kitabı, telaffuz öğretimi.

**AN INVESTIGATION ON PRONUNCIATION TECHNIQUES AND
METHODS USED IN COURSEBOOKS IN TEACHING TURKISH AS A
FOREIGN LANGUAGE**

Eda TORAMAN ÜNAL

**Nevşehir Hacı Bektaş Veli University, Institute of Social Sciences
Teaching Turkish For Foreigners Program, Master Thesis, August, 2020
Supervisor: Dr. Bengü AKSU ATAÇ**

ABSTRACT

The main purpose of the foreign language teaching is to make students acquire communicative competence. In order to gain this competence four language skills; listening, speaking, reading, and writing should be improved. Among this four basic skills, one the most difficult to be improved is the speaking skill. So that those who learn the target language can speak language correctly and clearly and communicate orally, teaching speaking skill is important. For this reason, importance should be given to the pronunciation teaching which is one of the most important components of the speaking skill.

Coursebooks are the most widely used material in foreign language teaching. In this study, the activities included in Yedi İklim Turkish Teaching Set coursebooks, Gazi Teaching Turkish For Foreigners Set coursebooks and İstanbul Teaching Turkish for Foreigners Set coursebooks are examined. How to be taught pronunciation in the coursebooks and which pronunciation methods and techniques are used in the activities are analyzed. Also, a semi-structured interview form is applied to 55 teachers working in different provinces to get their opinions about the coursebooks that they use and teaching pronunciation skills. The findings are presented in tables. In this study activity samples that can be used in teaching pronunciation are presented. In order to reach the objectives of this study whis is a qualitative research, document analysis method is used. According to the data obtained in the study, it is observed that there is no seperate section for teaching pronunciation in any of the coursebooks, the pronunciation skills included in other skills. It is understood that the number of activities in the teaching sets that can be associated with pronunciation is the most in Gazi Turkish Teaching Set for Foreigners (f=36). It is concluded that the least activity includes in the İstanbul Teaching Turkish for Foreigners Coursebooks. It is understood that the most commonly used pronunciation teaching technique in the books is dramatizasyon and role playing technique (f=49). The least used pronunciation teaching techniques in teaching sets are alphabet teaching (f=1), mania (f=1), poetry (f=2), rhyme (f=3), song (f=3). Within the scope of the research, the teachers were asked whether there were any activities to improve the pronunciation skills in the coursebooks they use. While %61 of the teachers stated that there is no pronunciation activities in coursebooks, %30 of them stated that pronunciation activities exist in their coursebooks and %9 of them answered partially exist. All of the teachers think that while teaching Turkish as a foreign language, the pronunciation sub-skill also should be taught. Considering the responses of the teachers, it is concluded that the pronunciation skill is ignored in the coursebooks of teaching Turkish as a foreign language. Based on the opinions of the teachers, it is thought that the inclusion of the authentic pronunciation activities in the coursebooks used in teaching Turkish as a foreign language will improve students's speaking skills.

Keywords: Teaching Turkish as a foreign language, coursebook, pronunciation teaching.

TEŞEKKÜR

İlk olarak bu çalışmanın ortaya çıkmasında büyük emeği olan ve desteğini hiçbir zaman esirgemeyip çalışmamı titizlikle takip eden tez danışmanım değerli hocam Dr. Öğr. Üyesi Bengü AKSU ATAÇ' a teşekkür ederim. Yüksek lisans eğitimime başlamam konusunda beni cesaretlendiren yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanını tanıyıp sevmem hususunda bana oldukça destek olan Arş. Gör. Çiğdem YALÇIN' a, yabancı dil öğretimi alanında üzerimde çokça emeği bulunan Doç. Dr. Lokman TANRIKULU' na teşekkürü borç bilirim.

Ayrıca her daim yanımda olduklarını hissettiren, beni büyütüp yetiştiren, hiçbir zaman emeklerini esirgemeyen annem Emine TORAMAN ve babam Ertan TORAMAN' a, süreç boyunca her an bana destek olan ve beni asla yalnız bırakmayan sevgili eşim Abdullatif ÜNAL' a sabırla bu sürecin bitmesini bekleyen kardeşim Tuğba TORAMAN' a teşekkür ederim.

Nevşehir 2020

Eda TORAMAN ÜNAL

İÇİNDEKİLER

Sayfa No:

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK	ii
TEZ YAZIM KILAVUZUNA UYGUNLUK	iii
KABUL VE ONAY SAYFASI	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vii
TEŞEKKÜR	ix
İÇİNDEKİLER	x
KISALTMALAR	xiv
ŞEKİLLER LİSTESİ	xv
TABLolar LİSTESİ	xvi
RESİMLER LİSTESİ	xvii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM PROBLEM DURUMU

1.1. Problem Durumu.....	4
1.2. Araştırmanın Amacı.....	5
1.3. Araştırmanın Önemi	5
1.4. Sınırlılıklar	6

İKİNCİ BÖLÜM KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Dil Nedir?	7
2.2. Yabancı Dil Öğretimi.....	9
2.3. Dil Beceri Alanları.....	9
2.3.1. Dinleme Becerisi	10
2.3.2. Okuma Becerisi	11
2.3.3. Yazma Becerisi.....	13
2.3.4. Konuşma Becerisi.....	14
2.4. Telaffuz Öğretiminin Önemi	16
2.5. Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metninde Telaffuzun Geliştirilmesi.....	18
2.6. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Telaffuz Öğretimi.....	19
2.7. Telaffuz Öğretim Yaklaşımları	21

2.7.1. Sezgisel–Taklitçi Yaklaşım	21
2.7.2. Analitik-Dilbilimsel Yaklaşım	22
2.8. Telaffuz Öğretim Yöntemleri	22
2.8.1. Doğrudan Yöntem (Direct Method) İle Telaffuz Öğretimi	22
2.8.2. İşitsel – Dilsel Yöntem (Audio-Lingual Method) İle Telaffuz Öğretimi ..	23
2.8.3. Sessiz Yol (The Silent Way) İle Telaffuz Öğretimi	24
2.8.4. Grupla Dil Öğretim Yöntemi (Community Language Learning) İle Telaffuz Öğretimi	25
2.8.5. Doğal Yöntem (Natural Approach) İle Telaffuz Öğretimi	25
2.8.6. İletişimsel Yöntem (Communicative Method) İle Telaffuz Öğretimi	26
2.9. Telaffuz Öğretim Teknikleri	26
2.9.1. Dinle ve Taklit et	26
2.9.2. Fonetik Eğitim	27
2.9.3. “Minimal Çiftli” Alıştırmalar	27
2.9.4. Görsel Araçların Kullanımı	27
2.9.5. Tekerleme ve Mani Kullanımı	28
2.9.6. Kayıt ve Tekrar Tekniği	28
2.9.7. Ayna Kullanımı	28
2.9.8. Sesli Okuma	28
2.9.9. Şarkı ve Şiir Kullanımı	29
2.9.10. Dramatizasyon ve Rol Yapma Tekniği	29
2.9.11. Bilgisayar Destekli Telaffuz Öğretim Yazılımları	29
2.9.11.1. Sesli Türkçe Alfabe Öğren	30
2.9.11.2. Turkish Alphabet For Students	30
2.9.11.3. Speak Turkish	30
2.10. İlgili Alanyazın	30
2.10.1. Yüksek Lisans Tezleri	30
2.10.2. Bilimsel Makaleler	31

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

UYGULAMA VE YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Yöntemi	32
3.2. Araştırmanın Alanı	32
3.3. Verilerin Toplanması	35

3.4. Verilerin Analizi	35
------------------------------	----

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

4.1. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kullanılan Öğretim Setlerinde Yer Alan Etkinliklerin İncelenmesiyle Elde Edilen Bulgular	36
4.1.1. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A1 Ders Kitabında Yer Verilen Telaffuz Öğretim Etkinlikleri	36
4.1.2. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A2 Ders Kitabında Yer Verilen Telaffuz Öğretim Etkinlikleri	40
4.1.3. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B1 Ders Kitabında Yer Verilen Telaffuz Öğretim Etkinlikleri	43
4.1.4. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B2 Ders Kitabında Yer Verilen Telaffuz Öğretim Etkinlikleri	45
4.1.5. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti C1 Ders Kitabında Yer Verilen Telaffuz Öğretim Etkinlikleri	46
4.1.6. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti C2 Ders Kitabında Yer Verilen Telaffuz Öğretim Etkinlikleri	47
4.1.7. Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Seti A1 Ders Kitabında Yer Verilen Telaffuz Öğretim Etkinlikleri	48
4.1.8. Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Seti A2 Ders Kitabında Yer Verilen Telaffuz Öğretim Etkinlikleri	50
4.1.9. Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Seti B1 Ders Kitabında Yer Verilen Telaffuz Öğretim Etkinlikleri	51
4.1.10. Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Seti B2 Ders Kitabında Yer Verilen Telaffuz Öğretim Etkinlikleri	52
4.1.11. Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Seti C1 Ders Kitabında Yer Verilen Telaffuz Öğretim Etkinlikleri	54
4.1.12. İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Seti A1 Ders Kitabında Yer Verilen Telaffuz Öğretim Etkinlikleri	55
4.1.13. İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Seti A2 Ders Kitabında Yer Verilen Telaffuz Öğretim Etkinlikleri	56
4.1.14. İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Seti B1 Ders Kitabında Yer Verilen Telaffuz Öğretim Etkinlikleri	57

4.1.15. İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Seti B2 Ders Kitabında Yer Verilen Telaffuz Öğretim Etkinlikleri	60
4.1.16. İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Seti C1 Ders Kitabında Yer Verilen Telaffuz Öğretim Etkinlikleri	60
4.2. Görüşme Verilerinden Elde Edilen Bulgular.....	62
4.2.1. Öğreticilerin Kullandıkları Öğretim Setlerine İlişkin Elde Edilen Bulgular.....	64
4.2.2. Öğreticilerin Kullandıkları Öğretim Setlerinin Özelliklerine İlişkin Elde Edilen Bulgular.....	67
4.2.3. Öğreticilerin Kullandıkları Öğretim Setlerinin İşlevselliğine Dair Elde Edilen Bulgular.....	71
4.2.4. Ders Kitaplarında Yer Alan Dil Beceri Alanlarına Dair Elde Edilen Bulgular	71
4.2.5. Ders Kitaplarında Telaffuz Alt Beceri Alanına Dair Elde Edilen Bulgular.....	72
4.2.6. Öğreticilerin Telaffuz Becerisine Dair Görüşlerinden Elde Edilen Bulgular	73
4.2.7. Öğreticilerin Derslerinde Telaffuz Becerisini Geliştirmeye Yönelik Yaptıkları Etkinliklere Dair Elde Edilen Bulgular	75
4.3. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Setlerinde Kullanılabilecek Telaffuz Alt Becerisini Geliştirmeye Yönelik Etkinlik Türleri.....	78
SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	91
KAYNAKÇA	99
ÖZGEÇMİŞ.....	106

KISALTMALAR

TÖMER: Türkçe ve Yabancı Dil Uygulama Araştırma Merkezi

AOBM: Avrupa Ortak Başvuru Metni

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 2. 1. Dil Becerilerinin Sınıflandırılması	10
Şekil 4. 1. Öğreticiler Tarafından Tercih Edilen Ders Kitapları.....	67
Şekil 4. 2. Telaffuz Becerisine Yer Veren Kitaplar	73

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 2. 1. Sesbilgisel Kontrol	19
Tablo 4. 1. Öğreticilerin Cinsiyet ve Kıdemlerine Göre Dağılımları.....	63
Tablo 4. 2. Araştırmaya Katılan Öğreticilerin Sınıf Mevcutlarına İlişkin Bilgiler ...	64
Tablo 4. 3. Öğreticilerin Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kullandıkları Ders Kitapları/Setlerine İlişkin Bilgiler.....	65
Tablo 4. 4. Öğreticilerin Kullandıkları Kitaplardaki Sevdikleri Özellikleri	68
Tablo 4. 5. Öğreticilerin Ders Kitaplarındaki Sevmedikleri Özellikleri	70
Tablo 4. 6. Öğreticilerin Kullandıkları Ders Kitaplarında Bütün Dil Beceri Alanlarına Yer Verilip Verilmediğine Dair Görüşleri	72
Tablo 4. 7. Öğreticilerin Telaffuz Öğretiminde Kullandıkları Etkinlik Türleri	76
Tablo 5. 1. Ders Kitaplarındaki Telaffuz Öğretiminde Kullanılabilecek Etkinlik Sayıları	92
Tablo 5. 2. Öğretim Setlerinde Kullanılan Telaffuz Teknikleri	92

RESİMLER LİSTESİ

Resim 2. 1. Konuşma Aygıtı ve Ses Organları	22
Resim 2. 2. İngilizce Telaffuz Öğretiminde Kullanılan Telaffuz Tablosu Örneği... ..	24
Resim 4. 1. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A1 Ders Kitabı Dinle ve Taklit Et Tekniği ile Telaffuz Öğretimi Çalışması Örneği	37
Resim 4. 2. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A1 Ders Kitabı Dinle ve Taklit Et Tekniği ile Telaffuz Öğretimi Çalışması Örneği	38
Resim 4. 3. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A1 Ders Kitabı Sesli Okuma Tekniği ile Telaffuz Öğretimi Çalışması Örneği	39
Resim 4. 4. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A1 Ders Kitabı Dramatizasyon ve Rol Yapma Tekniği ile Telaffuz Öğretimi Çalışması Örneği	40
Resim 4. 5. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A2 Ders Kitabı Şarkı Kullanımıyla Telaffuz Öğretimi Çalışması Örneği	41
Resim 4. 6. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A2 Ders Kitabı Oyunla Telaffuz Öğretimi Çalışması Örneği	41
Resim 4. 7. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A2 Ders Kitabı Dramatizasyon ve Rol Yapma Tekniği ile Telaffuz Öğretimi Çalışması Örneği	42
Resim 4. 8. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A2 Ders Kitabı Sesli Okuma Tekniği ile Cümle Düzeyinde Telaffuz Öğretimi Çalışması Örneği	43
Resim 4. 9. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B1 Ders Kitabı Maniler ile Telaffuz Öğretimi Çalışması Örneği	44
Resim 4. 10. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B2 Ders Kitabı Oyun ile Telaffuz Öğretimi Çalışması Örneği	45
Resim 4. 11. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti C1 Ders Kitabı Telaffuz Yanlışlarını İçeren Çalışma Örneği.....	46
Resim 4. 12. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti C1 Ders Kitabı Telaffuz Çalışması Örneği.....	47
Resim 4. 13. Gazi TÖMER Yabancılar için Türkçe Öğretim Seti A1 Ders Kitabı Telaffuz Çalışması Örneği	48
Resim 4. 14. Gazi TÖMER Yabancılar için Türkçe Öğretim Seti A2 Ders Kitabı Telaffuz Çalışması Örneği	51

Resim 4. 15. Gazi TÖMER Yabancılar için Türkçe Öğretim Seti B2 Ders Kitabı Tekerleme Tekniğiyle Telaffuz Çalışması Örneği.....	53
Resim 4. 16. Gazi TÖMER Yabancılar için Türkçe Öğretim Seti B2 Ders Kitabı Dramatizasyon ve Rol Yapma Tekniğinin Yer Aldığı Telaffuz Çalışması Örneği ...	53
Resim 4. 17. Gazi TÖMER Yabancılar için Türkçe Öğretim Seti C1 Ders Kitabı Dramatizasyon ve Rol Yapma Tekniğinin Yer Aldığı Telaffuz Çalışması Örneği. ..	55
Resim 4. 18. İstanbul Yabancılar için Türkçe Öğretim Seti A1 Ders Kitabı Alfabe Öğretiminin Yer Aldığı Telaffuz Çalışması Örneği.....	56
Resim 4. 19. İstanbul Yabancılar için Türkçe Öğretim Seti A2 Ders Kitabı Alfabe Öğretiminin Yer Aldığı Telaffuz Çalışması Örneği.....	57
Resim 4. 20. İstanbul Yabancılar için Türkçe Öğretim Seti A2 Ders Kitabı Alfabe Öğretiminin Yer Aldığı Telaffuz Çalışması Örneği.....	57
Resim 4. 21. İstanbul Yabancılar için Türkçe Öğretim Seti B1 Ders Kitabı Telaffuzu Benzer Olan Bazı Kelimelerin Listesi.....	58
Resim 4. 22. İstanbul Yabancılar için Türkçe Öğretim Seti B1 Ders Kitabı 42. ve 45. Sayfadaki Dramatizasyon ve Rol Yapma Tekniği Kullanımına Yer Veren Telaffuz Çalışmaları	59
Resim 4. 23. İstanbul Yabancılar için Türkçe Öğretim Seti B1 Ders Kitabı 64. Sayfada Yer Alan Tekerleme Tekniğiyle Telaffuz Öğretim Çalışması Örneği.....	60
Resim 4. 24. İstanbul Yabancılar için Türkçe Öğretim Seti C1 Ders Kitabı 125. Sayfada Yer Alan Rol Yapma Tekniğiyle Telaffuz Öğretim Çalışması Örneği.....	61
Resim 4. 25. İstanbul Yabancılar için Türkçe Öğretim Seti C1 Ders Kitabı 184. Sayfada Yer Alan Rol Yapma Tekniğiyle Telaffuz Öğretim Çalışması Örneği.....	61
Resim 4. 26. İstanbul Yabancılar için Türkçe Öğretim Seti C1 Ders Kitabı 187. Sayfada Yer Alan Rol Yapma Tekniğiyle Telaffuz Öğretim Çalışması Örneği.....	62
Resim 4. 27. İstanbul Yabancılar için Türkçe Öğretim Seti C1 Ders Kitabı 196. Sayfada Yer Alan Rol Yapma Tekniğiyle Telaffuz Öğretim Çalışması Örneği.....	62
Resim 4. 28. Adam asmaca oyununun çizimi	82
Resim 4. 29. Soru eklerinin öğretiminde kullanılan etkinliğe ait kart örnekleri.	88
Resim 4. 30. Telaffuz öğretiminde kullanılacak Uygulama	89
Resim 4. 31. Telaffuz öğretiminde kullanılacak Uygulama Örneği	89
Resim 4. 32. Telaffuz öğretiminde kullanılacak Uygulama Örneği.....	90

GİRİŞ

Bugün 220 milyon kişi tarafından konuşulmakta olan Türk dili dünyada en yaygın konuşulan diller arasında yer almaktadır. Türkçenin merak uyandıran bir dil haline gelmesi, Türkiye'nin farklı sebeplerle bazı uluslara ev sahipliği yapması, farklı coğrafyalarda konuşulması gibi birçok sebep Türkçenin yabancı dil olarak öğretimini gerekli ve önemli kılmaktadır.

Türkçenin yabancı dil olarak öğretimine verilen önem son yıllarda bir hayli artmış ve Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi profesyonel bir disiplin olarak ele alınmaya başlanmıştır. Son yıllarda birçok üniversitenin Türkçenin yabancı dil olarak öğretimine yönelik lisansüstü ve doktora programını açması da bunu doğrular niteliktedir.

Türkiye'de Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi görevini, Yunus Emre Enstitüsü ve üniversiteler bünyesinde faaliyet gösteren Türkçe Öğrenim Merkezleri (TÖMER) üstlenmektedir. Bu kurumlarda dil dört temel beceri alanlarının (okuma, yazma, dinleme, konuşma) geliştirilmesi suretiyle Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı kapsamında farklı düzeylere ait kazanımların öğretilmesiyle gerçekleştirilmektedir. Bu amaçla bahsi geçen kurumlarda dil beceri alanlarını geliştirmek amacıyla kullanılan materyallere bakıldığında en temel ve yaygın olarak kullanılan materyalin ders kitapları olduğu gözlemlenmiştir. Kurumlar tarafından geliştirilen bu kitaplar A1, A2, B1, B2, C1, C2 şeklinde seviyelere ayrılmakta ve yabancı dil olarak Türkçenin öğretilmesi bu kitaplar üzerinden yürütülmektedir. Öğretilmesi doğrudan etkileyeceğinden ve temel materyal olarak kullanıldığından bu ders kitaplarının nitelikli olması gerekmektedir.

Yabancı dil öğretimi, temelde dört ana dil becerisinin öğretimiyle gerçekleştirilmektedir. Bu beceriler dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerileridir. Bunun yanı sıra dil bilgisi, telaffuz gibi alt beceri alanlarının da yabancı dil öğretiminde üzerinde durulması gerekmektedir.

Yabancı dilde konuşma becerisi çoğunlukla yabancı dil öğrenen bireylerin edinmekte en çok zorlandığı becerilerden biridir. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bireyler de en çok konuşmada güçlük çekmektedir. Bu sebeple konuşma becerisinin üzerinde çalışılmalı, doğru ve güzel konuşma becerisinin kazandırılması adına konuşma becerisinin alt becerilerine de gerekli önem verilmelidir. Bu alt becerilerin en önemlisi de seslerin doğru boğumlanması, vurgu ve tonlamayı da içinde barındıran telaffuz becerisidir. Telaffuz öğretimi, yabancı dil öğretiminde üzerinde durulması gereken önemli bir husustur.

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde ders kitaplarında kullanılan telaffuz yöntem ve uygulamaları üzerine bir inceleme isimli bu çalışmada; öncelikle örnekleme alınan İstanbul Yabancılar İçin Türkçe ve Yedi İklim Yabancılar İçin Türkçe ve Gazi Yabancılar İçin Türkçe setlerinde kullanılan telaffuz yöntem, uygulama ve etkinliklerine yer verilip verilmediği tespit edilmiştir. Bu kitaplardaki telaffuz öğretiminin nasıl ele alındığı belirlenerek kullanılan yöntem ve etkinlikler incelenmiş, yabancı dil olarak Türkçe öğreten öğreticilerin telaffuz öğretimine dair görüşleri ve yaptıkları etkinlikler incelenmiştir. Bu doğrultuda Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerin telaffuz becerilerini geliştirmek adına ders kitaplarında kullanılabilecek alternatif telaffuz etkinlikleri önerilmiştir.

Araştırmanın birinci bölümünde, problem durumu, araştırmanın amacı ve alt problemler belirtilmiş olup araştırmanın sınırlılıkları ve varsayımlarından söz edilmiştir. Araştırmanın ikinci bölümünde, alanyazın taraması yapılarak çalışmaya ilişkin kuramsal çerçeve oluşturulmuştur. Ayrıca yapılan araştırmaya yönelik yurt içinde ve yurt dışında yapılan çalışmalardan söz edilmiştir. Araştırmanın üçüncü bölümünde, araştırmanın modeli, veri toplama aracı ve verilerin çözümlenmesine ilişkin bilgilere ek olarak araştırma süreci ve işleyişi hakkında bilgiler verilmiştir. Araştırmanın dördüncü

bölümünde, Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan bazı ders kitaplarında telaffuz alt becerisine yönelik etkinliklerin olup olmadığı incelenmiş varsa etkinlikler değerlendirilmiş yoksa alternatif etkinlik önerileri geliştirilmeye çalışılmıştır. Bu doğrultuda telaffuz becerisine dair görüşlerini almak üzere Türkçeyi yabancı dil olarak öğreten 55 öğreticiye yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanmıştır. Verilen cevaplar içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. Elde edilen sonuçlardan yola çıkılarak araştırmanın bulgular kısmı oluşturulmuştur. Araştırmanın son bölümünde, araştırmanın amacı doğrultusunda elde edilen veriler analiz edilerek sonuç ve tartışma kısmı oluşturulmuştur. Elde edilen bulgular doğrultusunda araştırmacılara, öğretmenlere ve yabancı dil olarak Türkçe ders kitabı hazırlayan uzmanlara yönelik tavsiyeler ve etkinlik önerilerinde bulunulmuştur.

Bu çalışma ile yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarında kullanılan telaffuz yöntem, uygulama ve etkinlikleri tespit edilmeye ve kitaplardaki telaffuz öğretiminin nasıl ele alındığı belirlenerek kullanılan yöntemlere ve uygulamalara alternatif etkinlikler geliştirilmeye çalışılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

PROBLEM DURUMU

Bu bölümde; araştırmanın problem cümlesi, amacı, önemi ve sınırlılıkları yer almaktadır.

1.1. Problem Durumu

Yabancı dil öğretiminde doğru yöntem ile beraber gelişmiş modern tekniklerin kullanımı ve uygun materyal seçimi hedef dilin daha hızlı ve etkili bir şekilde öğrenilmesini sağlamaktadır. Bu anlamda yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan yöntem, teknik ve materyallerin amaca uygun bir şekilde ve dili öğrenenlerin hazırbulunuşluk düzeylerinin ve ihtiyaçlarının dikkate alınarak seçilmesi gerekmektedir. Yalnızca kullanılan yöntemler değil aynı zamanda materyaller de bütün dil beceri alanlarını ve alt beceri alanlarını kapsayıcı nitelikte olmalıdır.

Yabancı dil öğretiminde kullanılan materyaller incelendiğinde en temel materyal olarak ders kitapları göze çarpmaktadır. Nitekim Halis (2002: 51), “Ders kitaplarının eğitimin hedeflerini gerçekleştirmek amacıyla öğrencinin öğrenme yaşantılarına kaynaklık eden öğretim materyallerinden biri olduğunu hatta çoğu durumda tek öğretim materyali olduğunu” vurgulamıştır.

Temel materyal olarak kullanıldığından ders kitaplarının amaca uygun ve nitelikli olması Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde büyük önem arz etmektedir. Bunun yanı sıra ders kitapları, içerisinde dört temel beceri alanını (dinleme, okuma, yazma, konuşma) ve telaffuz, dil bilgisi gibi alt becerileri de barındırmalı, çeşitli etkinliklerle

becerilerin gelişimi destekler nitelikte olmalıdır. Bu amaçla yabancı dil olarak Türkçe ders kitaplarındaki beceri alanları incelenmiş, öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına göre kitaplarda kullanılan telaffuz yöntem ve teknikleri belirlenmeye çalışılarak alternatif etkinlikler sunulmaya çalışılmıştır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı, örnekleme alınan İstanbul Yabancılar İçin Türkçe, Yedi İklim Yabancılar İçin Türkçe ve Gazi Yabancılar İçin Türkçe setlerinde kullanılan telaffuz yöntem, uygulama ve etkinliklerini tespit etmektir. Bu kitaplardaki telaffuz öğretiminin nasıl ele alındığını belirleyerek kullanılan yöntemleri ve etkinlikleri inceleyip bu etkinliklere alternatif olarak kullanılacak etkinlikler geliştirmektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki alt amaçlar belirlenmiştir.

- 1) Farklı yayınevlerine ait yabancı dil olarak Türkçe öğretimi setlerinde telaffuz öğretim etkinliklerine yer verilmiş midir?
- 2) Farklı yayınevlerine ait yabancı dil olarak Türkçe öğretimi setlerinde hangi telaffuz öğretim yöntemi ve tekniği kullanılmıştır?
- 3) Farklı yayınevlerine ait yabancı dil olarak Türkçe öğretimi setlerinde telaffuz öğretiminde hangi etkinlikler kullanılmıştır?
- 4) Türkçeyi yabancı dil olarak öğretenlerin telaffuz alt becerisinin önemine ait görüşleri nelerdir?
- 5) Türkçeyi yabancı dil olarak öğretenlerin derslerinde öğrencilerin telaffuz becerilerini geliştirmeye yönelik kullandıkları etkinlikler nelerdir?
- 6) Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi setlerinde kullanılacak telaffuz alt becerisini geliştirmeye yönelik etkinlik türleri nelerdir?

1.3. Araştırmanın Önemi

Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi incelendiğinde Türkçe Öğretim Merkezleri göze çarpmakta olup bu kurumlarda kullanılan farklı yayınevleri tarafından basılan düzeylere ayrılmış ders kitapları en önemli öğretim aracı olarak öne çıkmaktadır. Bu ders kitaplarında bütün dil becerileri ayrı olarak ele alınmakta ve bu becerilere yönelik etkinlikler aracılığıyla dil öğretimi gerçekleştirilmektedir. Bu bağlamda ders kitapları hem bütün becerileri kapsadığından hem de dil öğrenenlerin en kolay

ulaşabildikleri bir dil sağlayıcısı olduğundan ayrı bir önem taşımaktadır. Bu nedenle dil öğretim kitapları titizlikle incelenmeli etkinlikler özenle seçilmelidir.

1.4. Sınırlılıklar

Türkçe ve Yabancı Dil Araştırma ve Uygulama Merkezlerinde (TÖMER) ya da Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi amacıyla hizmet veren kurumlarda farklı Türkçe Öğretim setleri kullanılmaktadır. Bu çalışmada yabancı dil olarak Türkçe öğretimi için hazırlanan İstanbul Yabancılar İçin Türkçe A1, A2; B1, B2; C1, Yedi İklim Yabancılar İçin Türkçe A1, A2; B1, B2; C1 ve Gazi Yabancılar İçin Türkçe ders kitapları kullanılmıştır. Çalışma bu setlerde yer alan telaffuz öğretiminin incelenmesiyle ve farklı illerde görev yapan 55 öğreticinin görüşlerinin alınmasıyla sınırlandırılmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Dil Nedir?

İnsanı diğer canlılardan ayıran dil, iletişimi ve etkileşimi sağlayan en gelişmiş araçtır. Sosyal bir varlık olan insan, iletişim ve sosyalleşme gereksinimini dil vasıtasıyla karşılar. İnsanlar arasında iletişimi sağlayan araçlara bakıldığında, dil iletişimin en kolay, en hızlı, en ekonomik ve en anlaşılabilir olanıdır. Şimdiye kadar birçok dilbilimci tarafından dilin çok sayıda tanımı yapılmış ve dil, günümüzde de üzerinde çalışılan bir disiplin olmuştur. Ergin (2009: 3)'e göre "*Dil, insanlar arasında anlaşmayı sağlayan tabii bir vasıta, kendine özgü kanunları olan ve ancak bu kanunlar etrafında gelişen canlı bir varlık, temeli bilinmeyen zamanlarda atılmış gizli antlaşmalar sistemi ve seslerden örülmüş içtimai bir müessesedir.*" Prof. Dr. Berke Vardar' a ait Dilbilim Terimleri Sözlüğü'nde dil "*belli bir insan topluluğuna özgü, çift eklemli sesli göstergeler dizisi*" olarak geçmektedir (Vardar, 1998: 75). Aksan (1999: 13) ise dili, sözlü ve yazılı bir şekilde iletişimde kullanılan, insanın doğduğunda hazır bularak edinmeye başladığı, doğrudan doğruya insana özgü, çok kuvvetli, büyümlü bir düzen olarak ifade eder ve dilin düşünme ve düşünülene aktarma dizgesi olduğunu belirtir. "*Dil, bilgi iletme adına, sınırsız birleşime sahip istemli sembollerin kullanıldığı karmaşık bir iletişim sistemidir ve sosyal ve duygusal iletişimin en mühim yapıtaşlarından biridir*" (Öztürk Dağabakan ve Dağabakan, 2007: 155).

Ünlü dilbilimci Ferdinand de Saussure dilin yapılandırılan, keyfi işaretler sistemi olduğunu savunmaktadır (Saussure, 1966: 73). Saussure (1959: 121), dilin düşünce ve ses arasındaki bağ olduğunu da belirtmektedir. Ünlü dilbilimcilerden biri olan

Chomsky (1975: 4) ise dili zihnin aynası olarak tanımlamaktadır. İmer, Kocaman ve Özsoy (2011: 86) ise dili “nedensiz simgelerden meydana gelen bildirişimin gerçekleşmesini sağlayan dizge” olarak ifade etmektedir. Martinet (1998: 28) dili “*insan deneyiminin, topluluktan topluluğa değişen biçimlerde, anlamsal bir içerikle sessel bir anlatım kapsayan birimlere, başka bir deyişle anlam birimlerine ayrıştırılmasını sağlayan bir bildirişim aracı*” olarak ifade eder. Ungan (2018: 15) dili, “sınırlı miktardaki seslerle sınırsız sayıda cümle üretmeye olanak tanıyan düzeneğin insanlar tarafından kullanılması” olarak tanımlamaktadır. Aynı zamanda “dil insan zekâsının bir ürünü ve insan beyninin gelişmiş seviyede iletişime geçme yöntemidir” (Köksal ve Pestil, 2014: 297).

Geçmişte de dil üzerine pek çok araştırma yapılmış olup birçok farklı tanım ortaya konulmuştur. Bilinen en eski eserlerden biri sayılan, Türkçenin ve Türk dili araştırmalarının en önemli kaynak eserlerinden olan Yusuf Has Hacib tarafından kaleme alınan “Kutadgu Bilig” adlı eserde de dilin önemi ve işlevlerini anlatan baplar bulunmaktadır. Dil tarihi için özel bir yere sahip olan bu eserde dil konusuna özel bir bölüm ayırmış ve son derece etkileyici beyitlere yer vermiştir. Bu beyitler incelendiğinde modern dilbilim kuramlarının izlerine rastlanılmaktadır (Elmalı, 2014: 507). Geçmişteki eserler de göz önünde bulundurulduğunda dil kavramı, üzerinde çok çalışılan önemli bir konu olmaktadır.

İnsanların sosyal yaşamı için kaçınılmaz bir olgu olan dilin yapılan tanımlardan;

- Doğal bir araç olduğunun,
- Keyfi sembollerle ifade edildiğinin,
- Kendine özgü kurallarının bulunduğu,
- Karmaşık bir sistem olduğunun,
- Yalnızca insana özgü olduğunun,
- İnsanların duygu, düşünce, bilgi ve eğilimlerini ifade edebilmelerini sağladığının,
- Toplumlarca benimsenen uzlaşımsal bir düzen olduğunun,
- Toplumdan topluma değiştiğinin,
- İnsan zekâsının bir ürünü olduğunun,
- Üretken olduğunun,

- Birçok işlevi olan değişime ve gelişime açık yaşayan bir vasıta olduğunun çıkarımını yapmak mümkündür.

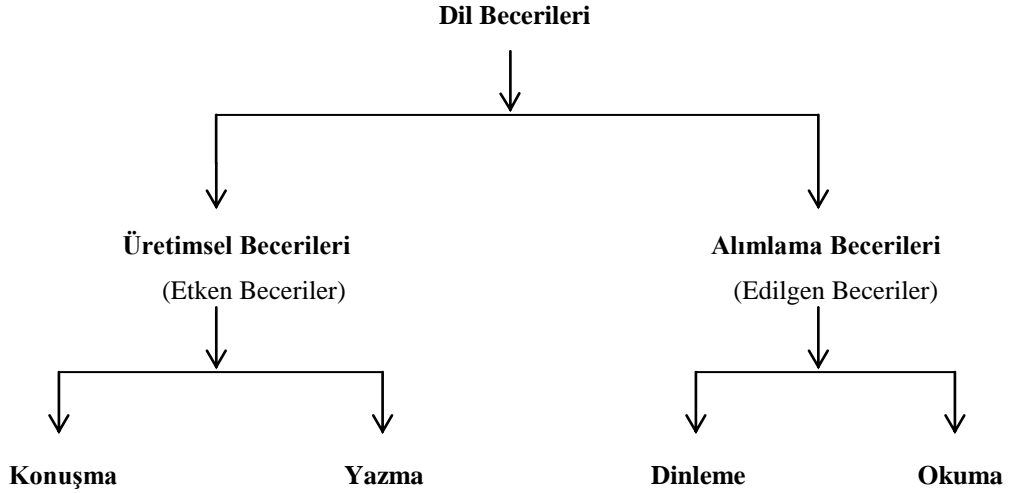
2.2. Yabancı Dil Öğretimi

Yabancı dil öğrenimi ve öğretimi alanında uzun yıllardır öğretmenler, yöneticiler ve bilim insanları dil öğrencilerinin bilgi ve becerilerini değerlendirmek için gerekli olan uygun yolları belirleyebilmenin mücadelesini vermektedirler (Aksu Ataç, 2008: 36). Geçmişten beri pek çok araştırmaya konu olan dil ve yabancı dil öğreniminin önemi gün geçtikçe daha da artmaktadır. Özellikle küreselleşmenin arttığı 21. yüzyılda insanlar başka milletlerdeki teknolojik ve kültürel gelişimleri takip edebilmek adına kendi dillerinin yanı sıra en az bir yabancı dili öğrenmeye gayret göstermektedir.

Dilin, gelişmesiyle ve zenginleşmesiyle doğru orantılı olarak insanın da gelişme düzeyi ve bilgi birikimi artmaktadır. İnsanlar düşünce yapısı ve konuşma tarzıyla çeşitlilik göstermektedir. İnsanlar kendilerine özgü kültürel birikimlerini ve düşünce tarzlarını ancak dil aracılığıyla birbirlerine aktarabilmektedir. Bu bağlamda yabancı dil öğrenme oranı geçmişe oranla oldukça artmıştır. Yabancı dil öğretimi ise çoğunlukla dil beceri alanlarının öğretimiyle gerçekleştirilmektedir.

2.3. Dil Beceri Alanları

Yabancı dil öğretimi sürecinde temel amaç dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerinin gelişimini sağlamaktır. Dil öğretiminde temel beceriler farklı şekillerde sınıflandırılmaktadır. Dil öğretiminde temel beceriler anlama becerileri ve anlatım becerileri olarak sınıflandırılabilir. Anlama becerileri yazılan ya da konuşulmuş anlaşılabilmeyi kapsarken anlatım becerileri bireyin kendi duygu ve düşüncelerini yazılı veya sözlü bir şekilde ifade edebilmesini kapsamaktadır. Bu bağlamda konuşma ve yazma anlatım becerilerine, okuma ve dinleme ise anlama becerilerine dâhil edilir. Husain (2015: 2) dil becerilerini alımlama ve üretimsel beceriler olmak üzere iki grupta inceler (Şekil 2.1). “Okuma ve dinleme becerileri bireyin edilgen olduğu alımlama becerileri iken konuşma ve yazma bireyin dili etken olarak oluşturduğu üretimsel becerilerdir” (Dilidüzgün, 2018: 259).

Şekil 2. 1. Dil Becerilerinin Sınıflandırılması (Husain, 2015)

Dil öğretimi sürecinde dört temel beceri olarak adlandırılan dinleme, konuşma, okuma ve yazma eğitim sürecinin ilk basamağından itibaren birlikte ele alınmalıdır. Çünkü iletişim bütünsel bir süreçtir. Örneğin; insanlar sözlü iletişim kurduklarında konuşurken aynı zamanda karşılarındaki bireyi de dinlemektedirler. Aynı şekilde bir dilde yazma eylemi gerçekleştirilirken aynı zamanda okuma eylemi de gerçekleştirilmiş olur. Bu nedenle bu dil becerileri ayrı olarak ele alınmamalı ve öğretim sürecinin en başından itibaren dört temel beceri ve alt beceriler birlikte geliştirilmelidir.

2.3.1. Dinleme Becerisi

Dinleme becerisi daha anne karnındayken kazanılan bir beceridir ve bu yönüyle diğer dil becerilerinden ayrılır. Dinleme becerisini tanımlamaya yönelik yapılan tanımlardan bazıları şunlardır:

- Dinleme; “anamlı bilgilerin başka kişilerden veya farklı ses araçlarından duyularak anlaşılması eylemidir” (Gümüş, 2012).
- “Doğumdan önce başlayan, ailede gelişen, okulda devam eden ve hayatın pek çok alanında kullanılan dinleme becerisi, sesleri okuma ve anlamlandırmadır” (Emiroğlu, 2013: 271).
- Dinleme, “Konuşan kişinin vermek istediği mesajı, pürüzsüz biçimde anlayabilme ve uyarana karşı tepkide bulunabilme etkinliğidir” (Demirel, 1999: 33).

- “İşitsel olarak gelen mesajların yorumlanabilmesi amacıyla seçici dikkatin oluşturulması sürecidir” (Lüle Mert: 2013: 358).

Yapılan tanımlardan anlaşıldığı üzere dinleme, işitmeden farklı olarak seçici dikkat gerektiren bir eylem olarak ifade edilebilir. Dinleme eylemi belirli bir amaca yöneliktir. Ancak işitme ise istek dışı gelişebilir. İşitilene anlamlandırma etkinliği olduğundan dinleme, bilişsel bir süreçtir.

Dört temel beceriden ilk edinilen beceri olan dinleme becerisi uzun yıllar, doğuştan gelen bir beceri olduğu için belirli bir eğitim gerektirmeyen beceri olarak algılanmıştır. Bu da dinleme becerisinin okuma ve yazma becerilerinden daha az önemsenmesine neden olmuştur. Öyle ki; Vandergrift ve Goh (2012: 82), pek çok dil öğretim programının dinleme becerisinin gelişimine yönelik destekleyici bir müfredattan yoksun olduğunu dile getirmiştir.

Özellikle 50’li ve 60’lı yıllardan sonra dinleme becerisinin önemi araştırmalara konu olmuştur. Littlewood (1981: 66), dinleme becerisinin edilgen beceri olarak adlandırılmasının yanlış olduğunu belirtmiş aksine dinlemenin, dinleyenin etken katılımını gerektirdiğini vurgulamıştır.

Yabancı dil öğretim sürecinde okuma, yazma ve konuşma becerisi gibi dinleme becerisinin de sonradan geliştirilebilen ve dinleyenin edilgen olmadığı bir beceri olduğu anlaşılmıştır. Ana dilde olduğu gibi ikinci dil edinimi sürecinde de bireyin ilk karşılaştığı becerilerdendir. Aynı zamanda diğer beceri alanlarının da temelini oluşturduğundan dinleme eğitimi ihmal edilmemeli profesyonel bir disiplin olarak ele alınıp modern tekniklerle ve otantik materyallerle gerçek yaşamdan uzak olmayan etkinlikler kullanılarak verilmelidir. Ayrıca dinleme eğitimi verilirken bireylerin ilgi ihtiyaçları göz önünde bulundurulmalı ve düzeye uygun dinleme parçalarıyla dinleme becerisi geliştirilmeye çalışılmalıdır.

2.3.2. Okuma Becerisi

Alımlama becerilerinden birisi olan okuma becerisi, yalnızca dil öğretiminin en temel öğelerinden birisi değil aynı zamanda günlük yaşamın her alanında bilgi

edinmeye yarayan işlevsel bir beceridir. İnsanların var olan bir bilgiyi öğrenmek için en sık başvurduğu yöntem okumadır. Sadece dil öğretiminde kullanılmakta olan bir beceri olmayıp eğitim öğretim sürecinin her alanında karşılaşılan ve geliştirilmeye çalışılan bir beceridir. Bu anlamda okuma becerisi en az diğer dil becerileri kadar önemlidir.

Grabe ve Stoller (2013: 3) okumayı, yazılı bir materyalden anlam çıkarma ve çıkarılan anlamı uygun bir biçimde yorumlama kabiliyeti olarak ifade etmektedir. Fedicheva (2011: 76) okumanın gözler ve beyin tarafından yürütülen bir egzersiz olduğunu gözlerin mesajı algıladığı ve beynin bu mesajın önemi üzerinde çalıştığını belirtir. Er (2005: 209), okumayı “değişik seviyedeki ve farklı türdeki bilgilerin anlık ve otomatik kullanımı: görsel, sessel, tümcesel, sözcüksel algılama, metnin anlamını, yazarın niyetini algılama” olarak tanımlar. Akyol (2007: 15)’ e göre okuma, yazar ve okuyucu arasında aktif ve etkili iletişimi gerekli hale getiren etkin bir anlam kurma sürecidir.

Okuma becerisi hem öğrencilerin dil algılarını geliştiren hem de kelime öğrenimine yardımcı olan bir beceridir. Bu bağlamda okuma becerisi oldukça önemlidir. Altunkaya ve İlhan (2017: 60) yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde okuma sürecini “okuyanın bir yandan ses, hece, cümle yapısı gibi birimleri bilişsel olarak tanımasını, diğer yandan ön bilgilerini, dünya görüşünü de işe koşarak metindeki anlamı kavramasını gerektiren bir süreç” olarak ifade etmektedir. Yabancı dil olarak Türkçe öğreten öğretmenlerin bu süreci göz önünde bulundurarak dil öğrenenlerin okuma becerilerini geliştirmek adına Türkçe sesleri tanıtmak, telaffuz biçimlerini göstermek gibi pek çok bilişsel beceriyi öğretmelidir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde okuma becerisinin geliştirilmesine yönelik öneriler şunlardır:

- Okuma öncesi aktiviteleri kullanılarak, okuyucunun ön bilgileri aktif hale getirilip okuyucunun motivasyonu artırılmalıdır (Razi: 2007: 40).
- Okuma aktiviteleri kullanılarak yanlışlar engellenerek okuyucunun metni yorumlaması ve daha iyi kavraması sağlanmalıdır.

- Okuyucunun ilgisini çekecek düzeyine uygun otantik (özgün) metinler seçilmelidir.
- Yalnızca ders içinde değil ders dışında da öğrenciler okumaya teşvik edilmelidir.
- Kelime öğretimi, telaffuz gibi alt beceriler geliştirilmelidir.

2.3.3. Yazma Becerisi

Dil öğretiminin önemli bir alanını oluşturan yazma, aynı zamanda sosyal ve zihinsel becerilerin de gelişimini destekleyen üretimsel bir beceridir. “Yazma, işlem olarak zihnimize yapılandırılmış bilgi, düşünce, duygu ve arzuların belli bir kurala uygun olarak yazıya aktarılması çalışmasıdır” (Güneş, 2014: 337).

Yabancı dil öğretiminde kazanılan en zor beceri alanlarından biridir. Nunan (1999: 271), cümlelerin birbiriyle uyumlu olduğu aynı zamanda sürükleyici olan bir metin kesiti yazmanın ikinci dilde oldukça zorlayıcı olduğunu belirtir. Zor bir beceri alanı olduğundan, ikinci dilde yazma becerisi kazandırmada öğretmenin açık yönergesi, rehberliği ve desteği önemli rol oynamaktadır.

Yabancı dilde yazma becerisinde ilk olarak hedef dildeki seslerin ve harflerin tanıtılması gerektiği için yazma eğitiminde ilk aşama alfabe öğretimidir. İkinci aşama ise kelime öğretimidir. Bu aşamada basitten karmaşığa ilkesi gözetilerek öğrencilere günlük hayatta karşılaştıkları ve kültürel öğeler taşıyan metinlerle birlikte basit kelimeler öğretilir. Sonraki aşama ise cümle düzeyinde yazma eğitimidir. Bu aşamada öğrencilerden öğrendikleri kelimelerle anlamlı ve söz dizimi kurallarına uygun bir biçimde cümleler üretebilmeleri beklenir.

Yazma eğitiminde dördüncü aşama ise paragraf düzeyinde yazma eğitimidir. Bu aşamada ise öğrencilerden birden fazla cümleyle anlamlı bir bütün oluşturmaları beklenir. Bu aşamada anlam bütünlüğünü sağlayan yardımcı öğelerin kullanımı gösterilebilir ve örnek paragraflar sunulabilir.

Yazma eğitiminde son aşama ise metin düzeyinde yazmadır. Bu düzeye gelen öğrenci yazma becerisini kazanmış olarak nitelendirilebilir (Tiryaki, 2013: 43). Bu

aşamada öğrencilerden anlamlı ve akıcı bir şekilde kelime, cümle ve paragraf aşamalarını kombine etmesi beklenir.

2.3.4. Konuşma Becerisi

Hedef dili konuşabilmek ve iletişim kurmak yabancı bir dil bilmenin ölçütü olarak kabul edilebilir. Konuşma, ana dilde olduğu gibi yabancı dil öğretiminde de en önemli becerilerden biridir. Günlük hayatta insanların en sık başvurduğu ve iletişim kurmanın en kolay yolu olarak gördüğü önemli bir beceridir. Son yıllarda yabancı dil eğitiminde, dilbilgisi temelli eğitimden iletişim odaklı bir eğitime yönelik bir eğilim söz konusudur. Bu durumda konuşma eğitimine verilen önemin artmasına neden olmuştur.

Demirel (2014: 102), “Yabancı dil öğretiminin en önemli amaçlarından biri dil öğrenenlerin hedef dili anlaşılır bir şekilde konuşabilmesi ve sözlü iletişim kurabilmesidir” söylemiyle konuşma eğitiminin önemini vurgulamıştır. Geylani (2016: 1), dört temel dil becerisinden konuşma becerisinin, bir mesajı sözlü olarak iletmenin tek yolu olduğunu bu nedenle iletişim açısından en önemli beceri olduğunu belirtir. Ayrıca modern dünyada bir dilde konuşma yeteneğinin dil bilmeye eşdeğer olduğunu ifade eder. Goh (2007: 1), konuşma becerisinin iletişimde oynadığı rolün yanı sıra, dil edinimi ve dil gelişimini de kolaylaştırdığını savunur.

Etkileşim kurmanın en kolay yolu olan konuşma, bir iletişim ve aktarım yöntemidir. (Göçer, 2015: 23). Tarih boyunca insanların duygu, düşünce deneyim ve bilgilerini aktarabilmek adına ilk kullandıkları dil becerisi konuşma becerisidir. Yabancı dil öğretiminin en temel prensibi dili iletişim kurmak için öğretmektir. Bu nedenle yabancı dil öğretiminde konuşma becerisine ayrı bir önem verilmelidir. Oradee (2012: 533), yabancı dil öğrenimi ve öğretiminde konuşma becerisinin iletişim için temel olduğundan en önemli ve en zor beceri olduğunu belirtir.

Ana dilde bu beceri doğal ve kolay bir biçimde kazanılırken yabancı dilde bu becerinin elde edilmesi oldukça zor olabilmektedir. Bunun sebebi ise ana dile anne karnından itibaren maruz kalınması ve çevreyle etkileşim sayesinde ise bu dilin doğal bir şekilde edinilmesidir. O halde yabancı dil öğretimi sürecinde konuşma becerisi

öğretilirken de dikkat edilmesi gereken en önemli husus dilin edinilmesini sağlamaktır. “Dil edinimi farkında olmadan ve dili bilinçli bir analizden geçirmeden, kendiliğinden dil becerisini kazanma sürecidir” (Keser, 2018: 6).

Dil öğretimi gerçek yaşamdan uzak olmamalıdır. Bu nedenle hedef dilin konuşulduğu bağlam, hedef dili konuşanların kültürü ve konuşma tarzları gibi hususlara konuşma becerisinin öğretiminde yer verilmesi gerekmektedir. Dil sosyal bir varlık olarak kabul edildiği için konuşma becerisi öğretilirken konuşma sırasında etkileşim kurabilecekleri gerçek ya da gerçeğe yakın ortamlar oluşturulmalıdır. Sınıf içi etkileşimin yanı sıra bilgisayar destekli iletişim etkinlikleri de konuşma becerisinin gelişimine katkı sağlamaktadır.

Taşer (1996)’a göre konuşmanın en az 5 bileşeni vardır. Bunlar;

- Telaffuz,
- Ses,
- Konuşma dinamiği,
- Sözcük hazinesi,
- Üsluptur.

Konuşmanın özelliklerini ise, Köksal ve Dağ Pestil (2014: 299) şu şekilde sıralamaktadır;

- Telaffuz ve ahenk,
- Ses tonu ve tonlama,
- Vurgu ve ritim
- Üslup,
- Akıcılık,
- Anlaşılabilirlik,
- Söz dizimi,
- Doğruluk,
- Kelime zenginliği,
- Konu ve cümle kurgusu, bütünlük
- Uygunluk.

Konuşmanın tanımları ve özellikleri incelendiğinde ses, telaffuz, iletişim, anlama gibi birbiriyle bağlantılı kavramlar göze çarpmaktadır. Konuşma becerisinin temel bileşenleri araştırıldığında da bu beceriyi etkileyen en önemli öğelerden birinin telaffuz olduğu görülmektedir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde konuşma öğretimine başlarken konuşma bileşenleri dikkate alınmalı ve dilin en küçük birimi olan seslerin ve telaffuzun öğretilmesiyle sürece başlanmalıdır. Çünkü seslerin doğru bir şekilde boğumlamasının gerçekleşmesi konuşmanın anlaşılabilirliğini etkilemektedir.

2.4. Telaffuz Öğretiminin Önemi

En önemli dil sistemi öğelerinden biri olan telaffuz, yabancı dil öğretiminde üzerinde durulması gereken önemli bir husustur. İletişimsel yeti elde edebilmek için yabancı dil öğretiminde telaffuz çalışmalarına gerekli özen gösterilmelidir.

Dil hakkında yapılan tanımlara bakıldığında dilin en küçük biriminin ses olduğu görülmektedir. Birey sesi vasıtasıyla duygu, düşünce ve arzularını diğer bireylere aktarır. Dil öğretimi ise ancak ses sisteminin öğretilmesiyle mümkündür. Tüm (2014: 255), iletişimin sesbirimlerden oluşan sözcükleri ve sözcük öbeklerinin doğru üretilmesiyle gerçekleştiğini bu sebeple konuşmayı oluşturan sesleri incelemek için özel sesletim (telaffuz) çalışmalarına ihtiyaç olduğunu belirtmektedir.

Türk Dil Kurumuna göre telaffuz, “Ciğerlerden gelen havanın, ağız ve burundaki çeşitli nokta ve bölgelerde engellemeye uğrayarak ses olarak çıkması, artikülasyon, boğumlanma”¹ olarak ifade edilir (TDK). Şimşek ve Karal (2014: 44) ise telaffuzu, “genel anlamıyla konuşma dilinde bulunan seslerin ağız içerisinde doğru biçimde oluşturulabilmesi, tonlama, vurgu, zamanlama, ritim, ses kalitesi ve jest ve mimiklerin bir arada uyum içerisinde kullanılması” şeklinde tanımlar. Sağlam (2010: 35), telaffuzu “konuşma dilince çıkarılan sesleri gösteren harfleri, harflerin oluşturduğu heceleri doğru söylemek, hecelerin oluşturdukları kelimeleri, anlamların doğru verecek şekilde artiküle etmek” şeklinde ifade eder.

¹<https://sozluk.gov.tr/?kelime=bo%C4%9Fumlanma>

Alanyazında telaffuz, sesletim, boğumlama, söyleyiş gibi farklı şekillerle de ifade edilmektedir. Son yıllarda üzerinde çalışılan telaffuzun, yapılan bazı diğer tanımları da şu şekildedir:

- “Sözcükleri oluşturan seslerin düzgün ve açık bir şekilde sesletilmesidir” (Çakır, 2015: 221).
- “Yazılmış ya da basılmış birtakım harfleri seslemektir” (Taşer, 2015: 129).
- “Nefesin gırtlaktan çıktıktan sonra yutak, ağız ve burundan oluşan üçüncü küme organlarında (dil, diş, damakta) konuşma dilimizin geleneksel seslerine dönüşüp biçimlenmesidir” (Özgür, 2006: 17).
- “Hecelerin iyi bir şekilde anlaşılacak, berrak bir biçimde meydana getirilmesidir” (Atasoy, 2001: 36).
- Bir kelimenin özellikle çoğunluk tarafından kabul edilen ve anlaşılacak şekilde söyleniş tarzıdır” (American Heritage Dictionary, 1994: 5802).
- “Kelimeleri oluşturan seslerin ağızdan doğru ve anlaşılacak bir şekilde çıkarılmasıdır” (Karaca, 2019: 37).

Telaffuzu bir dildeki sesleri, heceleri, söz varlıklarını konuşma aygıtlarını kullanarak doğru, açık ve güzel bir biçimde seslendirmeyi sağlayan hareketlerin tümü şeklinde tanımlamak mümkündür. Başka bir deyişle konuşmanın şekillendiği zemindir. Telaffuz yalnızca seslerin doğru çıkarılması değildir. Kaynağın verdiği mesajın alıcı tarafından doğru ve tam anlaşılmasını sağlayan hareketlerdir. Vurgu, tonlama, söyleme şekli, doğru bir ses kullanımı bu hareketlerden bazılarıdır.

Telaffuz konusu dil öğretiminin en önemli konularından biridir. Kelimeleri telaffuz edememek iletişimi büyük ölçüde engeller. “Eksik ya da yetersiz telaffuz kelimelerin farklı ve yanlış anlaşılmasına yol açar” (Çakır ve diğ., 2011: 69). Telaffuz anlaşılabilirlikte önemli bir rol oynamaktadır (Bodorik, 2017: 158). Telaffuz, yalnızca konuşma becerisi için değil, okuma ve dinleme becerileri için de önemlidir. Sesleri doğru telaffuz edemeyen bir birey metinde verilen mesajı tam olarak anlayamaz. Aynı şekilde dinleme etkinliği gerçekleştirilirken sesleri ayırt edemeyen bir birey, dinleyici tarafından verilen iletiyi algılayamaz. Ayrıca telaffuz doğru

yapılmadığında konuşmacının vermek istediği ileti, tam olarak anlaşılmamakta bu da iletişimde kopukluk ve aksaklıklara neden olmaktadır ve bu durum sağlıklı bir iletişimin kurulmasını engellemektedir.

Yabancı dil öğreniminde temel amaç iletişimsel yeti kazanmaktır. İletişimsel yeti ise hedef dili anlayıp o dilde sözel iletişim kurma yeteneğinin edinilmesiyle kazanılır. Bu noktada ise hem konuşulanı anlamak hem de düzgün ve anlaşılır bir şekilde konuşmak için iyi bir telaffuz becerisine sahip olmak önemlidir. “Dil öğretiminin en önemli konularından biri olan telaffuz konusu anlaşılır bir iletişim için son derece önemlidir” (Aslan, 2015: 197). Bu nedenle dil öğretiminde telaffuz göz ardı edilmemesi gereken bir noktadır.

2.5. Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metninde Telaffuzun Geliştirilmesi

Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metninde (AOBM) telaffuz konusundaki becerileri geliştirmeleri açısından öğrencilerden beklenen yolları şu şekilde sıralamıştır (CEFR, 2018).

- a. Yalnızca sözlü özgün dil örnekleri ile karşılaştırarak,
- b. Koro halinde;
- c. Kişisel dil laboratuvarı çalışmaları ile,
 - i. Öğretmen taklit ederek,
 - ii. Hedef dilin kullanıcılarının işitsel kayıtlarını taklit ederek,
 - iii. Hedef dilin kullanıcılarının video kayıtlarını taklit ederek,
- d. Fonetik olarak zengin okuma metinlerini sesli okuyarak,
- e. Kulak eğitimi ve fonetik alıştırmalarla,
- f. d ve e seçeneklerine olduğu gibi, ancak alıştırmaları fonetik alfabe ile yazılmış metinler kullanarak,
- g. Yazılı formların telaffuzunu öğrenmeye çalışarak,
- h. Açıktan fonetik eğitim yoluyla,

Açıktan fonetik eğitimde sesbilimsel yetenek şu bilgi ve becerilerin algılanması ve üretimini içerir:

- Dilin sesbirimlerini (phonemes) ve bunların belirli bağlamlarda gerçekleştirilmesini (allophones),

- Sesbirimleri birbirinden ayıran sessel özelliklerini (ayırt edici özellikler, örneğin, titreşimli, yuvarlak, genizsel, patlamalı),
- Sözcüklerin sesbilimsel düzenlenişini (hece yapısı, sesbirimlerin dizilişi, sözcük vurgusu ve tonu),
- Tümce sebilimi (bürün),
 - Tümce vurgusu ve ritmi,
 - Tonlama.

Sesbilgisel eksiltme (reduction)

- Ünlü eksiltme
- Vurgulu ve vurgusuz biçimler
- Benzeşim (assimilation)
- Son ünlü silinmesi (elision)

Diller için AOBM dil düzeyleri A1 seviyesinden C2 seviyesine kadar ele alınmıştır ve bu düzeyler çerçevesinde sesbilgisel kontrolün ölçütlerini gösteren tablo şu şekildedir (CEFR, 2001: 117):

Tablo 2. 1. Sesbilgisel Kontrol

	Sesbilgisel Kontrol
C2	C1 düzeyinde olduğu gibi
C1	Anlamı daha iyi ifade etmek için tonlamayı değiştirebilir ve tümce vurgusunu doğru kullanabilir.
B2	Açık ve doğal bir seslendirebilme ve tonlama edinmiştir.
B1	Zaman zaman yabancı bir vurgu ve nadiren de olsa yanlış sesletim görülse bile telaffuz oldukça anlaşılırdır.
A2	Fark edilir bir yabancı vurguya rağmen telaffuz genellikle anlaşılır ölçüde nettir, ancak iletişimde bulunduğu kişiler zaman zaman söylediklerini tekrar ettirme ihtiyacı duyabilir.
A1	Öğrenilmiş sınırlı sözcük ve kalıpların telaffuzu öğrenenin dil grubundan olan konuşucularla iletişim kurmaya alışık anadil konuşucuları tarafından belli bir çaba gösterilerek anlaşılabilir.

2.6. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Telaffuz Öğretimi

Türkçe yazıldığı gibi okunan bir dil olsa da, yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bireylerin karşılaştığı güçlükler incelendiğinde Türkçe kelimeleri doğru ve düzgün telaffuz edememek karşılaşılan en büyük güçlüklerden birisi olarak olduğu sonucuna varılmaktadır. Doğru telaffuz edilemeyen bir ses anlam karmaşasına sebep olabilir.

Bu sebeple telaffuz Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen bireyler için de önem arz etmektedir.

Dil öğretimine yönelik yapılan çalışmalar incelendiğinde telaffuzun dil öğretiminde ihmal edildiği sonucuna ulaşılmıştır. Harmer, (2007: 183) İngilizce sınıflarından yola çıkarak öğretmenlerin dil bilgisi, kelime, konuşma, okuma, dinleme gibi dil beceri alanlarına önem verirken telaffuzu göz ardı ettikleri sorununa değinmiştir. Scriver (2005: 284) de telaffuzun dil öğretiminde göz ardı edilen bir alan olduğunu belirtmiştir. Brown (1991) ise İngilizceden yola çıkarak telaffuz öğretiminin ve öğreniminin hem öğrenciler hem de öğretmenler için hala problemli bir alan olduğundan söz etmiştir. Berkil (2008: 6) şimdiye kadar ikinci dil telaffuz yeterliliğinin pek tartışılmadığından söz etmiştir. Purcell ve Sutter (1980: 275) telaffuz eğitiminin yetersiz olduğunu belirtmiştir. Brown (1991), Claire (1993), Fraser (2000) ve Yales (2001) tarafından yapılan araştırmalar, öğretmenlerin telaffuz alanında kendini yeterli hissedememeleri, beceri ve bilgi eksikliği sebebiyle derslerinde sesletime yer vermekten kaçındıklarını ortaya çıkarmıştır (Macdonald 2002: 3).

Yapılan araştırmalar Türkçe'nin yabancı dil olarak öğretiminde telaffuz eğitiminin göz ardı edildiğini, yabancı dil öğretim sınıflarında telaffuz eğitime yer verilmesi gerektiğinin önemli olduğunu ortaya koymaktadır. İyi bir telaffuz yabancı dilde yeterli iletişim için vazgeçilmezdir ayrıca bir öğrencinin yabancı dil yeterliliğine dair fikir verdiği için önemlidir (Dalton-Puffer, Kaltenboeck and Simit, 1997: 115-118). Brown (1994) ise telaffuzun iletişim yeterliliğinin tam olması için bir anahtar olduğundan bu yüzden vurgu, tonlama ve ritime daha fazla önem verilmesi gerektiğini ifade eder.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde çeşitli telaffuz problemleriyle karşılaşmaktadır. Er, Biçer ve Bozkırlı (2012: 63), Türkçedeki birtakım seslerin, ses olaylarının, ünlü ve ünsüz uyumları gibi konuların yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler tarafından zorlanılan konular olduğunu belirtmişlerdir. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin Türkçedeki ğ, ç, ı ve ü gibi sesleri telaffuz etmekte zorlandıkları bu nedenle telaffuzunda zorluk çekilen seslerin öğretiminde sıklıkla işitsel

materyallere başvurulması gerektiğini ifade etmişlerdir. Bölükbaş (2011: 1365) ise, Arap öğrencilerin “o-ö, u-ü, a-e” harflerinin sesletimlerini ayırt etmekte zorlandıklarını bu yanlışın önlenmesi adına ders etkinliklerinin Arapça ve Türkçe arasındaki sessel farklar dikkate alınarak planlanması ve bu seslerle ilgili telaffuz çalışmalarına ağırlık verilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir.

Telaffuz öğretiminin göz ardı edilmesinin sebeplerine bakıldığında bütün bu nedenler, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde telaffuz öğretiminin ayrı bir disiplin olarak ele alınmasının ve sınıflarda sesletim öğretimine daha çok yer verilmesinin gerekliliğini ortaya koymaktadır.

2.7. Telaffuz Öğretim Yaklaşımları

Modern dil öğretimi alanında geliştirilen iki temel telaffuz öğretim yaklaşımı mevcuttur. Bunlar “Sezgisel–Taklitçi Yaklaşım” ve “Analitik-Dilbilimsel Yaklaşım” şeklindedir. “Sezgisel-taklitçi yaklaşım modellerin olduğu gibi taklidine bağlıyken, analitik-dilbilimsel yaklaşım öğrenciye yapacağı şeyin fonetik temelini açıklayarak bu doğal yeteneği pekiştirmek amacını güder” (Kelly, 1969: 61).

2.7.1. Sezgisel–Taklitçi Yaklaşım

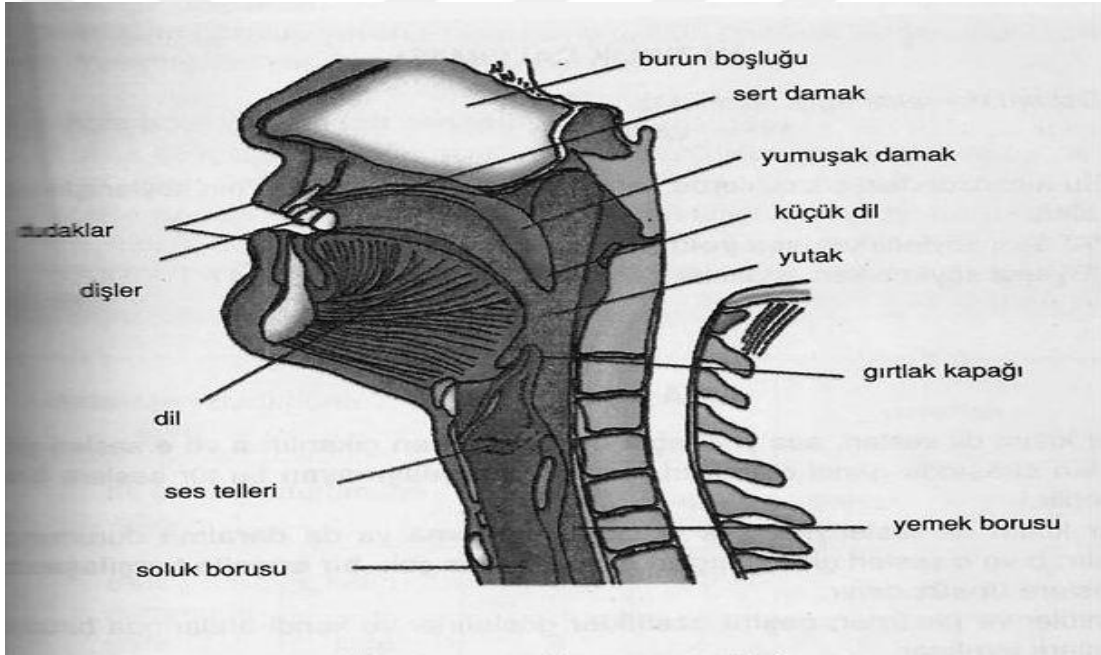
19. yüzyılın sonlarına kadar telaffuz öğretiminde sezgisel-taklitçi yaklaşım esas alınmıştır. Kelly (1969: 61), konuşma becerisinin düzgün bir şekilde işlevini yerine getirebilmesi için, tepkilerin kendiliğinden ve anlık olması gerektiğini bu yüzden sezgisel süreçlerin her zaman telaffuz öğretiminin omurgası olduğunu ifade eder.

Bu yaklaşım öğrencilerin herhangi bir açık bir bilgiyle müdahale olmaksızın hedef dilin ritimlerini ve seslerini dinleme ve taklit etme yeteneğine dayanır (Celce-Murcia, 2006: 2). Bu yaklaşımda taklit yeteneğini geliştirmek adına birçok şeyin model olarak kullanılabilmesi savunulur. Kelly (1969: 61) taklidin en eski ve en kolay telaffuz öğretim amacı olduğunu ve taklidin iki aşamada gerçekleştiğinden söz eder. Bunlar konuşmanın algılanması ve üretilmesidir. Önce konuşulan ileti algılanır ardından taklit edilir.

Özetle bu yaklaşımda öğrenciler hedef dili dinler ardından hedef dilin seslerini ve ritimlerini taklit ederler. Bu yaklaşım iyi bir dinleme becerisine sahip olunmasının ve başka bir dilin seslerinin yorumlanmasının önemli olduğunu vurgular.

2.7.2. Analitik-Dilbilimsel Yaklaşım

Bu yaklaşımda ise öğrenciler açık bir şekilde bilgilendirilir ve hedef dilin seslerine ve ritimlerine dikkat çekilir. Bunun için ise sezgisel taklitçi yaklaşımın tersine fonetik alfabe, artikülasyon araçları (Resim 2.1), ses araçlarının çizelgeleri, zıt bilgi gibi dinleme, taklit ve üretimi destekleyen yardımcı araçlar kullanılabilceğini savunur.

Resim 2. 1. Konuşma Aygıtı ve Ses Organları (Kaplan, 2015: 6).

Bu yaklaşım sezgisel taklitçi yaklaşıma tepki olarak değil sezgisel yaklaşımın tamamlayıcısı olarak geliştirilmiştir (Celce-Murcia, 2006: 2).

2.8. Telaffuz Öğretim Yöntemleri

2.8.1. Doğrudan Yöntem (Direct Method) İle Telaffuz Öğretimi

Doğrudan yöntem 1800'lerin sonu ve 1900'lerin başında popülerlik kazanmıştır. Doğrudan yöntem, yabancı dilin bir çocuğun ana dilini edinme biçimiyle aynı şekilde

öğrenilebileceği varsayımına dayanır. Bu yöntemin savunucuları, hedef dildeki ses sistemlerini dinleyip içselleştirdikten sonra, öğrencilerin herhangi bir açık yönerge olmaksızın telaffuzu edebileceklerini iddia ederler (Ketabi, 2015: 182).

Bu yaklaşımda telaffuz öğretimi şu şekilde gerçekleşmektedir. Öncelikle telaffuz sezgi ve taklitle öğretilir. Öğrenciler bir modeli taklit ederler. Bu model öğretmen ya da bir ses kaydı olabilir. Taklit ve tekrar yoluyla modelin telaffuzuna en yakın telaffuzu üretebilmek için ellerinden gelenin en iyilerini yaparlar.

Doğrudan yöntemin odağı konuşma ve dinleme becerileri olduğundan, bu yöntemle dil öğrenenler doğal olarak gelişmiş telaffuz becerilerine de sahip olurlar.

2.8.2. İşitsel – Dilsel Yöntem (Audio-Lingual Method) İle Telaffuz Öğretimi

İşitsel-dilsel yöntem, işitme-söyleme yöntemi, kulak-dil alışkanlığı yöntemi, ordu yöntemi gibi farklı şekillerde de anılmaktadır. Davranışçı psikologlar ve yapısal dilbilimcilerin görüşleri etrafında şekillenen bu yöntem, dinleme ve konuşma becerilerine öncelik vererek dildeki kalıp yapıları öğretmekle yabancı dilin edinilebileceğini savunur (Bölükbaş, 2018: 61).

Bu yöntemin kullanıldığı sınıflarda, telaffuz oldukça önemlidir ve baştan itibaren açık bir şekilde öğretilir. Doğrudan yaklaşımın kullanıldığı sınıflarda olduğu gibi öğretmen bir sesi, bir kelimeyi ya da bir önermeyi model olarak sunar, öğrenciler de bunu taklit ve tekrar eder. Ancak öğretmen bu yöntemde ek olarak seslerin telaffuzunu gösteren çizelgeler ya da görsel transkripsiyon sistemi (uluslararası fonetik alfabesi) gibi fonetik araçları da telaffuz öğretiminde kullanır (Celce-Murcia, 2006: 3).

Bu yöntemde esas olan becerinin yazma değil konuşma olduğu kabul edilir. Bu yöntemde ilk olarak öğretmen ya da kaset ile öğrencilere öğretilecek kalıpları içerisinde barındıran diyaloglar sunulur. Öğrenciler bu diyalogları dinledikten sonra her cümleyi önce koro halinde sonra bireysel olarak tekrar ederler. Diyaloglar tekrar edilir ve ezberlenir (Larsen-Freeman, 2011: 42-44). Böylelikle telaffuz öğretimi de taklit yoluyla gerçekleşir.

2.8.3. Sessiz Yol (The Silent Way) İle Telaffuz Öğretimi

Bu yöntem 1972 yılında Caleb Gattegno tarafından geliştirilmiştir. İşitsel- Dilsel Yöntemde olduğu gibi bu yöntemde de öğretimin ilk aşamasından itibaren hedef dilin seslerinin ve yapılarının telaffuzunun doğruluğuna önem verilir. Sessiz yolu işitsel-dilsel yöntemden ayıran nokta ise fonetik alfabeyi ya da açık bir dilbilimsel öğretiyi öğrenme zorunluluğu olmaksızın öğrencilerin dikkatlerinin ses sistemine çekilmesidir (Celce-Murcia, 2006: 5).

Bu yöntemde öğretmen öğretmek istediği yeni yapıları sadece birer örnek verir ve öğrencilerden cümleyi tekrar üretmelerini ve benzer cümleler kurmalarını ister (Melanlıoğlu, 2018: 85).

Bu yöntemde telaffuz becerisini geliştirmek adına “fidel charts” (Resim 2.2) adı verilen telaffuz tabloları, ses-renk tabloları (sound-color charts), kelime tabloları ve renkli çubuklar kullanılır.

e	ee	ea	er	ir	or	ur	ue	ou	oo	or	oar	aw	al	a	ough	ar	a	al					
ie			ear				u	ow	o	ore	our	ar	au										
ei	ee	ey	ere	irr	our	urr	ui	eu	oe	o	ow	owe	oar	ough	are	ai	ear	er					
oe	oe	oy	err	yrh	yr	olo	ough	ou	oup	oo	oar	ort	oar	ure	arre	oar	arrh	aur					
i			ear	eu			wo			ou're	oo	erps	aul	u	uo	oo	ah						
	a	ai	ay		ow	ou	o	oa	oe	ow	oi	oy	i	igh	ie	y							
ea	ei	ey	e			hou	ou	ou	ow	ow	oi	oy	ei	igh	eye	ye							
ee	eigh	et	er	ez		ough	ough	oa	aah	ew			ais	ae	aye	ay							
ae	aigh	oo	au	eh			al	ot	eo	oh			is	ai	l								
ear	eer	ere	air	are	ear						u	tre	ow										
ea	ee	e	eo	ai	a	ea	ar	ae	our	oar	ure	ure	ui	ee	ene	aire	ai	ai					
ier	eir	ir	e're	eir	ere	heir	er	ayer	ou	oa	eu	eu	at			aire	ais	a					
ie			ey're	e	aire	ayor		ou're	wo														
	i	y	e	ea	a	ai	a	u	oo	o	a	u	ou	ou	ho	ou	ou	o					
ei	s	ee	ei	ea	ae	ay	ai	i	ou	o	ou	ou	ou	ou	ho	ou	ou	o					
ie	o	u	ie	oe	u	ieu	oh	al	or		ow	eou	oh	e									
	y	i	r	j	ll	r	rr	wr	r	rh	re	w	wh	o	ou	ju	u						
p	pe	f	fe	th	t	te	ed	ch	tch	t	s	se	c	ce	sh	t	x	k	ke	c	ck		
pp	ppe	ff	ffe	h	tt	tte	d	che	tich	c	ss	sse	sc	sce	s	ss	xe	kk	qu	cc	ch		
ph	pt	ph	ft	th	th	bt	ct				sw	st	cc	tz	ch	sc	cc	kh	que	cu	che		
gh	lp	gh	ve	't	pt	cht					's	sth	ps	z	c	che	xc		cqu		cch		
b	be	v	ve	th	d	de	ed	j	dge	g	s	se	z	ze	s			g	gg	qu			
bb	vv	've	the	'd	dd	dd	ed	dj	dg	ge	ss	ts	cz	zz	ge	t	x	gu	gh	cqu	cu		
bu	pb	f		'd	id	dh	ch	d	gg	's	's	's	x	z	j		xh	gue	ckgu				
m	me			n	ne	kn	l	le			h							ng	n				
mm				nn	gn		ll											ngue	nd				
mn	mb			nd	'n	pn	ll	ll	ll		wh	z					x						
'm	gm	m		n	dne	gne	mn	'H	le	l							z						
a	e	ee	ey	i	y	a	ar	e	er	i	io	o	or	ou	our	re	u	ure	eu	u			
ae	ay	ei	ia	is	ois	ae	ai	au	eau	eo	ere	ha	hi	ie	iou	a'	oi	ough	ro	y	u	hou	ou
ai	ea	hi	ie	oe	u	oh	are	ea	ei	eou	eur	he	ia	ier	ir	oar	oo	r	ur	yr	uu	o	uo

Resim 2.2. İngilizce Telaffuz Öğretiminde Kullanılan Telaffuz Tablosu Örneği
(<https://www.pronunciationscience.com/materials/>).

2.8.4. Grupla Dil Öğretim Yöntemi (Community Language Learning) İle Telaffuz Öğretimi

Danışmanlı dil öğretim yöntemi olarak da bilinir. Bunun sebebi ise öğretmenin bu yöntemde danışman rolünde olmasıdır. Bu dil öğretim yönteminin merkezinde öğrenciler vardır ve öğrencilerin duyguları, fiziksel tepkileri, öğrenme istekleri önemlidir.

Bu yöntemde ilk olarak öğrenciler masanın ve bir ses kayıt aygıtının etrafında daire biçiminde otururlar. Sınıfta ses kayıt cihazları kullanılır ve öğrencilerin hedef dilde söyledikleri kaydedilir. Öğrencilerden kendi aralarında sohbet etmeleri istenir. Grup çalışmalarını takip eden öğretmen, öğrencilerin konuşmalarını hedef dile çevirebilir (Erdem ve Memiş, 2013: 310).

Bu yöntemde telaffuz eğitimi oldukça önemlidir. Bunun için ses kayıt cihazlarının yanı sıra bilgisayar destekli öğretim araçları kullanılır. Öğretmen öğrencilere hedef dil yapılarını sunduktan sonra öğrencilere hedef dilde yeni öğrendikleri kalıpların telaffuz pratiğini isteyip istemediklerini sorar. Eğer öğrenci isterse öğretmen “bilgisayar insanı (human computer)” olarak bilinen bir teknikle daha fazla uygulama sunar. Bu uygulamada öğrenciler telaffuzunu çalışmak istedikleri kelimeyi söylerler ve öğretmen bunu tekrar eder. Bu da öğrencilere telaffuzlarından tatmin olana kadar taklit ve tekrar fırsatı verir (Celce-Murcia, 2006: 7). Bilgisayar insanı tekniği, öğrencilere istedikleri kalıpları tekrar etme fırsatı sunmanın yanı sıra öğrencilerin ihtiyaç duydukları tekrar miktarını kendilerinin belirlemesine de olanak tanır. Bu yöntemde önemli olan diğer bir hususta ses kayıt aygıtıdır. Ses kayıt aygıtı sayesinde öğrenciler kendi telaffuzlarıyla kayıttaki telaffuzu kıyaslayarak kendi telaffuzlarını iyileştirme yönünde adım atarlar. Böylelikle öğrenme sorumluluğunu kendileri almış olurlar.

2.8.5. Doğal Yöntem (Natural Approach) İle Telaffuz Öğretimi

1977’de Tracy Ternel tarafından ilk kez ortaya atılan bu yöntemde yabancı dil öğretiminin doğal iletişim etkinlikleriyle yapılması gerektiği savunulmaktadır. Bu

nedenle bu yöntemde dil öğrenenlerin dil girdilerine maruz bırakılması önem arz etmektedir (Büyükikiz, 2018: 89).

Bu yöntemde öğretmen hedef dil dışında bir dil konuşmaz. Öğrenciler ise öğretmenin söylediklerini tekrar ederler. Bu yöntemde iletişim kurmak dilin temel hedefi olduğu için dil bilgisi yerine konuşma ve telaffuz etkinliklerine önem verilir. Öğretmen hiçbir zaman öğrenciyi zorlamaz. Bu yöntemle telaffuz öğretimi ise çoğunlukla tekrar alıştırmaları ile gerçekleştirilir.

2.8.6. İletişimsel Yöntem (Communicative Method) İle Telaffuz Öğretimi

Bu yönteme göre dilin temel hedefi iletişim becerilerini geliştirmektir. Bu nedenle derslerde iletişime dayalı gerçek etkinliklere yer verilmektedir. Bu yöntemi diğer yöntemlerden ayıran en temel farklardan biri de anlama ve kavramaya iletişim etkinlikleriyle ağırlık verilmesidir (Gün, 2018: 113). Bu yöntemle dilin temel işlevlerinden olan konuşma ve dinleme anlama becerileri ön plana çıkmaktadır. Dolayısıyla bu yöntemde telaffuz öğretiminin de üzerinde durulmaktadır.

Telaffuz öğretimi ise, dinle ve taklit et, fonetik açıklamalar, görseller ve tekerlemeler bu yöntemde telaffuz eğitimi için kullanılan tekniklerden bazılarıdır (Celce-Murcia, 2006: 9).

2.9. Telaffuz Öğretim Teknikleri

Telaffuz öğretiminde kullanılan yöntemlere ek olarak yaygın olarak kullanılan bazı teknikler mevcuttur.

2.9.1. Dinle ve Taklit et

Doğrudan yöntemde telaffuz öğretimini gerçekleştirmek adına kullanılan bu teknikte, öğrenciler öğretmeni dinler ve öğretmenin sunduğu bir şekilde sesi, kelimeyi ya da cümleyi doğru bir şekilde tekrar ya da taklit yoluyla telaffuz etmeye çalışır. Bu teknik kasetler, kayıt cihazları, MP3 çalarlar, video oynatıcılar gibi araçların kullanımıyla geliştirilmiştir (Celce-Murcia, 2006: 3).

2.9.2. Fonetik Eğitim

Boğumlamaya dair açıklamaların, boğumlama diyagramların (konuşma aygıtı ve ses organları gibi), fonetik alfabe ve alfabe öğretimi gibi araçların kullanımını içeren tekniktir. Başka dillerde bulunmayan ç, ğ, ı, ö, ş, ü harfleri Türkçeye özgü harflerdir. Bu nedenle yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bireyler kendi alfabelerinde olmayan bu sesleri öğrenmekte zorluk yaşamaktadırlar. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde bu sesleri pekiştirmeye yönelik fonetik eğitim verilmeli ve bu seslerin telaffuzuna yönelik pratik yapılmalıdır.

2.9.3. “Minimal Çiftli” Alıştırmalar

Diğer yönleri özdeş iken yalnızca tek bir sesi farklı olan iki kelimeyi kapsayan bu alıştırmalarda anlam değişikliğine sebep olan farklı sesin öğrenciler tarafından keşfedilmesi beklenir.

Bu alıştırmada önce kelimeler öğrencilere dinletilir ardından farklı olan sese de odaklanılarak dinletilen kelimenin öğrenciler tarafından bulunması beklenir. Örneğin; kel ve tel kelimeleri yan yana verilip dinlenen kayda göre kelimenin bulunması beklenir. Yabancı dil öğretiminde telaffuz eğitiminde sıklıkla başvurulan bu teknik yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yaygın değildir.

2.9.4. Görsel Araçların Kullanımı

Hedef dilin üretiminde ipucu vermek için görsel işitsel araçların kullanımını kapsayan tekniktir. Hedef dilde telaffuzu geliştirmek adına kullanılan görsel işitsel araçlardan bazıları şunlardır: ses-renk çizelgeleri, telaffuz çizelgeleri, çubuklar, aynalar, resimler vb.

Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen bireylere kendi alfabelerinde bulunmayan harfleri öğretirken ya da öğrenilen sesleri pratik yaptırırken aynalardan yararlanılabilir.

2.9.5. Tekerleme ve Mani Kullanımı

Tekrar ve pekiştirme için oldukça uygun olan kısa şarkılar, tekerlemeler ve ritmik kısa şiirler kullanılabilir. Erdem, Şengül, Gün ve Büyükaslan (2015: 5), tekerlemelerin içinde barındırdığı ritim, yanılmaca, güldürmece özelliklerinden ötürü çocukların ilgisini çektiği gibi boğumlama (artikülasyon) alıştırmalarında, diksiyon ve fonetik çalışmalarında yetişkinlerin de yararlanabileceği önemli bir materyal olduğunu ileri sürmüşlerdir. Ses eğitimi ve telaffuz çalışmalarında tekerlemeler kullanılarak hedef dil öğrenenlerin zorluk yaşadığı seslerin pratiği yapılabilir.

2.9.6. Kayıt ve Tekrar Tekniği

Bazı durumlarda öğrenciler, sesleri ya da kelimeleri doğru seslendirdiklerini düşünürler ancak doğru telaffuz öğrencilerinkinden çok farklı olabilir. Bu gibi durumlarda öğrencilerin kendi telaffuzlarını kaydedip sonrasında kaydın onlara dinletmek telaffuz becerilerinin gelişimine katkı sağlamaktadır. Ayrıca bu teknik sayesinde öğrenciler kendi telaffuzlarına dair tarafsız bir dönüt almış olurlar (Reid, 2016: 25). Bu tekniğe yabancı dil sınıflarında sıkça yer verildiğini görmek mümkündür.

2.9.7. Ayna Kullanımı

Öğrencilere telaffuzları üzerinde çalışırken kendi fiziksel hareketlerini görme şansı vermek telaffuz becerilerinin gelişimini olumlu yönde etkilemektedir. Öğretmenler, bazı sorunlu sesleri ele alırken öğrencilerden akran düzeltme veya öz düzeltme yapmaları için ayna kullanmalarını isteyebilir (Lin, Fan ve Chen, 1995: 3).

2.9.8. Sesli Okuma

Öğretmen öğrencilerin telaffuz etmekte zorlandıkları sesleri içeren ilgi çekici bir metni öğrencilerden yüksek sesle okumalarını isteyebilir. Bu şekilde öğrenciler telaffuz etmekte zorlandıkları seslerin üzerinde çalışmış olurlar. Ayrıca bu teknikle yalnızca seslerin boğumlanmasına değil aynı zamanda vurgu, tonlama gibi hususlara da yer verilmiş olur.

2.9.9. Şarkı ve Şiir Kullanımı

Şarkılar yabancı dil sınıflarında sıklıkla kullanılan en ilgi çekici tekniklerden biridir. Yılmaz Güngör (2014: 149), yaptığı çalışma sonucunda yabancı dil dersinde kullanılan şarkıların öğrencilerin kelime dağarcıklarını artırdığı, kelimeleri doğru telaffuz etmelerini sağladığını, dersi ilgi çekici hale getirerek tekdüzelikten kurtardığı ve hedef dilin kültürü hakkında bilgi edinmelerini sağladığı sonucuna ulaşmıştır.

2.9.10. Dramatizasyon ve Rol Yapma Tekniği

Yabancı dil öğretiminde yaygın olarak kullanılan tekniklerden biri de dramatizasyon ve rol yapma tekniğidir. Rol yapma öğrencinin bir başka karaktere bürünerek kendi duygu ve düşüncelerini ifade etmesine yarayan bir tekniktir ve yabancı dil eğitiminde diyalog öğretiminde ve konuşma becerisini geliştirmede kullanılır (Göçer, 2015: 35). Öğrencilerin dikkatini çektiği için ve telaffuz becerilerini geliştirdiği için telaffuz öğretiminde kullanılabilir. Tüm (2010: 1902), dramatizasyon tekniği ile sözcüklerin doğru telaffuz edildiğini ve doğru vurgunun yapılabildiğini belirtmektedir. Bu teknikle öğrenciler, gerçekçi ve iletişimsel bir bağlamda sesleri daha doğal olarak telaffuz etmiş olurlar.

2.9.11. Bilgisayar Destekli Telaffuz Öğretim Yazılımları

Yabancı dil öğretim etkinliklerinde teknoloji yaygın bir şekilde kullanılan bir araçtır. Bireylere doğru telaffuz becerilerinin kazandırılması adına bazı bilgisayar yazılımları geliştirilmiştir. Şimşek ve Karal (2014: 45), son yıllarda yabancı dil öğretiminde bilgisayar destekli telaffuz öğretim çalışmalarına hız verildiğini ifade etmiştir. Articulation Tutor, English Speech Training System, Korean Pronunciation gibi yazılımlar, bilgisayar destekli telaffuz yazılımlarına örnek olarak gösterilebilir.

Bilgisayar destekli telaffuz yazılımlarının anında dönüt vermesi, her yerden erişilebilir olması, ucuz olması ve sürekli tekrar edebilme imkânı sunması bu yazılımların yabancı dil öğrencileri tarafından tercih edilme sebeplerindedir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde telaffuzu geliştirmek için kullanılan bazı bilgisayar destekli yazılımlardan bazıları şunlardır.

2.9.11.1. Sesli Türkçe Alfabe Öğren

Bu uygulamayla yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bireyler, harfleri tanımakta ve daha uzun süre bellekte tutmaktadır. Bu uygulama öğrencilerin Türkçe karakterlere aşina olabilmelerine ve seslerin telaffuzunu öğrenmelerine yardımcı olmaktadır.

2.9.11.2. Turkish Alphabet For Students

Harflere uygun kelime ve telaffuzları içerisinde barındıran bir akıllı telefon uygulamasıdır. Uygulama öğrencilere tekrar tekrar harfleri dinleyebilme imkânı sunarken Türkçe karakterlerin uluslararası fonetik alfabede karşılıklarını da sunmaktadır.

2.9.11.3. Speak Turkish

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bireyler için geliştirilen bu yazılımda çok sayıda kelime, tamlama ve cümle sunulmaktadır. Ayrıca eğlenerek öğrenme imkanı sunan oyunlarla ve “native pronunciation” adlı bölümle anadili Türkçe olan bir çok konuşucu tarafından kelimenin telaffuzlarına yer verilerek uygulama kullanıcılarının Türkçe telaffuz becerileri geliştirilmeye çalışılmıştır.

2.10. İlgili Alanyazın

Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi konusunda yapılan çalışmaların sayısı günden güne artmaya devam etmektedir. Bu da yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin önemini artırmaktadır. Çalışmanın bu bölümünde yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde telaffuz üzerine yapılan lisansüstü çalışmalardan ve bilimsel makalelerden bahsedilecektir.

2.10.1. Yüksek Lisans Tezleri

İlgün (2015), “Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretiminde Telaffuz Becerisini Geliştirmeye Yönelik Tekerleme ve Ninnilerin Kullanımı” adlı yüksek lisans tezinde ninni ve tekerleme kullanımının yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin telaffuz becerilerinin gelişimine yönelik katkılarını çalışmanın özet bölümünde şu şekilde ifade etmiştir:

"Bu araştırmada yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin telaffuz ve dolayısıyla konuşma becerilerinin geliştirilmesi konu edinilmiştir. Araştırmanın temel amacı, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerin ninni ve tekerlemeler yardımıyla telaffuz eğitimlerini en iyi şekilde almalarını sağlamak, konuşma becerilerini Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Metninin belirlemiş olduğu ilkeler bağlamında iletmektir. Bu araştırmada ninni ve tekerlemelerden faydalanılarak etkinlikler oluşturulmuştur. Bu etkinliklerle öğrencilerin konuşma ve telaffuz becerileri geliştirilmek istenmiş aynı zamanda temel dilbilgisi yapıları sezdirilmeye çalışılmıştır. Çalışma esnasında Avrupa Dil Öğretimi Ortak Çerçeve Metnince belirlenmiş olan dil basamakları gözatılmış ve çalışma başlangıç seviyesi olan A1-A2 ile sınırlanmıştır. Etkinliklerde kullanılan ninni ve tekerlemeler birçok kaynaktan taranmış ve yabancılara Türkçe öğretiminde ve özellikle telaffuz eğitiminde kullanılabilir olanlar özenle tespit edilmiştir. Araştırma sonucunda halk edebiyatının ürünleri olan ninni ve tekerlemeler ile yabancı dil öğretiminin ana unsurlarından olan konuşma ve telaffuz becerisi arasında çok yakın bir ilişki belirlenmiştir. Bu alanda telaffuz eğitimin geliştirilmesi için öneriler sıralanmış, ilerleyen dönemlerde alanda çalışma yapacak bilim adamları için tavsiyelerde bulunulmuştur."

2.10.2. Bilimsel Makaleler

Kurudayıoğlu (2003), "Konuşma Eğitimi ve Konuma Becerisini Geliştirmeye Yönelik Etkinlikler" isimli makalesinde, konuşma becerisinin bileşenlerini ve bu becerinin geliştirilmesine yönelik etkinlik örneklerini sunmuştur.

Morley (1993), "The Pronunciation Component in Teaching English to Speakers Of Other Languages" isimli makalesinde, geçmişten beri telaffuz öğretiminin nasıl gerçekleştirildiği ve bu hususta öğretmenlerin yapması gerekenlerden bahsetmiştir.

Göçer (2015), "Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Konuşma Becerisinin Kazandırılması" isimli makalesinde konuşma ve telaffuz becerisinin kazandırılması ve geliştirilmesine değinmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

UYGULAMA VE YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın yöntemi, araştırmanın alanı, verilerin toplanması ve analizi hakkında bilgilere yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışma yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarında yer alan telaffuz öğretim etkinliklerinin incelenmesi amaçlayan nitel bir araştırmadır. Nitel araştırma, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda ve bütüncül bir şekilde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırmadır. (Şimşek ve Yıldırım, 2008: 39). Bu çalışmada nitel veri toplama araçlarından biri olan doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Doküman analizi, araştırılması hedeflenen olay ve olgulara dair bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar (Tanrıöğen, 2009: 239). Doküman incelemesi, kaynakları elde etmeyi, okumayı, çözümlmeyi ve değerlendirmeyi kapsayan bir süreçtir. Bu çalışmada ilgili dokümanlar okunmuş elde edilen veriler sunulmuştur. Elde edilen veriler incelenerek amaçlar doğrultusunda birtakım sonuçlara ulaşılmıştır.

3.2. Araştırmanın Alanı

Araştırmada yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan kaynak kitaplardan Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti, İstanbul Yabancılar İçin Türkçe ve Gazi Yabancılar

İçin Türkçe setleri incelenmiştir. Hem yurt içinde hem de yurt dışında yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde en çok kullanılan ders kitapları olduğu için bu kitaplar araştırmaya konu edilmiştir. Aşağıda künyeleri verilen kitaplar telaffuz öğretim yöntemleri ve teknikleri bakımından incelenmiştir.

Gültekin, İ., Kalfa, M., Atabey, İ., Mete, F., Eryiğit, A. & Kılıç, U. (2018). Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A1 Ders Kitabı. E. Barın, Ş. Çobanoğlu, Ş. Ateş, 35 M. Balcı, & C. Özdemir (Ed.) Ankara: Yunus Emre Enstitüsü (Başak Matbaacılık ve Tan. Hiz. Ltd. Şti.).

Gültekin, İ., Kalfa, M., Atabey, İ., Mete, F., Eryiğit, A. & Kılıç, U. (2018). Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A2 Ders Kitabı. E. Barın, Ş. Çobanoğlu, Ş. Ateş, M. Balcı, & C. Özdemir (Ed.) Ankara: Yunus Emre Enstitüsü (Başak Matbaacılık ve Tan. Hiz. Ltd. Şti.).

Gültekin, İ., Kalfa, M., Atabey, İ., Mete, F., Eryiğit, A. & Kılıç, U. (2018). Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B1 Ders Kitabı. E. Barın, Ş. Çobanoğlu, Ş. Ateş, M. Balcı, & C. Özdemir (Ed.) Ankara: Yunus Emre Enstitüsü (Başak Matbaacılık ve Tan. Hiz. Ltd. Şti.).

Gültekin, İ., Kalfa, M., Atabey, İ., Mete, F., Eryiğit, A. & Kılıç, U. (2018). Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B2 Ders Kitabı. E. Barın, Ş. Çobanoğlu, Ş. Ateş, M. Balcı, & C. Özdemir (Ed.) Ankara: Yunus Emre Enstitüsü (Başak Matbaacılık ve Tan. Hiz. Ltd. Şti.).

Gültekin, İ., Kalfa, M., Atabey, İ., Mete, F., Eryiğit, A. & Kılıç, U. (2018). Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti C1 Ders Kitabı. E. Barın, Ş. Çobanoğlu, Ş. Ateş, M. Balcı, & C. Özdemir (Ed.) Ankara: Yunus Emre Enstitüsü (Başak Matbaacılık ve Tan. Hiz. Ltd. Şti.).

Gültekin, İ., Kalfa, M., Atabey, İ., Mete, F., Eryiğit, A. & Kılıç, U. (2017). Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti C2 Ders Kitabı. E. Barın, Ş. Çobanoğlu, Ş. Ateş, M.

Balcı, & C. Özdemir (Ed.) Ankara: Yunus Emre Enstitüsü (Başak Matbaacılık ve Tan. Hiz. Ltd. Şti.).

Kurt, M., Temur, N. (ed). (2013). Yabancılar İçin Türkçe: A1 düzeyi. Ankara: Gazi Üniversitesi TÖMER.

Kurt, M., Temur, N. (ed). (2013). Yabancılar İçin Türkçe: A2 düzeyi. Ankara: Gazi Üniversitesi TÖMER.

Kurt, M., Temur, N. (ed). (2013). Yabancılar İçin Türkçe: B1 düzeyi. Ankara: Gazi Üniversitesi TÖMER.

Kurt, M., Temur, N. (ed). (2013). Yabancılar İçin Türkçe: B2 düzeyi. Ankara: Gazi Üniversitesi TÖMER.

Kurt, M., Temur, N. (ed). (2013). Yabancılar İçin Türkçe: C1 düzeyi. Ankara: Gazi Üniversitesi TÖMER.

Bölükbaş, F., Keskin, F., Gedik, E., Gönültaş, G., Özenç, F., Tokgöz, H. Ve Ünsal, G.(2012). İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti A1 Ders Kitabı. Aslan, F. (Ed.) İstanbul: Kültür Sanat Basımevi.

Bölükbaş, F., Keskin, F., Gedik, E., Gönültaş, G., Özenç, F., Tokgöz, H. Ve Ünsal, G.(2012). İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti A2 Ders Kitabı. Aslan, F. (Ed.) İstanbul: Kültür Sanat Basımevi.

Bölükbaş, F., Keskin, F., Gedik, E., Gönültaş, G., Özenç, F., Tokgöz, H. Ve Ünsal, G.(2012). İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti B1 Ders Kitabı. Aslan, F. (Ed.) İstanbul: Kültür Sanat Basımevi.

Bölükbaş, F., Keskin, F., Gedik, E., Gönültaş, G., Özenç, F., Tokgöz, H. Ve Ünsal, G.(2012). İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti B2 Ders Kitabı. Aslan, F. (Ed.) İstanbul: Kültür Sanat Basımevi.

Bölükbaş, F., Keskin, F., Gedik, E., Gönültaş, G., Özenç, F., Tokgöz, H. Ve Ünsal, G.(2012). İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti C1 Ders Kitabı. Aslan, F. (Ed.) İstanbul: Kültür Sanat Basımevi.

3.3. Verilerin Toplanması

Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanan Yedi İklim Türkçe Öğretim Setinde, İstanbul Yabancılar için Türkçe ve Gazi Üniversitesi TÖMER tarafından hazırlanan Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Setinde yer alan kitaplar edinildikten sonra kitaplarda kullanılan telaffuz öğretim yöntemleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Ayrıca Türkçeyi yabancı dil olarak öğreten öğretmenlerin sınıf içerisinde öğrencilerin Türkçe telaffuz becerilerini geliştirmek adına kullandıkları etkinlik türlerinin belirlenmesi için bu alanda görev yapan 55 öğretmene yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanmış yapılan görüşme sonrasında içerik analizi yapılarak bir sonuca ulaşılmaya çalışılmıştır.

3.4. Verilerin Analizi

Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanan Yedi İklim Türkçe Öğretim Setinde, İstanbul Yabancılar için Türkçe ve Gazi Üniversitesi TÖMER tarafından hazırlanan Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Setinde yer alan ders kitaplarındaki telaffuz öğretim yöntem ve teknikleri belirlenmiştir. Görüşme formunda yer alan yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında görev yapan öğretmenlerin derslerinde kullandıkları telaffuz öğretim etkinliklerine ve kitaplarda yer alan telaffuz öğretim etkinliklerine ilişkin görüşleri doküman incelemesi yöntemiyle analiz edilmiştir ve elde edilen veriler sunulmuştur. Telaffuz öğretimine ilişkin kitaplarda yer alabilecek özgün telaffuz öğretim etkinlik önerileri sunulmaya çalışılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

Bu bölüm araştırmanın amacı doğrultusunda belirlenen öğretim seti içerisinde yer alan kitaplardaki etkinliklerin telaffuz öğretimi açısından incelenmesini ve yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanarak elde edilen verilerin analizine ilişkin bulguları ve yabancı dil olarak Türkçe öğretimi setlerinde kullanılabilir telaffuz alt becerisini geliştirmeye yönelik etkinlik türlerine dair bulguları kapsamaktadır.

4.1. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kullanılan Öğretim Setlerinde Yer Alan Etkinliklerin İncelenmesiyle Elde Edilen Bulgular

Bu Bölümde, Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti, Gazi Yabancılara Türkçe ve İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Setlerinde yer alan etkinlikler incelenmiş telaffuz öğretimi açısından değerlendirilmeye çalışılmıştır. Elde edilen bulgular başlıklar halinde sunulmuştur.

4.1.1. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A1 Ders Kitabında Yer Verilen Telaffuz Öğretim Etkinlikleri

8 ünitelerden oluşan bu ders kitabında dil beceri alanları farklı bölümlerde ele alınmıştır. Tüm ünitelerde bir tema verilmiş bu tema dâhilinde okuma, yazma, dinleme, konuşma becerilerine yönelik alıştırmalar verilmiştir. Dil bilgisi için ayrı bir bölüm verilirken telaffuz öğretimi için ayrı bir bölüm verilmemiş olup telaffuz etkinlikleri, dinleme, konuşma ve okuma etkinliklerine dâhil edilmiştir.

Kitapta yer alan telaffuz etkinlikleri şu şekildedir:

10. sayfada 1. etkinlikte "Dinleyelim, tekrarlayalım" bölümünde telaffuz etkinliği dinleme etkinliğiyle beraber verilmiştir. Telaffuz öğretim tekniği olarak ise iletişimsel yöntemde sıklıkla kullanılan dinle ve taklit et tekniği kullanılmıştır. Bu teknikle öğrencilerden önce verilen kelime, kelime grubu ya da cümleyi dinlemeleri ardından öğrencilerin dinledikleri şeyleri en doğru şekilde telaffuz etmeleri beklenmektedir (Resim 4.1).

Resim 4. 1. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A1 Ders Kitabı Dinle ve Taklit Et Tekniği ile Telaffuz Öğretimi Çalışması Örneği. (Barın ve diğerleri, 2018: 10)

12. sayfada yer alan 8. etkinlikte "Okuyalım, Karşılıklı Konuşalım" denilerek, telaffuz öğretim tekniklerinden sesli okuma tekniği kullanılmıştır. Bu teknikle yalnızca öğrencilerin telaffuz etmekte zorlandıkları sesler değil aynı zamanda telaffuz becerisinde önemli bir husus olan vurgu ve tonlama üzerinde de çalışılabilir.

13. sayfada yer alan "Dinleyelim, Tekrar Edelim" etkinliğinde, dinle ve tekrar et tekniği kullanılmıştır. Alfabe öğretimini de içine aldığı için aynı zamanda bu aktivitede fonetik eğitim söz konusudur (Resim 4.2).

Resim 4. 2. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A1 Ders Kitabı Dinle ve Taklit Et Tekniği ile Telaffuz Öğretimi Çalışması Örneği. (Barın ve diğerleri, 2015: 13)

17. sayfada yer alan 1. etkinlikte "Okuyalım, Tekrarlayalım" denilerek öğrencilerin telaffuz becerileri sesli okuma tekniği kullanılarak geliştirilmeye çalışılmıştır (Resim 4.3).

24. sayfada 14. etkinlik olan "Dinleyelim, tekrarlayalım, konuşalım" bölümünde telaffuz öğretim tekniği olarak dinle ve tekrar et tekniği kullanılmıştır.

26. sayfada yer alan "Yazalım, Canlandıralım" etkinliğinde, telaffuz öğretim yöntemlerinden iletişimsel yöntem kullanılmıştır. Canlandırma etkinliği iletişime dayalı gerçek bir etkinlik olduğu için iletişimsel yöntem kullanılmış, telaffuz öğretim tekniklerinden ise dramatizasyon ve rol yapma tekniği tercih edilerek öğrencilerin telaffuz becerileri geliştirilmeye çalışılmıştır.

Resim 4.3. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A1 Ders Kitabı Sesli Okuma Tekniği ile Telaffuz Öğretimi Çalışması Örneği. (Barın ve diğerleri, 2015: 17)

27. sayfadaki 6. etkinlikte "Dinleyelim, Tekrar Edelim, Yazalım" denilerek telaffuz öğretim tekniklerinden dinle ve tekrar et tekniği kullanılmıştır.

66. sayfada yer alan "Okuyalım, Karşılıklı Konuşalım" etkinliğinde sesli okuma tekniğine yer verilmiştir.

94. sayfada yer alan "Tamamlayalım, Canlandıralım" etkinliğinde yine iletişimsel yöntem ve dramatizasyon ve rol yapma tekniği kullanılmıştır.

103. sayfada yer alan "Röportaj Yapalım" etkinliğinde dramatizasyon ve rol yapma tekniği kullanılmıştır.

113. sayfada yer alan "Okuyalım, Karşılıklı Konuşalım" etkinliğinde sesli okuma tekniği kullanılarak telaffuz aktivitesi konuşma etkinliğine dâhil edilmiştir.

122. sayfadaki "Okuyalım, Canlandıralım" etkinliğinde sesli okuma ile dramatizasyon ve rol yapma tekniği kullanılmıştır (Resim 4.4).

8. Okuyalım, canlandıralım. Uçakta

Uçakta

Hostes İçecek bir şey ister misiniz?

Ahmet Evet, bir bardak soğuk su istiyorum.

Hostes Tabii ki. Buyurun.

İniş sırasında

Hostes Türk Hava Yollarını seçtiğiniz için teşekkür ederiz.

Ahmet Yolculuğum keyifliydi. Yardımlarınız için teşekkür ederim.

Hostes İyi günler. Hoşça kalın.

Resim 4. 4. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A1 Ders Kitabı Dramatizasyon ve Rol Yapma Tekniği ile Telaffuz Öğretimi Çalışması Örneği. (Barın ve diğerleri, 2015: 122)

128. sayfada yer alan “Dinleyelim, Yerleştirelim, Canlandıralım” etkinliğinde dinle ve tekrar et tekniğinin yanı sıra rol yapma tekniğine de yer verilmiştir.

4.1.2. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A2 Ders Kitabında Yer Verilen Telaffuz Öğretim Etkinlikleri

8 üniteden oluşan A2 ders kitabında da, telaffuz öğretimi için ayrı bir bölüm verilmemiştir. Aynı sette yer alan A1 ders kitabına göre daha az telaffuz öğretimine yer verilmiştir.

37. sayfada yer alan "Dinleyelim, Söyleyelim" başlıklı 12. etkinlikte telaffuz öğretim tekniklerinden şarkı kullanımına yer verilmiştir. Bu kapsamda Barış Manço'nun seslendirmiş olduğu "Nane Limon Kabuğu" şarkısı kullanılmıştır (Resim 4.5).

12. Dinleyelim, söyleyelim.

Nane Limon Kabuğu
Söz-Müzik-Seslendiren:
Barış Manço

Nakarat

Eski adamlar doğruyu söylemiş
Bir çiçekle bahar olmaz
Kişi kendini bilip sağa sola sormalı
Can pazarı bu oyun olmaz
Zürefanın düşkünü beyaz giyer kış günü
Sonunda şifayı kapıp da şaşırınca
Bana gel beni dinle iyi yaz
Defteri kalemi al iyi yaz
Nane limon kabuğu bir güzel kaynasın
aman
Ha ha ha ha ha içine hatmi çiçeği biraz
çörek otu katasın
aman
Ha ha ha ha ha hatta biraz tarçın bir tu-
tam zencefil aman
Ha ha ha ha ha bin derde deva geliyor
biraz daha sabret
güzelim
Ha ha ha ha ha hapşu
Çok yaşa
Sen de gör
Rahat ve iyi yaşa

Sen tedbirini al önünü kış tut bırak yine
de yaz gelsin
Çoğu zaman hesap çarşıya uymaz sonra
dizini döversin
Nakarat

Barış iğneyi kendine batırır çuvaldızı
başkasına
Bol keseden aklı ona buna dağıtır darısı
kendi başına
Nakarat

Resim 4. 5. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A2 Ders Kitabı Şarkı Kullanımıyla Telaffuz Öğretimi Çalışması Örneği. (Barın ve diğerleri, 2015: 37)

38. sayfada yer alan "Okuyalım, Canlandıralım" etkinliğinde telaffuz öğretim tekniklerinden dramatizasyon ve rol yapma tekniği kullanılmıştır.

42. sayfada yer alan "Oyun Zamanı" etkinliğinde, bir ses verilip o sesle başlayan isim, ülke adı, eşya, meslek, sebze veya meyve ve hayvan adı bulunması istenmiştir (Resim 4.6). Problemler seslerin çalışılması bakımından özgün bir telaffuz etkinliği olduğu söylenebilir. Bu etkinlikte oyunla telaffuz öğretim tekniğine yer verilmiştir.

9. Oyun zamanı.

	İsim	Ülke Adı	Eşya	Meslek	Sebze veya meyve	Hayvan adı
A	Ayla	Arnavutluk	araba	aşçı	armut	arı
B						
C						

Resim 4. 6. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A2 Ders Kitabı Oyunla Telaffuz Öğretimi Çalışması Örneği. (Barın ve diğerleri, 2015: 42)

110. sayfada yer alan "Tamamlayalım, Canlandıralım" etkinliğinde telaffuz öğretim tekniklerinden dramatizasyon ve rol yapma tekniği kullanılmıştır (Resim 4.7).

8. Tamamlayalım, canlandıralım. GİMAT'ta Alışverişte

Emin Bey ile Hatice Hanım GİMAT'taki bir dükkânda alışveriş yapıyorlar.

Emin Bey

Hayırlı işler, bakliyat almak istiyoruz.

Satıcı

Hoş geldiniz. Buyurun, çeşitlerimiz bunlar.

Hatice Hanım

Kuru üzüm, kayısı da var mı?

Satıcı

Onlar yandaki dükkânda var. Biz sadece bakliyat satıyoruz.

Resim 4. 7. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A2 Ders Kitabı Dramatizasyon ve Rol Yapma Tekniği ile Telaffuz Öğretimi Çalışması Örneği. (Barın ve diğerleri, 2015: 110)

117. sayfada "Dinleyelim, Söyleyelim" etkinliğinde telaffuz öğretim tekniklerinden şarkı kullanımına yer verilmiştir. Öğrencilerin telaffuz becerilerini geliştirmek adına Göksel'in seslendirmiş olduğu "Senden Başka" şarkısı tercih edilmiştir.

125. sayfada yer alan "Dinleyelim, Anlatalım" etkinliğinde telaffuz öğretim tekniklerinden dinle ve tekrar et tekniği kullanılmıştır.

136. sayfada yer alan "Diyaloğu Tamamlayalım ve Canlandıralım" etkinliğinde öğrencilere yarım bir diyalog verilmiş devamını tamamlamaları istenmiştir. Öğrencilerin diyalogu tamamlamalarının ardından canlandırmaları beklenmektedir. Bu bağlamda telaffuz öğretim yöntemlerinden iletişimsel yöntem kullanılmış, dramatizasyon ve rol yapma tekniği kullanılmıştır.

144. sayfada yer alan 2. Etkinlikte cümle vurgusu ve tonlamasının kavranması açısından bir takım cümleler verilmiş, öğrencilerden bu cümleleri okumaları istenmiştir. Bu etkinlikte sesli okuma tekniği kullanılmıştır (Resim 4.8).

2. Cümleleri okuyalım.

1. "Nereye böyle küçük kız?" diye sormuş kurt.
2. "Kim o?" diye seslenmiş içeriden yaşlı kadın.
3. "Kapı açık, güzelim!" diye seslenmiş büyükanne.
4. "Büyükanneemin sesi ne kadar farklı böyle?" diye düşünmüş Kırmızı Başlıklı Kız.

Resim 4. 8. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A2 Ders Kitabı Sesli Okuma Tekniği ile Cümle Düzeyinde Telaffuz Öğretimi Çalışması Örneği (Barın ve diğerleri, 2015: 144).

Yedi İklim Türkçe öğretim seti A2 ders kitabı incelendiğinde 8 ünite toplamda 238 tane etkinlik bulunmaktadır. Telaffuz becerisinin geliştirilmesine yönelik etkinlik sayısı ise yalnızca 9'(%3.78)dur. Bu rakam dikkate alındığında Yedi İklim Türkçe öğretim seti A2 ders kitabında telaffuz becerisinin ihmal edildiği sonucuna ulaşılabilir.

4.1.3. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B1 Ders Kitabında Yer Verilen Telaffuz Öğretim Etkinlikleri

Yedi İklim Türkçe öğretim seti B1 ders kitabında telaffuz becerisine yönelik ayrı bir etkinlik bulunmamaktadır. Telaffuz öğretimi dinleme ve konuşma etkinliklerinin içine dâhil edilmiştir.

29. sayfada yer alan "Dinleyelim, Söyleyelim" etkinliğinde Neşet Ertaş'a ait "Yalan Dünya" türküsü verilerek telaffuz becerisi geliştirilmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda telaffuz öğretim tekniklerinden şarkı tekniği kullanılmıştır.

40. sayfada yer alan "Canlandıralım" etkinliğinde bir takım kelimeler verilerek şirket sahibi ve başvuran rolleriyle bir iş görüşmesi canlandırılması beklenmektedir. Bu bağlamda telaffuz öğretim tekniklerinden dramatizasyon ve rol yapma tekniği kullanılmıştır.

93. sayfada yer alan 2. Etkinlikte körebe oyunuyla sınıftaki eşyaların isimlerinin söylenmesi beklenilerek oyun tekniği kullanılmıştır. Gerçek hayatta karşılaşılabilecek ve otantik bir etkinlik olarak oyun tercih edilerek konuşma ve telaffuz becerilerini geliştirmek amaçlanmıştır. Bu bağlamda telaffuz etkinliği olarak faydalı bir teknik kullanılmıştır.

97. sayfada yer alan "Konuşalım" etkinliğinde öğrencilerin bir diyalogu tamamlayarak canlandırmaları istenmiştir. Bu anlamda telaffuz tekniklerinden dramatizasyon ve rol yapma tekniği kullanılmıştır.

121. sayfada yer alan "Dinleyelim, Anlatalım" etkinliğinde dinle ve tekrar et tekniği kullanılmıştır.

155. sayfada yer alan 9. okuma etkinliğinde "Seherde Rastladım Ben Bir Güzele" isimli Ercişli Emrah'a ait olduğu bilinen şiir kullanılarak telaffuz becerisi geliştirilmeye çalışılmıştır.

155. sayfada yer alan 10. etkinlikte ise 3 adet mani verilmiştir. Telaffuz öğretim tekniklerinden mani kullanımına yer verilmiştir (Resim 4.9).

 10. Okuyalım.
Mânilerimiz

Karanfili ekemedim
Suyunu dökemedim
Yârimden ayırdılar
Yüzünü göremedim

Ayvalar dilim dilim
Darılmış benim gülüm
Ben gülüme ne dedim
Kurusun ağızım dilim

Asmanın arasından
Alamadım üzümü
Kaldır yârim şapkanı
Göremedim yüzünü

Resim 4. 9. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B1 Ders Kitabı Maniler ile Telaffuz Öğretimi Çalışması Örneği (Barın ve diğerleri, 2015: 155).

Yedi İklim Türkçe öğretim seti B1 ders kitabında yalnızca 7 adet telaffuz etkinliği bulunmaktadır. 191 sayfa ve 8 üniteden oluşan bu kitapta 219 tane etkinlik kullanılmıştır. Bu anlamda telaffuz etkinliklerinin yetersiz olduğunu söylemek mümkündür. B1 orta düzey seviye için cümle düzeyinde telaffuz becerisini geliştirmeye yönelik etkinlik sayısı azdır.

4.1.4. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B2 Ders Kitabında Yer Verilen Telaffuz Öğretim Etkinlikleri

Toplamda 209 sayfadan oluşan Yedi İklim Türkçe öğretim seti B2 ders kitabında yalnızca 3 adet telaffuz becerisini geliştirmek adına kullanılacak etkinlik kullanılmıştır. Bu etkinliklerin ikisinde telaffuz öğretim tekniklerinden dramatizasyon ve rol yapma tekniği kullanılırken birinde oyun tekniğine yer verilmiştir. Kitapta toplamda 222 etkinlik bulunurken yalnızca üç tane telaffuz etkinliğine yer verilmiştir.

41. sayfada yer alan "Canlandırılım" etkinliğinde öğrencilerden bir grup oluşturmaları ve ülke seçmeleri ardından o ülkenin düğün geleneğini canlandırmaları istenmiştir. Bu kapsamda dramatizasyon ve rol yapma tekniği kullanılmıştır.

87. sayfada yer alan 4. Etkinlikte kulaktan kulağa oyunu verilmiştir. Bu anlamda oyun tekniği kullanılmıştır. Problemlili sesin ya da en çok karıştırılan sesin pratiği açısından faydalı bir etkinlik olduğu ifade edilebilir (Resim 4.10).

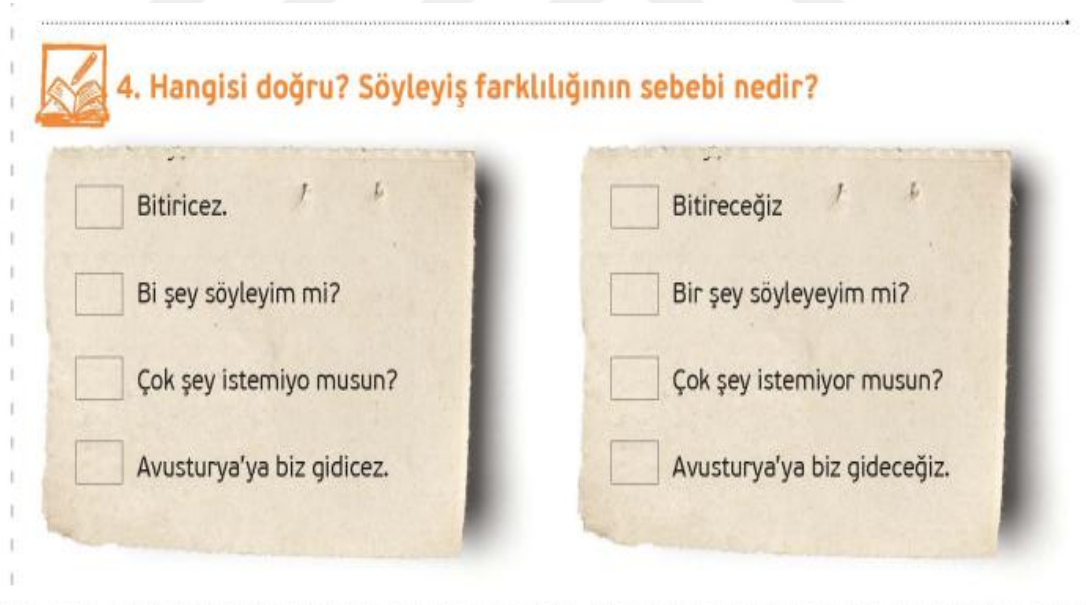
Resim 4. 10. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B2 Ders Kitabı Oyun ile Telaffuz Öğretimi Çalışması Örneği (Barın ve diğerleri, 2015: 87).

97. sayfada yer alan "Canlandırılm" etkinliğinde bir rol verilerek rolün canlandırılması istenmiştir. Bu kapsamda telaffuz öğretim tekniklerinden dramatzasyon ve rol tekniği kullanılmıştır.

4.1.5. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti C1 Ders Kitabında Yer Verilen Telaffuz Öğretim Etkinlikleri

203 sayfadan ve 8 üniteden oluşan Yedi İklim Türkçe öğretim seti C1 ders kitabında yer verilen etkinlik sayısı 182'dir. Bu etkinliklerden telaffuz becerisini geliştirmeye yönelik olan etkinlik sayısı 3'dür.

21. sayfada yer alan "Hangisi doğru? Söyleyiş Farklılığının Sebebi Nedir?" başlıklı etkinlikte Türkçede en çok yapılan telaffuz ve söyleyiş yanlışlarından bazıları verilmiştir. Telaffuz yanlışları konusunda farkındalık oluşturmak adına faydalı bir etkinlik olduğu söylenebilir (Resim 4.11).

Resim 4. 11. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti C1 Ders Kitabı Telaffuz Yanlışlarını İçeren alışma Örneği (Barın ve diğerleri, 2015: 21).

59. sayfada yer alan "Hangisi doğru? İşaretleyelim?" etkinliğinde çoğunlukla yanlış telaffuz edilen bazı kelimeler verilmiştir. Doğru olanın telaffuz edilip işaretlenmesi suretiyle telaffuz pratiği amaçlanmaktadır (Resim 4.12).

60. sayfada yer alan "Hangisi doğru? İşaretleyelim?" etkinliğinde yazımı ve telaffuzu karıştırılan bazı kelimeler verilmiştir. Etkinlikte iki kelimedeki yazılışı ve telaffuzu doğru olan kelimenin seçilmesi beklenmektedir. Bu kapsamda çoğunlukla yanlış telaffuz edilen "kılavuz, röportaj, materyal, çember ve makine" kelimeleri kullanılmıştır.

8. Hangisi doğru? İşaretleyelim.
Doğru Konuşalım, Doğru Yazalım

- meyve meyva
- süpriz sürpriz
- tıraş traş
- şoför şöför
- kavonoz kavanoz

Resim 4. 12. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti C1 Ders Kitabı Telaffuz Çalışması Örneği (Barın ve diğerleri, 2015: 59).

Bu ders kitabında telaffuz göz ardı edilen bir dil sistemi öğesidir. Bu ders kitabında telaffuz becerisini geliştirmeye yönelik otantik bir etkinliğin bulunmadığı gözlemlenmiştir. Kitapta kullanılan 3 etkinlikte aynı türde olup farklı telaffuz öğretim tekniğinin ve etkinliğinin kullanılmadığı dikkat çekmektedir.

4.1.6. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti C2 Ders Kitabında Yer Verilen Telaffuz Öğretim Etkinlikleri

Yedi İklim Türkçe öğretim seti 185 sayfadan oluşmaktadır. Kitapta toplamda 8 adet ünite bulunmaktadır. Üniteler üç bölümden oluşmakta her bölümde okuma, yazma, dinleme ve konuşma becerilerini geliştirmeye yönelik etkinlikler yer almaktadır. Kitapta yer alan toplam etkinlik sayısı 150 adettir. Kitapta telaffuz için ayrı bir

bölüme yer verilmemiştir. Kitapta telaffuz becerilerini geliştirmeye yönelik herhangi bir etkinliğin bulunmadığı gözlemlenmiştir.

4.1.7. Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Seti A1 Ders Kitabında Yer Verilen Telaffuz Öğretim Etkinlikleri

Sayfa 19'da konuşma bölümünde yer alan canlandırılabilir etkinliğinde bir diyalog verilmiş bunun okunup canlandırılması istenmiştir (Resim 4.13). Bu kapsamda dramatisasyon ve rol yapma tekniği kullanılmıştır.

KONUŞMA
Ev Arıyorum

A) Aşağıdaki diyalogu okuyunuz ve sınıfta canlandırınız.

EMLAK OFİSİ

İbrahim : İyi günler!
Emlakçı : İyi günler efendim, hoş geldiniz.
İbrahim : Ben bir ev arıyorum.
Emlakçı : Satılık mı, kiralık mı?
İbrahim : Kiralık.
Emlakçı : Nasıl bir ev olsun?
İbrahim : İki odalı, geniş bir ev olsun.
Emlakçı : Kaçınca katta?
İbrahim : Birinci kat olsun, lütfen.
Emlakçı : Bir ev var, şimdi görmek ister misiniz?
İbrahim : İyi olur, görelim.

Resim 4. 13. Gazi TÖMER Yabancılar için Türkçe Öğretim Seti A1 Ders Kitabı Telaffuz Çalışması Örneği (Kurt ve Temur 2013: 19).

2. ünite de sayfa 34 de yer alan konuşma etkinliğinde lokantada geçen bir diyalog verilmiş öğrencilerden canlandırmaları istenmiştir. Bu etkinlikte telaffuz öğretim tekniklerinden dramatisasyon ve rol yapma tekniği kullanılmıştır.

Sayfa 38 de konuşma bölümünde yer alan B kısmında manavda geçen bir diyalogun okunup sınıfta canlandırılması istenmektedir. Bu bağlamda telaffuz öğretim tekniklerinden dramatisasyon ve rol yapma tekniği kullanılmıştır.

Sayfa 42 de konuşma bölümünde yer alan A ve B kısmında hasta doktor diyalogu verilmiş öğrencilerden okuyup canlandırmaları istenmiştir. Bu kapsamda telaffuz öğretim tekniklerinden dramatisasyon ve rol yapma tekniğine yer verilmiştir.

63. sayfada yer alan konuşma bölümündeki A kısmında bir diyalog verilmiş ve okunup canlandırılması istenmiştir. Bu kapsamda telaffuz öğretim tekniklerinden dramatisasyon ve rol yapma tekniği kullanılmıştır.

64. sayfadaki B kısmında ise öğrencilerden bir diyalog oluşturup canlandırmaları istenmiştir. Telaffuz öğretim tekniklerinden dramatisasyon ve rol yapma tekniği kullanılmıştır.

67. sayfada A kısmında diyalog verilmiş ve okunup canlandırılması istenmiştir. Bu etkinlikte dramatisasyon ve rol yapma tekniği kullanılmıştır.

71. sayfada konuşma bölümünde yer verilen diyalogu okuyup canlandırma etkinliğinde de dramatisasyon ve rol yapma tekniği kullanılmıştır.

75. sayfada konuşma bölümünde yer alan diyalogu okuyup canlandırma etkinliğinde de dramatisasyon ve rol yapma tekniği kullanılmıştır.

97. sayfada konuşma bölümü a kısmında bazı cümleler verilmiştir. Bu cümlelerden yararlanılarak diyalog hazırlanması ve sınıfta canlandırılması beklenmektedir. Bu anlamda telaffuz öğretim tekniklerinden dramatisasyon ve rol yapma tekniği kullanılmıştır.

102. sayfada yer alan konuşma bölümündeki B kısmında kutu içindeki sözcükler kullanılarak sınıfta canlandırma etkinliğinin yapılması istenmektedir. Bu etkinlikte de dramatisasyon ve rol yapma tekniği kullanılmıştır.

4.1.8. Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Seti A2 Ders Kitabında Yer Verilen Telaffuz Öğretim Etkinlikleri

14. sayfada yer alan C bölümünde yer alan oku ve tekrar et etkinliğinde telaffuz tekniklerinden tekrar tekniği kullanılmıştır.

17. sayfada konuşma bölümünde yer alan A etkinliğinde bir diyalog verilmiştir. Diyalogun okunup tekrar edilmesi beklenmektedir. Bu kapsamda telaffuz öğretim tekniklerinden tekrar tekniği kullanılmıştır.

18. sayfada yer alan B etkinliğinde öğrencilerden ikili gruplara ayrılmaları ve rol kartlarına göre bir diyalog oluşturmaları istenmektedir. Bu kapsamda bir öğrenci futbolcu, diğeri de spor yorumculuğu rolünü oynayacaktır. Bu etkinlikte telaffuz öğretim tekniklerinden dramatisasyon ve rol yapma tekniği kullanılmıştır.

18. sayfada yer alan C etkinliğinde ise bir diyalog verilmiştir. Öğrencilerden diyalogu okuyup tekrar etmeleri istenmektedir. Bu bağlamda telaffuz öğretim tekniklerinden tekrar tekniğine yer verilmiştir.

27. sayfadaki konuşma bölümünde yer alan A etkinliğinde bir diyalog verilmiş, bunun okunup sınıfta canlandırılması istenmiştir. Bu bağlamda dramatisasyon ve rol yapma tekniği kullanılmıştır.

31. sayfadaki konuşma bölümünde yer alan A etkinliğinde de bir diyalog verilmiş, bunun okunup sınıfta canlandırılması istenmiştir. Bu bağlamda dramatisasyon ve rol yapma tekniği kullanılmıştır.

36. sayfadaki konuşma bölümünde yer alan A etkinliğinde bir diyalog verilmiş, bunun okunup sınıfta canlandırılması istenmiştir. Bu bağlamda dramatisasyon ve rol yapma tekniği kullanılmıştır (Resim 4.14).

KONUŞMA

A) Aşağıdaki metni sınıfta canlandırınız.

Cengiz : Aaa! Merhaba Onur. Ne yapıyorsun burada?

Onur : Merhaba Cengiz! Dağcılık için gerekli malzemeler almaya geldim.

Cengiz : Sen dağcılıkla mı ilgileniyorsun?

Onur : Evet, okuldaki dağcılık kulübüne üye oldum.

Cengiz : Ben de o kulübe üyeyim.

Onur : Öyle mi, çok sevindim.

Cengiz : Önümüzdeki hafta Erciyes Dağı'na tırmanacağız.

Onur : Evet, duydum. İlk kez dağa tırmanacağım, bu yüzden çok heyecanlıyım.

Cengiz : Sen de göreceksin dağa tırmanmak harika bir duygu.

Onur : Heyecanla bekliyorum.

Cengiz : Peki, haftaya Erciyes Dağı'nda görüşürüz.

Resim 4. 14. Gazi TÖMER Yabancılar için Türkçe Öğretim Seti A2 Ders Kitabı Telaffuz Çalışması Örneği (Kurt ve Temur, 2013: 36).

85. sayfada konuşma bölümünde yer alan A etkinliğinde öğrencilerden konuşma metnini okuyup tekrar etmeleri beklenmektedir. Bu anlamda telaffuz öğretim tekniklerinden tekrar tekniği kullanılmıştır.

4.1.9. Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Seti B1 Ders Kitabında Yer Verilen Telaffuz Öğretim Etkinlikleri

25. sayfada konuşma bölümünde yer alan ilk etkinlikte bir diyalog verilmiş bu diyalogun öğrenciler tarafından okunup sınıfta canlandırılması istenmektedir. Bu anlamda telaffuz öğretim tekniklerinden dramatizasyon ve rol yapma tekniği kullanılmıştır.

29. sayfadaki konuşma bölümünde de bir diyalog verilmiş sınıfta canlandırılması istenmiştir. Bu etkinlikte de telaffuz öğretim tekniklerinden dramatizasyon ve rol yapma tekniği kullanılmıştır.

34. sayfadaki konuşma bölümünde yer alan birinci etkinlikte diyalogun canlandırılması istenmiştir. Bu anlamda telaffuz öğretim tekniklerinden drammatizasyon ve rol yapma tekniği kullanılmıştır.

37. sayfadaki konuşma bölümündeki birinci etkinlikte de diyalogun canlandırılması istenmiş telaffuz tekniklerinden drammatizasyon ve rol yapma tekniği kullanılmıştır.

47. sayfada konuşma bölümünde yer alan ilk etkinlikte diyalog canlandırma türünde bir etkinlik olduğundan telaffuz tekniklerinden drammatizasyon ve rol yapma tekniğine yer verilmiştir.

73. sayfada konuşma bölümünde yer alan etkinlikteki "diyalogu bir arkadaşınızla okuyunuz" yönergesinde sesli okuma kastedilmiştir. Bu etkinlikte sesli okuma tekniği kullanıldığı ifade edilebilir.

4.1.10. Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Seti B2 Ders Kitabında Yer Verilen Telaffuz Öğretim Etkinlikleri

15. sayfada yer alan A etkinliğinden iki farklı konuyla ilişkili röportaj soruları verilmiş ve öğrencilerin yanındaki arkadaşlarıyla sorular çerçevesinde röportaj yapmaları istenmiştir. Bu kapsamda drammatizasyon ve rol yapma tekniği kullanılmıştır.

26. sayfada konuşma bölümündeki ilk etkinlikte diyalog verilmiş sınıfta canlandırılması istenmiştir. Bu kapsamda drammatizasyon ve rol yapma tekniği kullanılmıştır.

38. sayfadaki konuşma bölümündeki birinci etkinlikte diyalogun sınıfta canlandırılması istenmektedir. Telaffuz tekniklerinden drammatizasyon ve rol yapma tekniğine yer verilmiştir.

44. sayfadaki Ç etkinliğinde tekerlemeler verilmiş bu tekerlemelerin önce yavaş sonra hızlı olarak tekrar edilmesi istenmektedir. Bu etkinlikte telaffuz tekniklerinden tekerleme kullanımına yer verilmiştir (Resim 4.15).

Ç) Aşağıdaki tekerlemeleri önce yavaş ve sonra hızlı olarak birkaç kez tekrarlayınız.

- Şu köşe yaz köşesi, bu köşe kış köşesi, ortada su şişesi.
- Kartal kalkar dal sarkar, dal sarkar kartal kalkar.
- Kırk kırk kûp kırkının da kulpu kırk kûp.
- Paşa tası ile beş tas has kayısı hoşafı.
- Bir berber bir berbere bre berber gel beraber bir berber dükkânı açalım demiş.

Resim 4. 15. Gazi TÖMER Yabancılar için Türkçe Öğretim Seti B2 Ders Kitabı Tekerleme Tekniğiyle Telaffuz Çalışması Örneği (Kurt ve Temur, 2013: 44).

76. sayfada yer alan Ç etkinliğinde bir tiyatro oyunun canlandırılması istenmektedir. Bu kapsamda drammatizasyon ve rol yapma tekniği kullanılmıştır (Resim 4.16).

Ç) Siz de sınıfta rol dağılımı yaparak doğaçlama bir tiyatro oyunu canlandırınız.

Resim 4. 16. Gazi TÖMER Yabancılar için Türkçe Öğretim Seti B2 Ders Kitabı Dramatizasyon ve Rol Yapma Tekniğinin Yer Aldığı Telaffuz Çalışması Örneği (Kurt ve Temur, 2013: 76).

96. sayfada yer alan A etkinliğinde verilen diyalogun öğrenciler tarafından arkadaşlarıyla karşılıklı okunup canlandırılması istenmektedir. Bu kapsamda dramatizasyon ve rol yapma tekniğine yer verilmiştir.

4.1.11. Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Seti C1 Ders Kitabında Yer Verilen Telaffuz Öğretim Etkinlikleri

32. sayfadaki konuşma bölümünde yer alan A etkinliğinde uzun bir diyalog verilmiştir. Diyalogun öğrenciler tarafından okunup sınıfta canlandırılması istenmiştir. Bu kapsamda etkinlikte telaffuz tekniklerinden dramatizasyon ve rol yapma tekniğine yer verilmiştir.

48. sayfadaki ilk konuşma etkinliğinde diyalogun okunup sınıfta canlandırılması ve diyalogda tartışılan konular hakkındaki öğrencilerin düşüncelerinin paylaşılması istenmektedir. Canlandırma etkinliği olduğundan dramatizasyon ve rol yapma tekniğine yer verilmiştir.

80. sayfada yer alan konuşma bölümündeki B etkinliğinde şiir kullanılarak öğrencilerin telaffuz becerileri geliştirilmeye çalışılmıştır.

94. sayfada konuşma bölümünde yer alan ilk etkinlikte tiyatro metni verilmiş öğrenciler tarafından canlandırılması istenmiştir. Bu kapsamda dramatizasyon ve rol yapma tekniğine yer verilmiştir (Resim 4.17).

103. sayfadaki konuşma bölümünde yer alan A etkinliğinde diyalog verilmiş canlandırılması istenmiştir. Bu etkinlikte de dramatizasyon ve rol yapma tekniğine yer verilmiştir.

A) Aşağıdaki tiyatro metnini sınıfta canlandırınız.

ESKİCİ: Kimse yok mu?
BEKÇİ: (Televizyon seyretmektedir ve fazla işlini bozmadan.) Kim o?
ESKİCİ: Burada eski elbiseler falan varmış, onlara bakmaya geldik.
BEKÇİ: Gelin, gelin... (Eskici ile Hurdacı ön tarafa doğru gelirler.)
HURDACI: Selamünaleyküm hemşehrim.
BEKÇİ: Aleykümselem. (Yiğni gösterir.) İste, bütün ıvr zıvr burada. İşinize yarayanları ayırın.
ESKİCİ: (Tiyatro kostümlerini kast ederek.) Bunları kim giyer yahu.
BEKÇİ: (Kendinciden emin ve hafif eğlenerek.) Hamlet, Makbet, Kral Lir, Mefisto, Fatih Sultan Mehmet, Gılgamış, Enkidu...
HURDACI: Dur hemşehrim, dur. Kim bu adamlar?
BEKÇİ: Sen tanımayan.
HURDACI: (Eskici de güler, Hurdacı kendyle alay ediliğini anlar.) Sen ne gülüyorsun, sanki kend tanımış gibi.
ESKİCİ: Fatih Sultan Mehmet'i tanıyorum...
HURDACI: Kimmiş bakalım Fatih Sultan Mehmet?
ESKİCİ: (Cevap vermekte zorlanır.) Sey, şu boşuзда köpüsü olan adam... (Hurdacı'yla Bekçi güler.) Ne oldu? Komik bir şey mi söyledim?

BEKÇİ: Estafurullah... Neyse, siz işinize yarayanları ayırın, kalanları başka birilerine satınız.. (Müthiş bir top sesi)
HURDACI: Hah, iltar oldu galiba.
ESKİCİ: Dur bakalım, belki de görgüsüz bir herfin oğlunun sünnet döğünü verdi.
HURDACI: Hemşehrim, şu TRT'yi açsana, bakalım iltar olmuş mu? (Bekçi TRT'yi açar, iltar olmuştur, ezan okunmaktadır. Ekranda "İstanbul için iltar vekti." gibi bir yazı da olabilir.)
ESKİCİ: İltan yapalım mallara sonra bakarız.
BEKÇİ: Siz birşiniz... (Televizyon kanalını değiştirir ve seyretmeye koyulur. Naylon torbalar açılmış, içinde katıgıyla tam ekmelede kutu kolalar çözülmüştür. Yemeğe başlarlar. Hurdacı açığı kols kutularından birini bilir ve kinosini açar.)
HURDACI: Yahu bu memleketin havasından mıdır, suyundan mıdır bilmem ama günde beş-altı kutu ıgıyorum, bana mısın demiyor...
ESKİCİ: Su temiz, hava sağlam da ondan. Yoksa bu köpek öcününün bir kutusu adamı geberir, (Bekçi kanal değiştirir, yeni kanalda üzerine Türkçe seslendirme yapmış yabancı bir tartışma programı vardır.) (Gri bir dünya haritası üzerinde yiktatı bir dekor vardır. Yiktatı fonun üzerine naylonlardan keşmiş bir dünya haritası. Programın adı "History of the World" veya "Dump of Civilization" olabilir...)
JOSEPH: (TV) Dünyanın ruhu şehvete dayanır. Güçlü olanlar bu ruhu halktan alır ve kendileri için kullanırlar. Çağımızda insanların kafaları konserve kutusuna dönmüştür. Ne kadar verilirse o kadar düşünen bir insan tipi ortaya çıkmıştır. Savaşlar ve düşünceler anlaşılarda yazıldığı gibi biçimlenmektedir.
ESKİCİ: Bunları aklına turp sakayım emi... Bu saçmalıklar için dünyanın parasını harıyorlar...
JOSEPH: (TV) İnsanlar dünya ile ilgili olaylara çok yüzeysel bakıyor. Oysa derinlemesine düşünmek gerekir. Konuyu çeşitli açılardan, teolojik, ideolojik ve mitolojik olarak ayrı ayrı incelemek gerekir.
SUNUCU: (TV) Mitolojik mi?
JOSEPH: (TV) Evet, hem de karşılaştırmalı olarak...
SUNUCU: (TV) Peki Sayın Kramer, sizce bilim ve sanatın başlangıcı nerede aramalıyız?
KRAMER: (TV) Tabii ki Sümer Uygarlığı'nda.

Resim 4. 17. Gazi TÖMER Yabancılar için Türkçe Öğretim Seti C1 Ders Kitabı Dramatizasyon ve Rol Yapma Tekniğinin Yer Aldığı Telaffuz Çalışması Örneği (Kurt ve Temur, 2013: 94).

4.1.12. İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Seti A1 Ders Kitabında Yer Verilen Telaffuz Öğretim Etkinlikleri

12. sayfada yer alan dil bilgisi bölümünde alfabe öğretimine yer verilmiştir. Aynı olarak harflerin okunuşu da verilmiştir. Bu bölümden sonra gelen konuşma ve yazma bölümünde de alfabe öğretimi etkinliklerle pekiştirilmeye çalışılmıştır. Konuşma

bölümünde yer alan etkinlikte isimlerin seslerinin ayrı olarak telaffuz edilmesi istenmektedir (Resim 4.18).

B. ALFABE

DİL BİLGİSİ

Türkçede 29 harf vardır.
Bunların 8'i ünlü harf, 21'i ünsüz harftir.

A a	B b	C c	Ç ç	D d	E e
F f	G g	Ğ ğ	H h	I ı	İ i
J j	K k	L l	M m	N n	O o
Ö ö	P p	R r	S s	Ş ş	T t
U u	Ü ü	V v	Y y	Z z	

Ünsüzler	Ünlüler
b, c, ç, d, f, g, ğ, h, j, k, l, m, n, p, r, s, ş, t, v, y, z	Kalın: a, ı, o, u İnce: e, i, ö, ü

Harflerin Okunuşu

A	Be	Ce	Çe	De	E
Fe	Ge	He	I	İ	
Je	Ke	Le	Me	Ne	O
Ö	Pe	Re	Se	Şe	Te
U	Ü	Ve	Ye	Ze	

1) Aşağıdaki boşlukları sırasıyla harflerle dolduralım.

a c fg i j k

..... n o r s t v y

YAZMA

3) Aşağıdaki boşluklara yeni kelimeler yazalım.

A: Arkadaş	L: Lale
B: Baba	M: Masa
C: Ceviz	N: Numara
Ç: Çocuk	O: Otobüs
D: Ders	Ö: Öğretmen
E: Ev	P: Para
F: Fare	R: Resim
G: Gül	S: Saç
Ğ: Ağaç	Ş: Şişe
H: Havuç	T: Tahta
I: Izgara	U: Uçurtma
İ: İş	Ü: Ütü
J: Jilet	V: Vazo
K: Kalem	Y: Yemek
	Z: Zeytin

4) Aşağıdaki karışık harfleri düzenleyelim ve kelimeleri yazalım.

İkema asam iglis ükszlö pıka

athta pıkat erdfte naçat aslibraygi

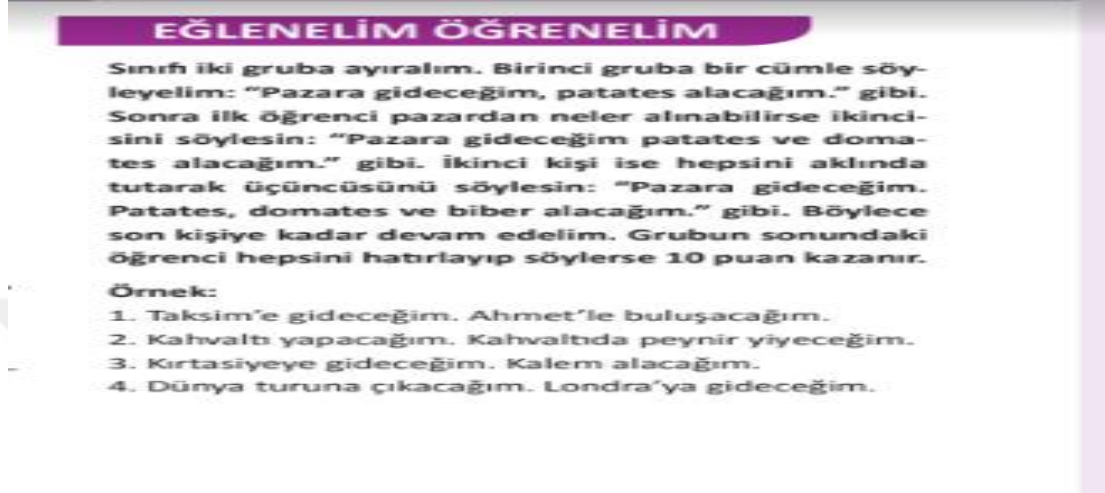
Resim 4. 18. İstanbul Yabancılar için Türkçe Öğretim Seti A1 Ders Kitabı Alfabe Öğretiminin Yer Aldığı Telaffuz Çalışması Örneği (Bölükbaş F ve diğerleri, 2012: 19).

4.1.13. İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Seti A2 Ders Kitabında Yer Verilen Telaffuz Öğretim Etkinlikleri

Kitabın genelinde telaffuz öğretim etkinlikleri göz ardı edilmiştir. Kitapta bulunan "Eğlenelim, Öğrenelim" bölümlerindeki etkinlikler telaffuz becerisini geliştirmek adına kullanılabilir.

48. sayfada yer alan "Eğlenelim, Öğrenelim" bölümünde tekrar ve oyun tekniğine dayalı bir telaffuz etkinliğine yer verilmiştir. Etkinliğin, oyun amaçlı olduğundan öğrenenler açısından eğlendirici ve ilgi çekici olduğu ifade edilebilir (Resim 4.19).

78. sayfada yer alan "Eğlenelim, Öğrenelim" bölümünde çeşitli tekerlemelere yer verilmiştir. Öğrencilerden tekerlemeleri tekrar edip kendi dillerinde var olan tekerlemeleri söylemeleri istenmiştir. Bu anlamda bu etkinlikte telaffuz öğretim tekniklerinden tekerleme kullanımına yer verilmiştir (Resim 4.20).

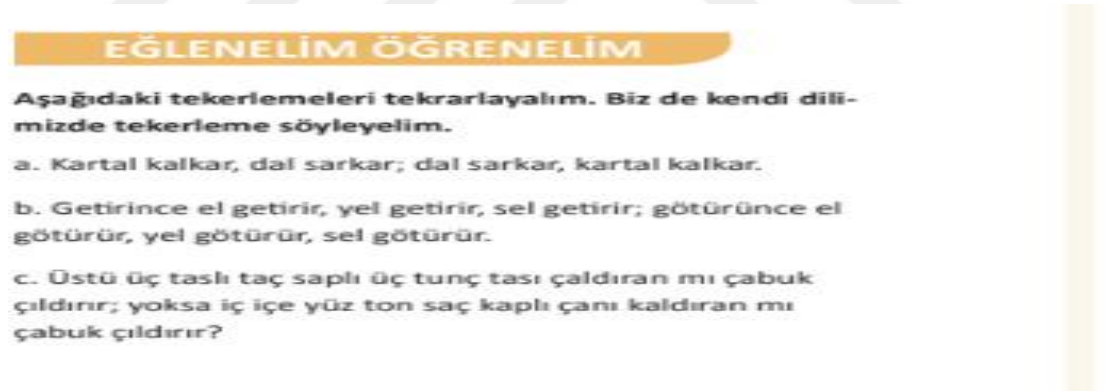
EĞLENELİM ÖĞRENELİM

Sınıfı iki gruba ayıralım. Birinci gruba bir cümle söyleyelim: "Pazara gideceğim, patates alacağım." gibi. Sonra ilk öğrenci pazardan neler alınabilirse ikincisini söylesin: "Pazara gideceğim patates ve domates alacağım." gibi. İkinci kişi ise hepsini aklında tutarak üçüncüsünü söylesin: "Pazara gideceğim. Patates, domates ve biber alacağım." gibi. Böylece son kişiye kadar devam edelim. Grubun sonundaki öğrenci hepsini hatırlayıp söylesen 10 puan kazanır.

Örnek:

1. Taksim'e gideceğim. Ahmet'le buluşacağım.
2. Kahvaltı yapacağım. Kahvaltıda peynir yiyeceğim.
3. Kırtasiyeye gideceğim. Kalem alacağım.
4. Dünya turuna çıkacağım. Londra'ya gideceğim.

Resim 4. 19. İstanbul Yabancılar için Türkçe Öğretim Seti A2 Ders Kitabı Alfabe Öğretiminin Yer Aldığı Telaffuz Çalışması Örneği (Bölükbaş F ve diğerleri, 2012: 48).

EĞLENELİM ÖĞRENELİM

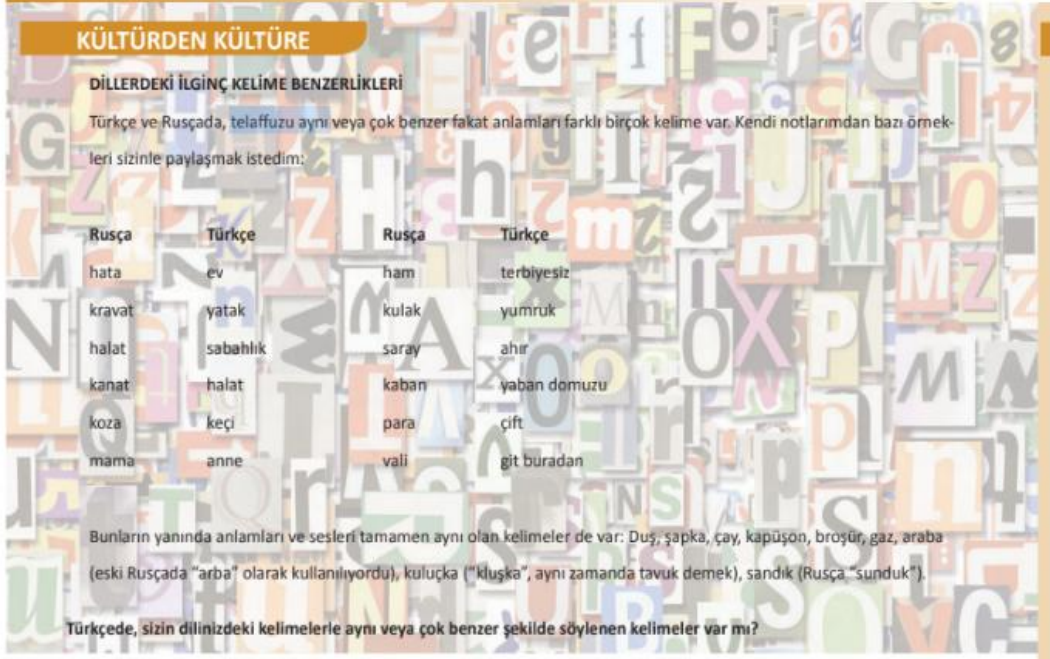
Aşağıdaki tekerlemeleri tekrarlayalım. Biz de kendi dilimizde tekerleme söyleyelim.

- a. Kartal kalkar, dal sarkar; dal sarkar, kartal kalkar.
- b. Getirince el getirir, yel getirir, sel getirir; götürünce el götürür, yel götürür, sel götürür.
- c. Üstü üç taslı taç saplı üç tunç tası çaldıran mı çabuk çıldırır; yoksa iç içe yüz ton saç kaplı çanı kaldıran mı çabuk çıldırır?

Resim 4. 20. İstanbul Yabancılar için Türkçe Öğretim Seti A2 Ders Kitabı Alfabe Öğretiminin Yer Aldığı Telaffuz Çalışması Örneği (Bölükbaş ve diğerleri, 2012: 78).

4.1.14. İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Seti B1 Ders Kitabında Yer Verilen Telaffuz Öğretim Etkinlikleri

20. sayfada yer alan "Kültürden Kültüre" bölümünde Türkçe ve Rusçada telaffuzları benzer olan bazı kelimelerin listesi verilmiştir (Resim 4.21).

Resim 4. 21. İstanbul Yabancılar için Türkçe Öğretim Seti B1 Ders Kitabı Telaffuzu Benzer Olan Bazı Kelimelerin Listesi (Bölükbaş ve diğerleri, 2012: 20).

42. sayfadaki konuşma bölümünde yer alan etkinlikte gazeteci ve sporcu rolleri verilmiş bir röportaj yapmaları istenmektedir. Bu etkinlikte dramatizasyon ve rol yapma tekniği kullanılmıştır (Resim 4.22).

KONUŞMA

8 Siz bir gazetecisiniz, arkadaşınız ise ünlü bir sporcu. Bu ünlü sporcuyla örnekteki gibi röportaj yapalım. Ona sorular soralım. Gençler için tavsiyelerini isteyelim.

Örnek:

A: -Genç sporcular sizin kadar iyi bir sporcu olmak için neler yapmalılar?

B: -Disiplinli ve düzenli antrenman yapmalılar.

A: -Spor federasyonundan memnun musunuz?

B: -Bence bazı kurallar değişmeli...

KONUŞMA

10 Aşağıdaki rollerden yararlanarak bir diyalog oluşturalım.

I. Rol: Guinness Rekorlar Kitabı komitesinde çalışıyorsunuz. Dünyanın en yaşlı insanıyla görüşmeniz gerekiyor. Aşağıdaki konular hakkında sorular sorunuz.

- doğum tarihi
- ailesi
- mesleği
- favori yemekleri, hobileri vb.
- uzun yaşamın sırları

II. Rol: Dünyanın en yaşlı insanısınız. Sizinle görüşmek istiyorlar. Sorulara cevap verin, tavsiyelerde bulunun.

- Az yiyip çok uyumalısınız.
- Stresten uzak durmalısınız.

İN TÜRKÇE ÖĞRETİM SETİ B1

45

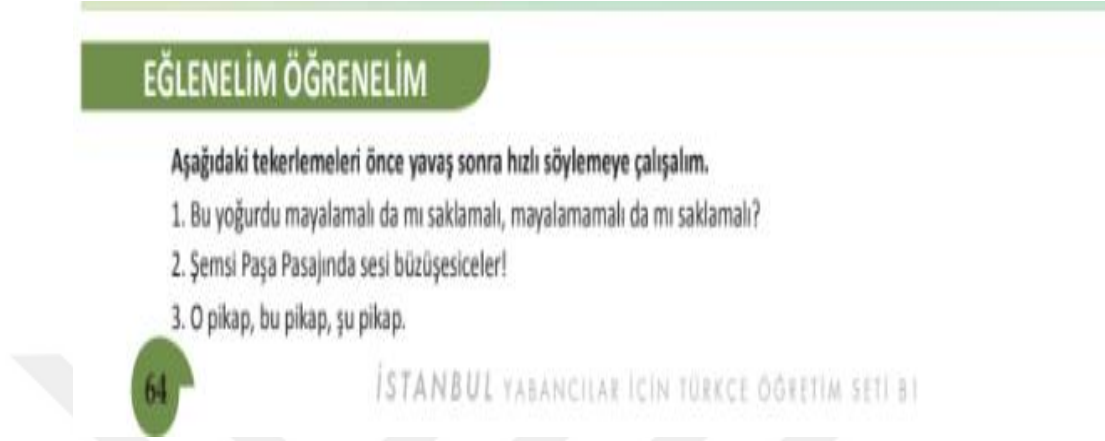
Resim 4. 22. İstanbul Yabancılar için Türkçe Öğretim Seti B1 Ders Kitabı 42. ve 45. Sayfadaki Dramatizasyon ve Rol Yapma Tekniği Kullanımına Yer Veren Telaffuz Çalışmaları (Bölükbaş ve diğerleri, 2012).

45. sayfada yer alan konuşma etkinliğinde verilen rolleri kullanarak bir diyalog oluşturulması istenmiştir. Bu etkinlikte de telaffuz öğretim tekniklerinden dramatizasyon ve rol yapma tekniğine yer verilmiştir.

49. sayfada yer alan konuşma etkinliğinde de dramatizasyon ve rol yapma tekniğine yer verilerek belirlenen roller doğrultusunda diyalog oluşturulması istenmektedir.

63.sayfadaki konuşma etkinliğinde de dramatizasyon ve rol yapma tekniğine yer verilmiştir.

64. sayfada yer alan "Eğlenelim, Öğrenelim" bölümünde bazı tekerlemeler verilmiştir. Bu bağlamda telaffuz öğretim tekniklerinden telaffuz kullanımına yer verilmiştir (Resim 4.23).

Resim 4. 23. İstanbul Yabancılar için Türkçe Öğretim Seti B1 Ders Kitabı 64. Sayfada Yer Alan Tekerleme Tekniğiyle Telaffuz Öğretim Çalışması Örneği (Bölükbaş ve diğerleri, 2012: 64).

4.1.15. İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Seti B2 Ders Kitabında Yer Verilen Telaffuz Öğretim Etkinlikleri

İstanbul yabancılar için Türkçe seti B2 ders kitabında herhangi bir telaffuz etkinliğine yer verilmemekle beraber konuşma ve dinleme etkinliklerinde de telaffuz öğretim teknikleri bulunmamaktadır.

4.1.16. İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Seti C1 Ders Kitabında Yer Verilen Telaffuz Öğretim Etkinlikleri

125. sayfada yer alan konuşma bölümünde yer alan etkinlikte bir rol verilmiş öğrencilerden o rol doğrultusunda konuşmaları beklenmektedir. Bu etkinlikte telaffuz öğretim tekniklerinden dramatizasyon ve rol yapma tekniği kullanılmıştır (Resim 4.24).

KONUŞMA

6 Resim öğretmenisiniz. Beğendiğiniz bir ressamın resmini sınıfta göstererek anlatalım. Resmin sizin üzerinizdeki etkisi, biçimsel özellikleri, sanatsal önemi, ressamın hikâyesi gibi unsurları göz önünde bulundurarak resmi çözümlayelim.

İSTANBUL YABANCILAR İÇİN TÜRKÇE ÖĞRETİM SETİ C1/+

125

Resim 4. 24. İstanbul Yabancılar için Türkçe Öğretim Seti C1 Ders Kitabı 125. Sayfada Yer Alan Rol Yapma Tekniğiyle Telaffuz Öğretim Çalışması Örneği (Bölükbaş ve diğerleri, 2012: 125).

184. sayfada yer alan konuşma etkinliğinde öğrencilerden ikili gruplar oluşturup belirtilen rolleri uygulamaları beklenmektedir. Bu bağlamda telaffuz öğretim tekniklerinden dramatizasyon ve rol yapma tekniğine yer verilmiştir (Resim 4.25).

KONUŞMA

6 İkili gruplar oluşturalım. Arkadaşınız çevre sorunlarına duyarısız. Çevreyle ilgili sorunlar olduğunu kabul etmiyor. Onu bu sorunlara ikna edelim. Afişte anlatılan etkinliklere gitmek için plan yapalım.

184

İSTANBUL YABANCILAR İÇİN TÜRKÇE ÖĞRETİM SETİ C1/+

Resim 4. 25. İstanbul Yabancılar için Türkçe Öğretim Seti C1 Ders Kitabı 184. Sayfada Yer Alan Rol Yapma Tekniğiyle Telaffuz Öğretim Çalışması Örneği (Bölükbaş ve diğerleri, 2013: 184).

187. sayfada yer alan konuşma bölümünde ikili gruplara ayrılarak verilen rollerin canlandırılması istenmiştir. Bu etkinlikte dramatizasyon ve rol yapma tekniği kullanılmıştır (Resim 4.26).

KONUŞMA

8 İkil gruplar halinde aşağıdaki rolleri canlandırarak konuşalım.

I. Rol: Bir uzay araştırma projesinde lidersiz. Bir ekip kuracaksınız. Başvuruları değerlendirin ve adayları mülakata alın.

II. Rol: Bir uzay projesinde görev almak için başvurduunuz. Sizi mülakata aldılar. Kendinizi tanıtır, sorulara cevap verin, işi almaya çalışın.

9 Sizce gelecekte Dünya dışında bir yaşama ihtiyacımız olacak mı? Neden? Nasıl? Böyle bir gelecekte yer almak ister miydiniz?

KÜLTÜRDEN KÜLTÜRE

Resim 4. 26. İstanbul Yabancılar için Türkçe Öğretim Seti C1 Ders Kitabı 187. Sayfada Yer Alan Rol Yapma Tekniğiyle Telaffuz Öğretim Çalışması Örneği (Bölükbaş ve diğerleri, 2013: 187).

Sayfa 196'da yer alan konuşma etkinliğinde ise bazı sorular verilmiştir. Bu soruların kullanılarak röportaj yapılması istenmektedir. Bu etkinlikte yaratıcı dramatizasyon etkinliği sayılabilir bu sebeple telaffuz öğretiminde yer verilebilir (Resim 4.27).

KONUŞMA

15 Aşağıdaki soruları kullanarak bir arkadaşımız ile röportaj yapalım.

- Televizyon denildiğinde aklınıza gelen tanımlamalar nelerdir?
- "Sihirli Kutu", "Aptal Kutusu" gibi ifadeler size neyi anlatmaktadır?
- Televizyonun özel hayata saygısı var mıdır?
- Radyo programlarında kullanılan Türkçe, etkili ve güzel bir Türkçe midir?
- Sosyal medyada kullanılan konuşma dilini nasıl değerlendiriyorsunuz?
- Gazete ve dergilerin diğer medya araçları arasındaki yeri nedir?
- Çocuk ve medya araçları arasındaki ilişkiyi nasıl tanımlarsınız?
- Eski dönemlerdeki ve günümüzdeki medya kullanımı arasında farklar var mıdır?

196

İSTANBUL YABANCILAR İÇİN TÜRKÇE ÖĞRETİM SETİ C1/+

Resim 4. 27. İstanbul Yabancılar için Türkçe Öğretim Seti C1 Ders Kitabı 196. Sayfada Yer Alan Rol Yapma Tekniğiyle Telaffuz Öğretim Çalışması Örneği (Bölükbaş ve diğerleri, 2013: 196).

4.2. Görüşme Verilerinden Elde Edilen Bulgular

Bu bölümde öğretmenlerle yapılan görüşme verilerinin analizi sonucu elde edilen bulgular; "Öğreticilerin kullandıkları öğretim setlerine ilişkin elde edilen bulgular", "Öğreticilerin kullandıkları öğretim setlerinin özelliklerine ilişkin elde edilen bulgular", "Öğreticilerin kullandıkları öğretim setlerinin işlevselliğine ilişkin görüşlerinden elde edilen bulgular", "Ders kitaplarında yer alan dil beceri alanlarına dair elde edilen bulgular", "Ders Kitaplarında telaffuz alt beceri alanına dair elde

edilen bulgular”, “Öğreticilerin telaffuz becerisine dair görüşlerinden elde edilen bulgular, “Öğreticilerin derslerinde telaffuz becerisini geliştirmeye yönelik yaptıkları etkinliklere dair elde edilen bulgular” şeklinde başlıklar altında sunulmuştur.

İlgili alanyazın taramasına bağlı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu 10 maddeden oluşmuş ve soruların öğretmenlerin görüşlerini olabildiğince açık ve net bir şekilde tanımlayabilecek nitelikte olmasına dikkat edilmiştir. Bu bağlamda öncelikle öğretmenlerin derslerinde kullandıkları ders kitapları belirlenmeye çalışılmış öğretmenlerden kullandıkları kitaplara dair görüşleri alınmıştır. Daha sonra kullandıkları ders kitaplarında bütün dil beceri alanlarına ve alt beceri alanlarına yer verilip verilmediği, öğrencilerin telaffuz becerisini geliştirmeye yönelik bölümlere yer verilip verilmediği, öğretmenlerin telaffuz becerisine yönelik görüşleri ve derslerinde öğrencilerin telaffuz becerilerini geliştirmeye yönelik kullandıkları etkinlikler belirlenmeye çalışılmıştır. Aşağıda Tablo 4.1.’de araştırmanın çalışma grubu ve veri kaynağını oluşturan öğretmenlerin cinsiyet, kıdemlerine ait kişisel bilgilere yer verilmiştir.

Aşağıdaki Tablo 4.1’de çalışma grubunu oluşturan 55 öğreticinin cinsiyet değişkenine göre dağılımları incelediğinde görüşme yapılan öğretmenlerin 39 kadın ve 16 erkek olmak üzere toplam 55 öğretmenden oluştuğu görülmektedir. Öğreticilerin kıdemlerine bakıldığında 12’sinin 0-1 yıllık kıdem aralığında olduğu, 4 tanesinin 1-2 yıllık, 18 tanesinin 2-3 yıllık, 20 tanesinin 3-4 yıllık, 1 tanesinin de 4-5 yıllık kıdem aralığında olduğu görülmektedir.

Tablo 4. 1. Öğreticilerin Cinsiyet ve Kıdemlerine Göre Dağılımları

Değişkenler	Rakamlar	
CİNSİYET	Kadın	39
	Erkek	16
	Toplam	55
KIDEM	0-1 Yıl	12
	1-2 Yıl	4
	2-3 Yıl	18
	3-4 Yıl	20
	4-5 Yıl	1

Çalışma grubunu oluşturan öğretmenlerin sınıf mevcutlarına ilişkin bilgi verilmesinin de yararlı olacağı düşünülerek görüşme sonuçlarına göre Tablo 4.2. oluşturulmuştur.

Tablo 4. 2. Araştırmaya Katılan Öğreticilerin Sınıf Mevcutlarına İlişkin Bilgiler

Öğretmen	Sınıf Mevcudu	Öğretmen	Sınıf Mevcudu
Ö ₁	49	Ö ₂₉	35
Ö ₂	13	Ö ₃₀	18
Ö ₃	18	Ö ₃₁	18
Ö ₄	29	Ö ₃₂	17
Ö ₅	20	Ö ₃₃	—
Ö ₆	14	Ö ₃₄	19
Ö ₇	22	Ö ₃₅	40
Ö ₈	20	Ö ₃₆	29
Ö ₉	30	Ö ₃₇	22
Ö ₁₀	30	Ö ₃₈	23
Ö ₁₁	30	Ö ₃₉	50
Ö ₁₂	30	Ö ₄₀	32
Ö ₁₃	20	Ö ₄₁	92
Ö ₁₅	20	Ö ₄₂	60
Ö ₁₆	20	Ö ₄₃	15
Ö ₁₇	20	Ö ₄₄	31
Ö ₁₈	27	Ö ₄₅	20
Ö ₁₉	27	Ö ₄₆	27
Ö ₂₀	27	Ö ₄₇	30
Ö ₂₁	27	Ö ₄₈	22
Ö ₂₂	12	Ö ₄₉	21
Ö ₂₃	12	Ö ₅₀	24
Ö ₂₄	12	Ö ₅₁	15
Ö ₂₅	24	Ö ₅₂	16
Ö ₂₆	24	Ö ₅₃	26
Ö ₂₇	24	Ö ₅₄	22
Ö ₂₈	35	Ö ₅₅	-

Yukarıda Tablo 4.2’de çalışma grubunu oluşturan öğretmenlerin sınıf mevcutları incelendiğinde 16 sınıfta 20’den az öğrenci bulunduğu, 20-40 aralığında öğrenci mevcudu bulunan sınıf sayısının 34 olduğu görülmektedir. 5 sınıfın ise 40’dan fazla öğrencisi olduğu anlaşılmaktadır.

4.2.1. Öğreticilerin Kullandıkları Öğretim Setlerine İlişkin Elde Edilen Bulgular

Bu kapsamda öğretmenlere yabancı dil olarak Türkçeyi öğretirken sınıfta kullandıkları ders kitabı ya da öğretim setinin olup olmadığı sorulmuş varsa bu kitabın/setin isimlerini belirtmeleri istenmiştir. Elde edilen veriler Tablo 4.3’te sunulmuştur.

Tablo 4.3’te görüldüğü üzere öğretmenler tarafından en yaygın kullanılan öğretim seti Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanan Türkçe Öğreniyorum setidir (N=18). İkinci en yaygın kullanılan öğretim seti ise Hayat Boyu Türkçe setidir (N=17).

İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı ise 14 (N=14) öğretici tarafından tercih edilmektedir. Öğreticilerden 7'si (N=7) MEB tarafından kendilerine verilen Piktes kitaplarını kullandıklarını belirtirken 1 (N=1) öğretici Yedi İklim Türkçe Öğretim Setini tercih etmektedir. 2 öğretici (N=2) yabancı dil olarak Türkçe öğretmek için Ali İrfan Türkçe Öğretim setini tercih etmiş, 1 (N=1) öğretici ABC Türkçe Kitabını seçmiş ve 1 (N=1) öğretici de Unicef tarafından yabancı uyruklu öğrenciler için hazırlanan Türkçe kitabını tercih etmiştir. Öğreticilerin verdikleri yanıtlar irdelendiğinde 3 tanesi (N=3) herhangi bir öğretim seti ya da ders kitabı kullanmadığını belirtmiştir. 2 öğretici ise (N=2), farklı yayınevlerine dair kitapları kullandıklarını ifade etmiştir. 2 öğretici (N=2) Yunus Emre Enstitüsü Çocuklar İçin Türkçe kitabını kullandığını belirtmiştir.

Tablo 4. 3. Öğreticilerin Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kullandıkları Ders Kitapları/Setlerine İlişkin Bilgiler

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kullanılan Kitaplar	Kullanan Öğretici Sayısı
Hayat Boyu Türkçe	17
İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı	14
Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğreniyorum Seti	18
Yunus Emre Enstitüsü Çocuklar İçin Türkçe	2
MEB (Piktes Kitapları)	7
Unicef Yabancı Uyruklu Öğrenciler İçin Hazırlanan Türkçe Kitabı	1
Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti (Yunus Emre Enstitüsü)	1
Ali İrfan Türkçe Öğretim Seti	2
ABC Türkçe Kitabı	1

“Kullandığımız kitabı siz mi seçtiniz? Siz seçtiyseniz neden bu kitabı seçtiniz?” sorusuna öğretmenlerden 36 tanesi (N=36) kullandıkları kitabın kendileri tarafından seçilmediğini çalıştıkları kurum tarafından verildiğini ifade etmişlerdir. Bu öğretmenlerden 1 tanesi çalıştığı kurum tarafından verilen kitabın öğretmenlerin de bulunduğu çalıştaylar sonucu oluşturulduğu bu bağlamda amaçlarına uygun olduğunu ifade ederken, 2 tanesi (N=2), kurum tarafından verilen kitapların güzel olduğunu kendilerine seçme imkânı verildiğinde de bu kitapları seçeceklerini ifade etmişlerdir. 1 öğretici ise kurumları tarafından verilen kitapları yetersiz bulmuş bu alanda daha fazla kaynağın olması gerektiğini dile getirmiştir.

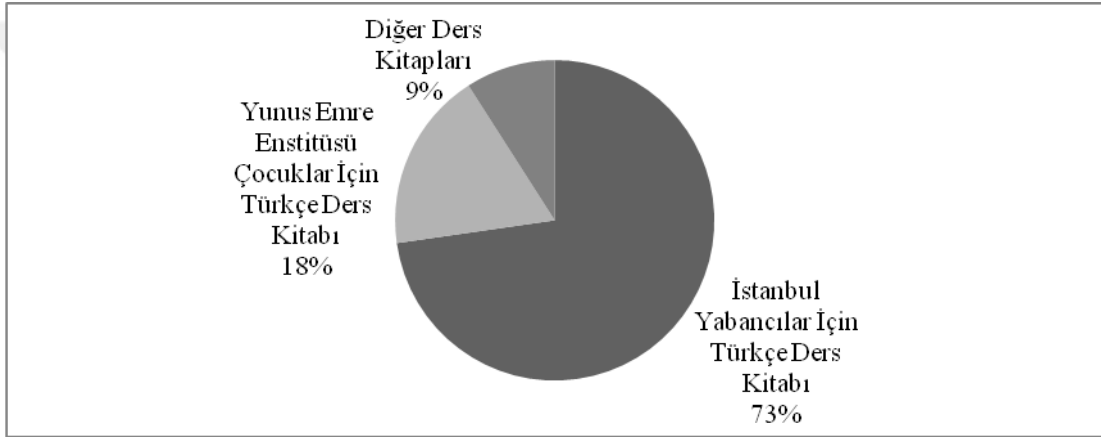
Öğreticilerden 13'ü (N=13), kullandıkları kitapları kendileri seçtiğini belirtmiştir. Öğreticilerden 1 tanesi çalıştıkları kurum tarafından verilen kitaplara ek olarak daha kapsamlı olduğunu düşündüğü için "İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı"nı seçtiğini belirtmiştir. 1 öğretici ise çalıştıkları kurum tarafından gönderilen kitaplara ek olarak "Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti"ni seçtiğini söylemiştir.

Öğreticilere kullandıkları kitapları seçme nedenleri sorulduğunda alınan yanıtlar şu şekildedir:

- *Faydalı olduğunu düşündüğüm için, pdf'si olması sebebiyle bilgisayarım da rahatlıkla kullanabildiğim için ayrıca kitabın belirli bir yol izlemiş olması sebebiyle bu kitabı seçtim.* (İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı'nı seçen bir öğretici),
- *"Konunun derli toplu anlatımı ve dil bilgisi açısından yararlı olduğu için bu kitabı seçtim"* (İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı'nı seçen öğretici),
- *"Daha kapsamlı olduğu için bu kitap benim seçimim"* (İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı'nı seçen öğretici),
- *"Görsel yönden zengin bir kitaba ihtiyacım olduğu için bu kitabı seçtim"* (Yunus Emre Enstitüsü Çocuklar İçin Türkçe kitabını seçen öğretici),
- *"Diğer kitaplardan daha iyi olduğunu düşündüğüm için bu kitabı seçtim"* (Yunus Emre Enstitüsü Çocuklar İçin Türkçe kitabını seçen öğretici),
- *"İçlerinde en kapsamlı kitabın bu olduğunu düşündüğüm için bu kitabı kullanıyorum"* (İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı'nı seçen öğretici),
- *"Fazla alıştırma ve etkinlik bulundurduğu için bu kitabı seçtim"* (İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı'nı seçen öğretici),
- *"Etkinlikleri için bu kitabı seçtim"* (İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı'nı seçen öğretici),
- *"Görsellerle anlatımı, kelime bilgisi açıklaması ve sosyal hayata dair okuma metinlerinin olması beni bu kitaplara yönlendirdi"* (Ali-irfan, İstanbul, Yunus Emre ve ABC Türkçe kitaplarını seçen öğretici),
- *"Öğrenci seviyesine uygun olduğu için bu kitabı kullandım"* (İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı'nı seçen öğretici),

- “Örnekleri anlaşılır olduğu için ve seviyeye uygun olduğu için bu kitabı tercih ettim” (İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı’ ve Yunus Emre Enstitüsünün ders kitabını seçen öğretici).

Kullandıkları kitapları kendileri seçen öğretmenlerin vermiş oldukları yanıtlar analiz edildiğinde öğretmenlerin %73’ü İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı’nı seçerken, %18i Yunus Emre Enstitüsü Çocuklar İçin Türkçe Ders Kitabı’nı seçmiştir. Bir öğretici ise İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı da dâhil olmak üzere farklı kaynakları bir arada kullandığını belirtmiştir (Şekil 4.1).

Şekil 4. 1. Öğreticiler Tarafından Tercih Edilen Ders Kitapları

4.2.2. Öğreticilerin Kullandıkları Öğretim Setlerinin Özelliklerine İlişkin Elde Edilen Bulgular

Öğreticilere kullandıkları kitabın sevdiği özelliklerinin neler olduğu sorulmuştur. Bu kapsamda verilen yanıtlar Tablo 4.4’ de sunulmuştur.

Tablo 4. 4. Öğreticilerin Kullandıkları Kitaplarındaki Sevdikleri Özellikleri

Özellikler	Frekanslar
Dikkat çekici olması	2
Kullanımı rahat basit ve anlaşılır olması	16
Görseller	24
Yazı Boyutları	2
Seviyeye Uygunluk	13
Güzel Örnekleri İçinde Barındırması	2
Alıştırmaların Fazla Olması	5
Kazanımlara Uygun Olması	2
Kâğıdın Kaliteli Olması	1
Ayrıntılı ve Açıklayıcı Olması	1
Bol Dil Bilgisi Alıştırmaları İçermesi	1
Dil Bilgisi Anlatımı	2
Kültür Aktarımı	1
Alfabe Öğretimine Yer Vermesi	1
Dört Temel Beceriye Ayrıntılı Olarak Yer Vermesi	2
Kelime Öğretimi	3
Yazma ve Okuma Becerilerine Hitap Etmesi	1
Okuma Metinleri	3
Yaşama Yakınlık İlkesine Uygunluğu	2
Taşıması Kolay Olması	1

Kullanılan kitabın özellikleri dikkate alındığında kitabı seçme sebepleri arasında en ön plana çıkan kıstas ise kitabın içinde barındırdığı görsellerin kaliteli ve çok oluşudur. Verdikleri yanıtlar göz önünde bulundurulduğunda öğretmenlerin çoğunluğu (N=24) renkli ve görseli bol olan kitapların öğrencilerin ilgisini daha fazla çektiğini ayrıca konuların görsellerle desteklenmesinin yabancı dil öğretimi açısından yararlı olduğunu ifade etmiştir. Bazı kitapların içerisinde bulunan el çizimi görsellerin de öğretmenlerin dikkatini çektiği ve özellikle bu görsellerden ötürü kitabı kullanmayı yeğledikleri sonucu ortaya çıkmıştır.

Diğer bir kıstas ise kitabın basit ve anlaşılır oluşudur. Öğreticiler (N=16) özellikle yabancı uyruklu öğrencileri için basit ve anlaşılır ders kitabı kullanmayı tercih ettiklerini ifade etmişlerdir. Kitap seçiminde seviyeye uygunluk ilkesini göz önünde bulunduran öğretici sayısı ise 13'tür. Öğreticiler özellikle ilkökul seviyesindeki öğrencileri için seviyeye uygun kitap seçmeye özen gösterdiklerini belirtmiştir. Bazı öğretmenler ise basitten karmaşığa ilkesine önem verdiklerini bu nedenle öğrenci seviyesine uygun ders kitabı seçtiklerini ifade etmişlerdir.

İçerisindeki alıştırmalar ve etkinliklerin fazla oluşu da öğretmenlerin kullandıkları kitabı seçme sebepleri arasında olduğu görülmektedir (N=5). Özellikle yabancı dil

öğretiminde tekrar ve dönütün önemli olduğu göz önünde bulundurulduğunda kitap içerisinde yer alan etkinlik sayısı da öğretmenler için önem arz etmektedir. Ayrıca etkinliklerin içerisinde güzel örnekler barındırması da öğretmenlerin sevdiği özellikler arasındadır.

Kazanımları sıralayan ve kazanımları içerisinde barındıran kitaplar da 2 öğretmen tarafından kitap seçme sebepleri arasında gösterilmiştir. Dikkat çekici olması (N=2), yazı Boyutları (N=2), kâğıdın kaliteli olması (N=1), taşınması kolay olması (N=1) gibi ders kitabının şekil özelliklerinin de öğretmenler için önemli olduğu yukarıdaki tablodan anlaşılmaktadır.

Kitapların ayrıntılı ve açıklayıcı olması dil bilgisi anlatımı ve dil bilgisi örneklerinin fazla oluşu bazı öğretmenler açısından önem verilen noktadır. Dört temel beceriye ayrıntılı olarak yer vermesi (N=2), yazma ve okuma becerilerine hitap etmesi (N=1), kelime öğretimini barındırması (N=3), okuma metinlerinin ilgi çekici olması (N=3), hedef dilin kültürüne ait öğeler içermesi (N=1), içerisindeki diyalogların yaşama yakın olması (N=2) da öğretmenlerin kitapları seçme sebepleri arasındadır.

Öğretmenlerin verdikleri yanıtların içerisinde kitabın alfabe öğretimini içerdiği için tercih eden yalnızca 1 öğretmen bulunmaktadır. Telaffuz öğretimiyle doğrudan alakalı olan alfabe öğretiminin yalnızca bir öğretmen tarafından kitap tercih etme sebebi olarak gösterilmesi dikkat çekicidir.

Öğretmenlerin kullandıkları öğretim setlerinin özelliklerine belirlemeye yönelik öğretmenlere kullandıkları ders kitaplarının sevmedikleri özelliklerinin neler olduğu sorulmuştur. Bu kapsamda verilen yanıtlar Tablo 4.5' de gösterilmiştir.

Tablo 4. 5. Öğreticilerin Ders Kitaplarındaki Sevmedikleri Özellikleri

Özellikler	Frekans
Yetersiz, kapsamsız olması	6
Etkinliklerin az olması	22
Telaffuza dikkat çeken bölümün olmaması	1
Görsellerin tasarımı	1
Gereksiz ayrıntılı olması	1
Tercüme olması	1
Yazı boyutunun küçük olması	1
Bireysel farklılıkların dikkate alınmaması	1
Alfabe öğretimine yer vermemesi/Alfabe öğretiminin ilk üniteye yer almaması	4
Belirtilen seviyelerin öğrencilere uygun olmaması	10
Okuma metinlerine az yer verilmesi	1
Sevilmeyen özelliği bulunmaması	4

Tablo 4.5 incelendiğinde öğretmenlerin çoğunun (N=22) kullandıkları kitaplardaki etkinlikleri ve örnekleri yetersiz bulduğu açıkça görülmektedir. Bu kapsamda öğretmenlerin çoğu becerilere yönelik etkinlik ve örneklerin daha fazla olmasını talep etmektedirler. Öğreticilerin 10'u kullandıkları ders kitaplarının öğrenci seviyelerine uygun olmadığını, özellikle ilköğretim seviyesindeki öğrenciler için zor olduğunu ifade etmişlerdir.

Kullandıkları ders kitaplarını yetersiz bulan öğretici sayısı ise 6'dır. 1 öğretici kullandığı ders kitabında telaffuz öğretimine dikkat çeken bir bölüm bulunmamasından rahatsızlık duyduğunu belirtmiştir. 4 öğretici ise kitaplarda alfabe öğretiminin olmayışını sorun etmektedir. Öğreticiler alfabe öğretiminin ilk üniteye yer almasını talep etmektedirler.

Öğreticilerden 1'i kullandığı kitaptaki görsellerin tasarımını sevmediğini, 1 öğretici ise kullandığı kitabın gereksiz ayrıntılarla dolu oluşunu sevmediğini, 1 öğretici ise kitapta tercüme olmasını sevmediğini ifade etmiştir. 1 öğretici ders kitaplarında yazı boyutunun küçük olmasından hoşlanmadığını, 1 öğretici kullandığı kitabın bireysel farklılıklar ilkesini göz ardı ettiğini ve bundan rahatsızlık duyduğunu dile getirmiştir. 1 öğretici ise kullandığı kitapta okuma metinlerinin az oluşundan rahatsız olduğunu belirtmiştir.

Öğreticilerden kullandıkları kitapların sevmedikleri özelliklerinin bulunmadığını ifade edenlerin sayısı 4'dür (N=4).

4.2.3. Öğreticilerin Kullandıkları Öğretim Setlerinin İşlevselliğine Dair Elde Edilen Bulgular

Bu kapsamda öğretmenlere “Kullandığınız kitabı işlevsel buluyor musunuz? Bulmuyorsanız sebebini belirtiniz” sorusu yöneltilmiştir. 22 öğretmen (N=22) kullandığı kitabın işlevsel olduğunu düşünürken 19 öğretmen (N=19), kullandığı kitabın işlevsel olmadığını düşünmektedir. 1 (N=1), öğretmen kullandığı kitabın kesinlikle işlevsel olduğunu ifade ederken 6 öğretmen (N=6), kullandığı kitabın kısmen işlevsel olduğunu söylemiştir.

Öğreticilere kullandıkları kitabı işlevsel bulmamalarının sebepleri sorulduğunda öğretmenlerin verdikleri cevaplardan bazıları şu şekildedir:

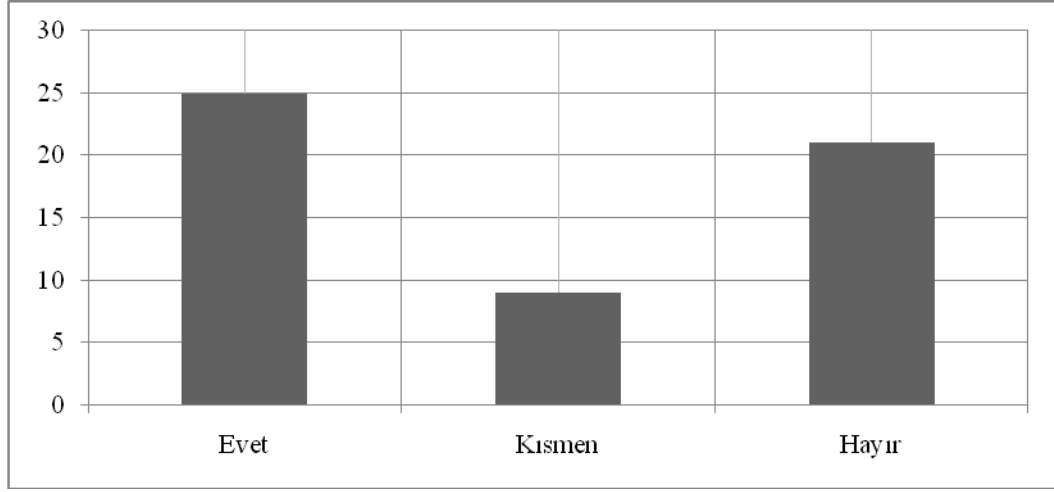
- “Konulara gereken özen gösterilmemiş, yüzeysel, veriliş sırası karmaşık” (N=2),
- “Seviyeye uygun olmadığı için işlevsel değil” (N=3)
- “Uygulanması imkânsız etkinlikler içeriyor”(N=1)
- “Etkinlikler az ve dil bilgisi ağırlıklı olduğu için işlevsel değil” (N=5),
- “Ezbere yönelik” (N=1)
- “Alfabe öğretimi az, seslerin telaffuzu ile ilgili dinleme etkinlikleri yok” (N=2),
- “Konuşma becerisini geliştirmede yeterli değil” (N=1).

Öğreticilerin cevapları dikkate alındığında kullandıkları kitapları işlevsel bulmamalarının en önemli sebeplerinden birinin kitapların içerisindeki etkinliklerinin sayısının az ve yetersiz olmasıdır. Öğreticilerin 2’si telaffuz becerisi geliştirmeye yönelik etkinlikleri barındırmayan ders kitaplarını işlevsel bulmadıklarını ifade etmiştir.

4.2.4. Ders Kitaplarında Yer Alan Dil Beceri Alanlarına Dair Elde Edilen Bulgular

Bu kapsamda öğretmenlere kullandıkları ders kitaplarında bütün dil beceri alanlarına yer verilip verilmediği sorulmuştur. Alınan cevaplar tablo 4.6’ de sunulmuştur.

Tablo 4. 6. Öğreticilerin Kullandıkları Ders Kitaplarında Bütün Dil Beceri Alanlarına Yer Verilip Verilmediğine Dair Görüşleri

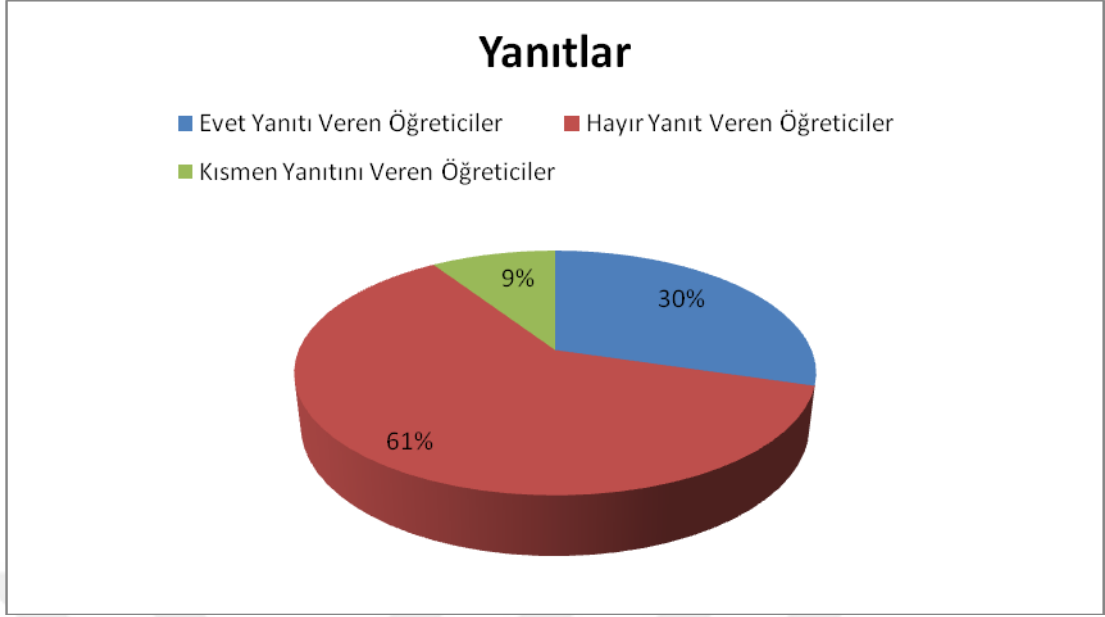

Öğreticilerin %38'ikullandıkları ders kitabının tüm dil becerilerini kapsamadığını belirtirken, %46'sı kullandıkları kitapta bütün dil beceri alanlarına yer verildiğini ifade etmiştir. Öğreticilerin %16'sıbu soruya kısmen yanıtını vermiştir.

Öğreticilere kitaplarda yer verilmeyen dil beceri alanlarının neler olduğu sorulduğunda öğretmenlerin 10 tanesi (N=10), kitaplarda konuşma becerisine yer verilmediğini, 7'si (N=7) dinleme becerilerine yer verilmediğini, 5 tanesi (N=5), yazma becerisine yer verilmediğini, 1 tanesi (N=1) ise dil beceri alanlarına yer verildiğini ancak alt beceri alanlarına yer verilmediğini belirtmiştir. Öğreticilerden 1 tanesi (N=1), özellikle okuma ve konuşma alanlarına yeterince yer verilmediğini, 1 tanesi (N=1), dil bilgisi öğretimine yer verilmediğini 1 tanesi (N=1), telaffuz alt beceri alanına yer verilmediğini ifade etmiştir.

4.2.5. Ders Kitaplarında Telaffuz Alt Beceri Alanına Dair Elde Edilen Bulgular

Bu kapsamda öğretmenlere "Kullandığınız ders kitabında telaffuz alt beceri alanına yer verilmiş midir?" sorusu yöneltilmiştir. Alınan yanıtlar şekil 4.2' de gösterilmiştir.

Şekil 4. 2. Telaffuz Becerisine Yer Veren Kitaplar

Buna göre öğretmenlerin 33'ü (N=33), kullandıkları kitapta telaffuz alt beceri alanına yer verilmediğini ifade ederken, 16'sı (N=16), yöneltilen soruya evet şeklinde karşılık vermiştir. 5 öğretici (N=5) ise bu soruyu kısmen şeklinde yanıtlamıştır.

Bu soruyu evet ve kısmen şeklinde yanıtlayan öğretmenler çoğunlukla kullandıkları ders kitaplarında yer alan telaffuz alt beceri alanına dair kısımların yetersiz olduğunu ve geliştirilmesi gerektiği yanıtını vermişlerdir. Öğretmenlerin verdikleri yanıtlar doğrultusunda yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitapların çoğunda telaffuz alt beceri alanına dair bölümlerin olmadığını, olan kitapların çoğunun da yetersiz olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır. Ayrıca öğrencilerin telaffuz becerilerini geliştirmek adına ders kitapları hazırlayıcılarının gerekli özeni göstermediği sonucu çıkarılabilmektedir.

4.2.6. Öğretmenlerin Telaffuz Becerisine Dair Görüşlerinden Elde Edilen Bulgular

Öğretmenlerin görüşlerini belirlemek amacıyla “Yabancı dil olarak Türkçe öğretirken telaffuz alt becerisinin de öğretilmesi gerektiğini düşünüyor musunuz?” sorusu sorulmuştur.

Bu soruyu hayır şeklinde yanıtlayan ya da telaffuz becerisinin öğretilmemesi gerektiğini düşünen herhangi bir öğretici bulunmamaktadır. Öğreticilerin tamamı yabancı dil olarak Türkçe öğretirken telaffuz alt becerisinin de öğretilmesi gerektiğini düşünmektedir. Öğreticilerin 11'i (N=11), bu soruya kesinlikle evet yanıtını vermiştir.

Bu soruyu yanıtlayan öğretmenler, telaffuz alt becerisinin öğretilmesinin gerekçelerini belirtmişlerdir. Bir öğretici, yabancı dil olarak Türkçe öğretirken telaffuz becerisinin de öğretilmesi gerektiğini çünkü Türkçenin İngilizce gibi olmadığını, söylenen yanlış harf ya da telaffuzu farklı şekilde söylenen kelimenin iletişimde sıkıntı yarattığının çokça görüldüğünü söylemiştir. Yazıldığı gibi okunma özelliğine sahip olan ve sondan eklemeli bir dil olan Türkçenin eksik ve yanlış kullanımda anlaşılma zorluğuna neden olduğunu vurgulayıp öğretmen olarak kendisinin öğrencilerin dediklerini anladığını ama başka birisinin anlamasının zor olabileceğini bu yüzden vurgu tonlama ve doğru konuşmanın Türkçe öğretiminde önemli olduğunu düşündüğünü ifade etmiştir. Bir başka öğretici dilin bütünüyle öğretilmesi gerektiğini bazı kelimelerde hatta hemen hepsinde anlamların, duyguların vurgu ve tonlamayla kelimeye/cümleye yansıdığını aynı zamanda telaffuzun Türkçemizde anlamı da etkilediğini belirtmiştir.

Öğreticilerin biri telaffuz becerisinin kesinlikle öğretilmesi gerektiğini çünkü yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bireylerin ağız ve dil yapısının bizden farklı olması sebebiyle telaffuzun öğretilmesi gerektiğini böylece Türkçeyi öğrenenlerin doğru bir şekilde dili öğrenebileceğini ifade etmiştir. Bir başka öğretici ise anladığını ifade etmekte zorlanan öğrencileri için telaffuz öğretiminin gerekli olduğunu düşündüğünü söylemiştir.

Bir öğretici, öğrencinin ilk defa karşılaştığı kelimeyi yanlış telaffuz ederek okuduğunda ve düzeltilmediğinde bunun daha sonra düzeltilmesinin zor olduğunu bu sebeple düzgün bir Türkçe için telaffuz öğretiminin de önemli olduğunu düşündüğünü dile getirmiştir. Başka bir öğretici, "Öğrenciler Türkçe konuşmaya çalışırken yanlış telaffuz hataları anında düzeltilmeli, doğrusu pekiştirilmelidir" şeklinde görüş bildirmiştir. Bir diğer öğretici ise telaffuzun güzel ifade etmek ve

Türkçenin inceliklerini ortaya çıkarmak için kesinlikle çok gerekli olduğunu vurgulamıştır.

Öğreticilerden biri yabancı dil olarak Türkçe öğrenen özellikle çocukların, öğrendiklerini dile getirmediği için dili öğrenmekte ve günlük hayatta kullanmakta zorlandıklarını bu nedenle çocukların öğrendiği bilgileri en az bir kez dillendirmesi ve kullanmasının şart olduğu görüşünü sunmuştur. Bir öğretici ise telaffuzun zamanla gelişebilecek bir beceri olduğunu bu konuda öğrenenin kişisel becerisi ve anadili gibi etkenlerin bu konuda önemli olduğunu belirtmiştir.

Bir başka öğretici çoğu öğrencisinde en büyük sıkıntının telaffuz olduğunu vurgulayarak bunu iyileştirmenin ancak doğru telaffuz öğretimiyle mümkün olabileceğini savunmuştur. Başka bir öğretici “kesinlikle öğretilmeli çünkü fazlasıyla konuşma bozuklukları yaşıyoruz” şeklinde yanıt vermiştir. Bir diğer öğretici ise doğru dil kullanımının aynı zamanda doğru telaffuzdan geçtiğini belirterek telaffuz öğretimine önem verilmesi gerektiğini dile getirmiştir. Bir öğretici ise “Evet düşünüyorum bunun için öncelikle öğretmenlerin telaffuzunu düzeltmesi gerekir çünkü çocuklar öğretmeni model alıyor. Öğrencinin yanlış telaffuzunun anında düzeltmeliyiz vurguyu doğru yapmalıyız bu konuda öncelikle öğretmenlerin kendini geliştirmesi ve düzeltmesi gerektiğini düşünüyorum” diyerek telaffuz öğretimi konusunda öğretmenin yükümlülüklerine değinmiştir.

Sonuçlar değerlendirildiğinde hiçbir öğretmenin telaffuz öğretimini göz ardı etmediği, fazlasıyla önemli bulduğu aktardıkları ders tecrübeleriyle bu konuda sıkıntı yaşayan öğretmenlerin bulunduğu sonucu ortaya çıkmaktadır.

4.2.7. Öğreticilerin Derslerinde Telaffuz Becerisini Geliştirmeye Yönelik Yaptıkları Etkinliklere Dair Elde Edilen Bulgular

Bu kapsamda öğretmenlere “Yabancı dil olarak Türkçe öğretirken telaffuz alt becerisini geliştirmeye yönelik etkinlikler yapıyor musunuz? Yapıyorsanız bu etkinlikler nelerdir?” sorusu yöneltilmiştir. Öğreticilerden 49’u derslerinde telaffuz öğretimine yönelik etkinlikler yaparken 5 öğretici derslerinde telaffuz becerisini geliştirmeye yönelik herhangi bir etkinlik yapmadığını belirtirken 1 öğretici ise bu

soruya bazen şeklinde yanıt vermiştir. Öğreticilerin yanıtlarına göre derslerinde telaffuz becerisini geliştirmek adına yaptıkları etkinlikler Tablo 4.7’de gösterilmiştir.

Tablo 4. 7. Öğreticilerin Telaffuz Öğretiminde Kullandıkları Etkinlik Türleri

Etkinlik	Uygulayan Öğretici Sayısı
Tekerleme	14
Şiir	10
Şarkı	10
Sesli Okuma	10
Etkinlik	Uygulayan Öğretici Sayısı
Konuşma Etkinlikleri	10
Oyun	5
Dinle ve tekrar et	15
Dikte	1
Yazma	4
Hikâye –masal dinletme/anlattırma	2
Konuşma Halkaları	1
Video	1
Kelime havuzu oluşturma	1
Soru cevap etkinliği	2
Grup çalışmaları	2
Sunum	3
Bilmece bulmaca	1
Ödev	1
Cümle Kurma	1
Drama	6
Alfabe öğretimi	1
Görseller	1

Yukarıda Tablo 4.7’de öğretmenlerin en fazla kullandıkları telaffuz öğretim etkinliğinin “Dinle ve Tekrar Et” etkinliği olduğu açıkça anlaşılmaktadır (N=15). Öğreticilerin en çok kullandıkları etkinliklerden bir diğeri de tekerlemelerdir (N=14). Öğrencilerinin telaffuz becerilerini geliştirmek amacıyla şiirleri kullanan öğretici sayısı 10 iken (N=10), drama etkinlikleri yaptıran öğretici sayısı 6’dır (N=6). Derslerinde telaffuz etkinliği olarak şarkıyı tercih eden öğretici sayısı 10 (N=10), telaffuz etkinliği olarak öğrencilerine sesli okuma etkinliği yaptıran öğretici sayısı da 10’dur (N=10).

10 öğretici (N=10), derslerinde Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerinin telaffuz becerisini geliştirmek adına konuşma etkinlikleri yaptığını söylemiştir. Oyun tekniğine yer veren öğretici sayısı 5 (N=5) iken dikte yaptıran öğretici sayısı 1’dir (N=1).

Telaffuz öğretim etkinliği olarak yazmayı (N=4), hikâye/masal dinletmeyi/anlattırmayı (N=2), sunum yaptırmayı (N=3), soru cevap etkinliği yaptırmayı (N=2) tercih eden öğretmenler de bulunmaktadır.

Telaffuz becerisinin yanlış sesleri yazarak düzeltileceğini savunan öğretici sayısı 4'tür (N=4). Derslerinde özellikle telaffuz pratiği yapmak maksadıyla konuşma halkaları yaptıran öğretici sayısı 1'dir (N=1). Videoları (N=1), grup çalışmalarını (N=2), görselleri (N=1) kullanmayı tercih eden öğretmenler de bulunmaktadır.

Bir öğretici kelime havuzu oluşturma etkinliğini derslerinde kullandığını, 1 öğretici bilmece ve bulmacalardan yararlandığını, 1 öğretici öğrencinin telaffuzunda zorlandığı kelimeyle cümle kurmasını isteyerek telaffuz alıştırmaları yaptırdığını 1 öğretici ise ödev vererek öğrencilerinin telaffuz becerilerini geliştirmeye çalıştığını ifade etmiştir. 1 öğretici ise alfabe öğretimini kapsayan etkinlikleri telaffuz öğretiminde kullandığını ifade etmiştir.

Bazı öğretmenlerin bu etkinlikleri uygulama yollarına dair verdikleri bilgiler aşağıda aynen aktarılmıştır.

- *“Dinleme ve Tekrar etkinliği yapıyorum. Hataları birebir düzeltmeye çalışıyorum. Noktalı harflerde sıkıntı yaşadıkları için harfi yazdırıp tekrar ettirip onunla ilgili kelime bulmasını ve söylemesini istiyorum. Bazen de bütün kelimeleri bir kutuya koyup bunlarla ilgili cümleler paragraflar yazmalarını istiyorum (üst sınıflara) sınıf ortamında sesli okutma yaptırıyorum. Örnek verirken seviyeye uygun ve ilgi çekebilecek nitelikte kelimeler kullanıyorum”*
- *“Evet yapıyorum tekerlemelerden yararlanıyorum çocukların zorlandıkları seslerin olduğu ses çalışmaları yapıyoruz Seslerin doğal kaynaktan dinlemelerini sağlayacak çalışmalar yapıyoruz örneğin “ü” sesi için horozun çıkardığı sesi dinleyip taklit etmelerini sağlıyoruz.”*
- *“Dinle ve tekrar et etkinliği yaptırıyorum. Video izletip bazen replikleri telaffuz etmelerini sağlıyorum”*
- *“Spor etkinliklerinde sayı yerine telaffuz etmekte zorlandıkları kelimeleri kullanıyorum”*

- “Öğrencilerimin seviyelerine uygun olarak yazdığım metinleri seslendirip kaydediyorum ve öğrencilerime dinletip onlarında vurgu ve tonlamaya dikkat ederek okumalarını istiyorum. Yanlış telaffuz edilen kelimelerde izlediğim yol ise içerisinde o kelimenin bolca geçtiği bir metin yazıp okutmak”.
- “Evet yapıyorum. Birçok harfin telaffuzunda sorun yaşamaktalar. Örneğin p sesini çıkaramamaktalar. P sesine maruz bırakarak o sese aşına olmaları sağlanmaktadır. P sesi ile başlayan 4 kelime hızlı bir şekilde çocuklara tekrarlatarak işin üstesinden gelinebilir. Örneğin; pırasa pınar pembe patladı.”
- “En güçlük çektiğimiz becerilerden biri konuşma becerisi. Çocukların mahalle ağzıyla konuşmasını düzeltmek bir hayli zor olmaktadır. Bunun için daha çok soru cevap yöntemini kullanıyorum. Grup çalışmaları yaptırıyorum. İkili çalışmalar yaptırıyorum. Bol bol tekerlemeler ezberletmeye çalışıyorum.”
- “Evet. Oyun ve etkinliklerle. Top kimde oyunu, mikrofon eşliğinde şarkı ve tekerlemelerle, tombala gibi çuvalın içinden kâğıt çekip içinden çıkan kelimeyi müzik ve mikrofon eşliğinde telaffuz etme gibi oyun ve etkinlikler.”
- “Şarkı ve şiir okumak, kulaktan kulağa gibi renkli oyunlar oynatmak, çocukla her öğrendiği kelime ile ilgili cümleler dile getirmesini isteme kullandığım yöntemlerdir”
- “Benimle şarkı söyle, papağan ol tekrar et etkinliği, okuduğunu söyle etkinliği yaptırıyorum”
- “Düz anlatım yoluyla canlandırma tekniğini kullanarak alfabe, hece ve kelime seslendirmesi yapıyorum”.

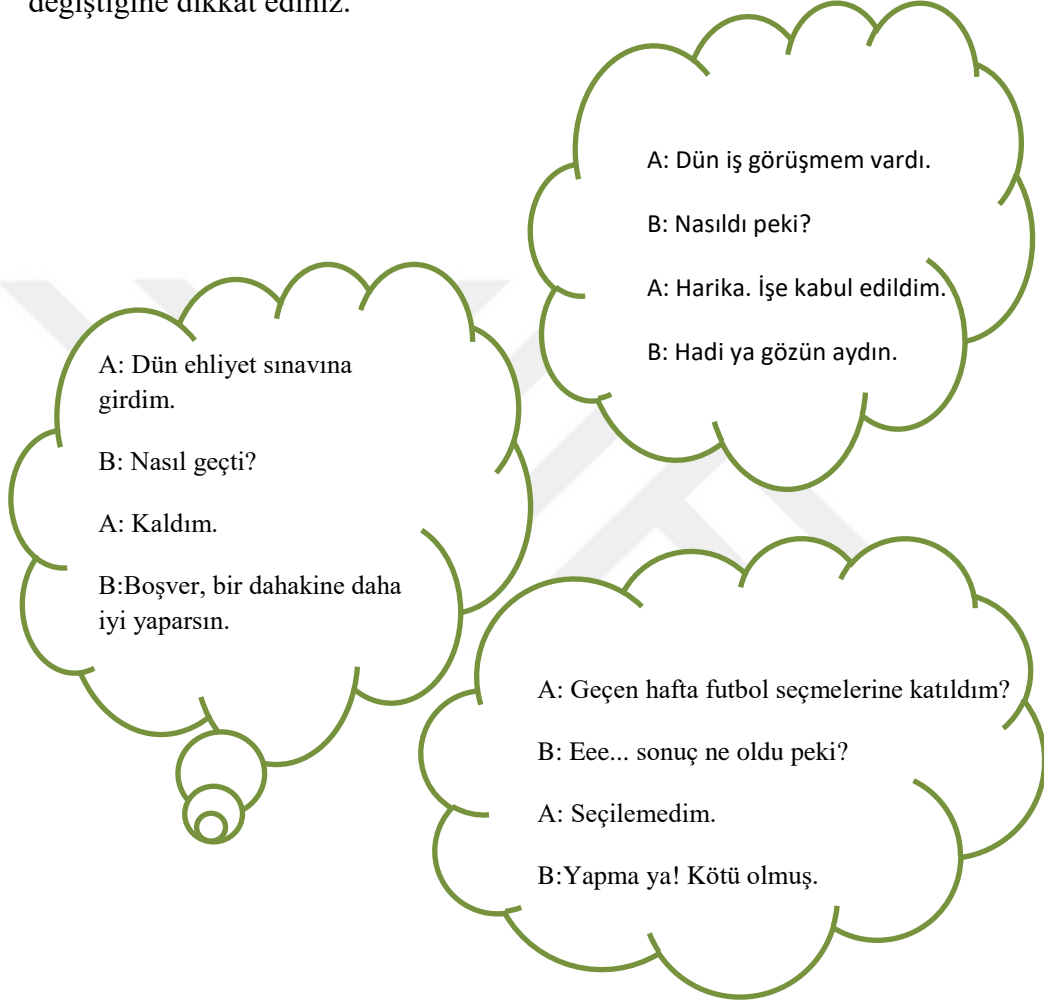
4.3. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Setlerinde Kullanılabilecek Telaffuz Alt Becerisini Geliştirmeye Yönelik Etkinlik Türleri

3 farklı yabancı dil olarak Türkçe öğretim setinde telaffuz öğretimi incelendiğinde ders kitaplarında telaffuz öğretimine ayrı bir yer verilmediği, telaffuz öğretimi için özgün etkinliklerin bulunmadığı ve telaffuz öğretiminin göz ardı edildiği öğrencilerin telaffuz öğretimi için etkinliklere ihtiyaç duyduğu açıkça anlaşılmaktadır. Bu ihtiyacı gidermek adına yabancı dil olarak Türkçe telaffuz becerisini geliştirmeye yönelik

özgün öğretim etkinlikleri oluşturulmaya çalışılmıştır. Aşağıda telaffuz öğretiminde kullanılabilir birtakım etkinlik örnekleri verilmiştir.

“Etkinlik 1:

Sohbeti dinleyiniz iyi habere ve kötü habere karşılık verildiğinde ses tonunun nasıl değiştiğine dikkat ediniz.

Sohbetlerde iyi habere karşılık verirken ses tonunun alçaldığını ama kötü habere karşılık verirken ses tonunun yükseldiğini görüyorsunuz. Siz de aşağıdaki ifadeleri dinleyip ses tonunun yükseldiğini ya da alçaldığını belirtiniz.

(.....) Güzel.

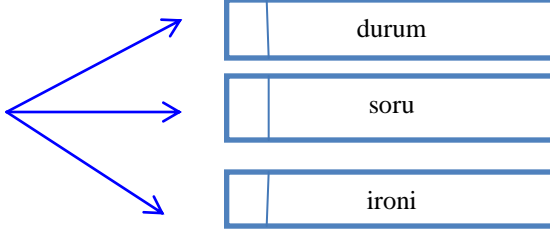
(.....) Tebrikler.

(.....) Aman, takma boş ver.

“Etkinlik 2”

Cümleleri dinleyip doğru kutucuğu işaretleyiniz.

1. Gözlüğünü kaybettin

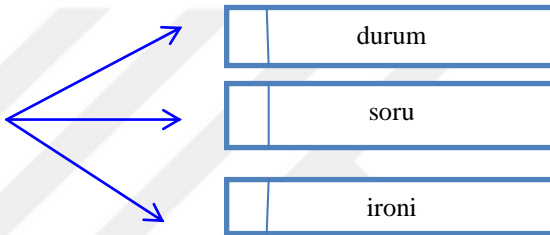

durum

soru

ironi

2. Ekonomi gelişiyor

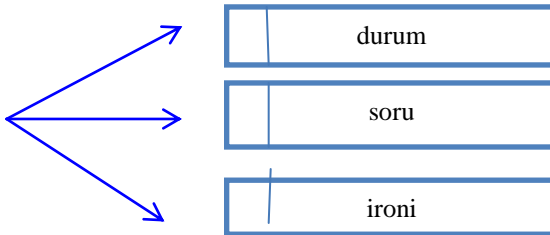

durum

soru

ironi

3. İşler çok iyi gidiyor

durum

soru

ironi

“Etkinlik 3”

Kulaktan Kulağına Oyunu

Öğretmen, ilk sırada oturan öğrencinin kulağına bir kelime söyler. Bu öğrenci de kendisinden sonra gelen öğrenciye duyduğu kelimeyi söyle ve oyun bu şekilde devam eder. Bu şekilde öğrencilerin telaffuz becerileri geliştirilebilir.

“Etkinlik 4”

Tekerleme

Öğretmen sınıftaki öğrencilerin seviyesine göre önceden bulduğu bir tekerlemeyi söyler. Daha sonra öğrencilerden bu tekerlemeyi tekrar etmelerini isteyebilir.

“şu köşe yaz köşesi, şu köşe kış köşesi, ortadaki su şişesi”

Bu etkinliğin dersi eğlenceli ve ilgi çekici hale getirileceği düşünülmektedir.”

“Etkinlik 5”

Benzer kelimeler kullanılarak özellikle yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde öğrencilerin söylemekte güçlük çektiği harfleri (ö, ç, ü...) içeren kelimeler kullanılarak bingo kart hazırlanıp öğrencilere verilebilir. Bir öğrenciye liste verilip öğrenciden kelimeleri okuması ve kelimeyi duyan öğrencilerin bingo kartlarında kelimenin üzerini kapamaları istenebilir.

Otobüs	Çömlek	Çorap
Çocuk	Üzüm	Sözlük
Ağlamak	Işık	Çilek

Diğer bir şekilde bir öğrenciye bir dizi kelime verip bir kelimeyi yanlış okuması istenebilir. Ardından öğrencilerden hangi kelimenin yanlış telaffuz edildiğini bulmaları istenebilir.

“Etkinlik 6”

Duyduğunuz kelimeye göre noktaları birleştirin etkinliği küçük yaş gruplarında telaffuz becerisini artırmaya yönelik bir etkinlik olarak kullanılabilir.

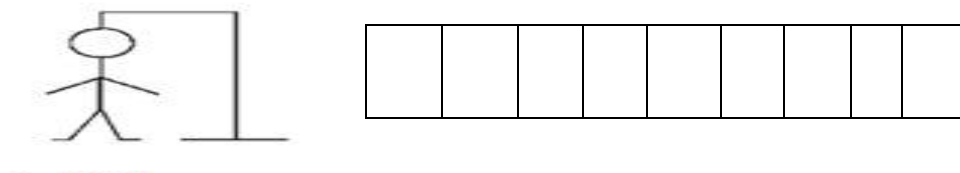
“Etkinlik 7”

Duyduğunuz kelimeyi daire içine alınız (minimal çiftli alıştırma).

"Etkinlik 8"

Adam asmaca: Bu oyun kalabalık grupla ya da iki kişilik grupla oynanabilmektedir. Bulunması istenen kelimenin harfleri sayısınca tahtaya ya da kâğıda kutucuklar çizilmelidir. Bazı harfler önceden yazılıp ipucu olarak öğrencilere verilebileceği gibi harf verilmeden öğrencilerden bulmaları da istenilebilir. Öğrencilerden harf söylemeleri istenir. Yanlış söyledikleri her harf için resim 28'deki adamın bir parçası çizilir. Öğrenciler resim tamamlanmadan kelimeyi tahmin etmelidir. Bu oyun öğrencilerin Türkçe sesleri ve telaffuzlarını geliştirmek adına faydalı bir etkinlik olarak yabancı dil olarak Türkçe öğretimi derslerinde kullanılabilir.

Resim 4. 28. Adam asmaca oyununun çizimi

" Etkinlik 9"

Son harf-ilk harf oyunu

Öğretmen bir kelime söyler ardından öğrencilerden sırasıyla söylediği kelimenin en son harfiyle başlayan bir kelime söylemesini ister. Öğrencilere süre verilerek belirtilen süre içinde kelimeyi türetmeleri istenilebilir. Aynı kelime iki kez söylenmemelidir.

Örnek:

Pırasa-anı

ılık-kalem

merdiven-nar...

"Etkinlik 10"

Kelime üretelim

Öğretmen sınıfı iki gruba ayırır ve tahtaya karışık halde harfler yazar. Öğrencilerden bu harfleri kullanarak kelime üretmelerini ister. En çok kelimeyi üreten grup oyunu kazanır.

"Etkinlik 11"

Sesleri kavratmak ve alfabeyi pekiştirmek için tüm sınıfa uygulanabilen bir etkinliktir. Harfler ve harflerle başlayan sözcükler verilir ardından bir kutuya alfabenin harfleri kâğıtlara yazılarak kutunun içine koyulur. Öğrenci kutudan bir harfi rastgele çeker ve çıkan harfi okuması istenir. Hatırlayabilirse o harfle başlayan yeni bir sözcük söylemesi istenir. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin harfleri ve sözcükleri daha iyi tanımaları açısından bu etkinlik yapılabilir (MEGEP, 2007: 45)

"Etkinlik 12"

“Harflerini söyle”

Alfabe öğretiminde kullanılacak bir oyundur. Öğrenciler 7-10 kişilik küçük gruplara ayrılır. Oyuna başlamadan önce öğretmen öğrencilerine önceden öğrettiği kelimelerin listesini çıkarır. Liste yapıldıktan sonra 10 öğrenci seçilir ve eşit sayıda

iki takım oluşturulur. İki takım sınıfın önüne geçer ve karşı karşıya durur. Diğer öğrenciler oyunu izler. Listeden seçilen ilk kelime birinci takımın ilk oyuncusuna gösterilir. Öğrenciden gösterilen kelimenin harflerini teker teker yüksek sesle söylemesi istenir. Kelimenin harflerini doğru telaffuz etmeyi başarırca ayakta durmaya devam eder. Sonrasında ikinci takımın ilk oyuncusuna farklı bir kelime gösterilir. Öğrenci harfleri teker teker doğru telaffuz ederse, ayakta durmaya devam edecektir. Kelimelerin harflerini yanlış telaffuz eden oyuncu yerine geçer. Hedef dildeki seslerin doğru telaffuzunun pekiştirilmesi için bu etkinlik uygulanabilir (Arslan ve Gürsoy, 2011: 179).

Örnek:

Öğretmen: peştemal

Birinci öğrenci: P-E-Ş-T-E-M-A-L

Öğretmen: şemsiye

İkinci öğrenci: Ş-E-M-S-İ-Y-E

"Etkinlik 13"

Nasılsınız?

Etkinliğin amacı nasılsınız sorusunun cevabını öğretmektir ancak farklı dil yapılarına da uyarlanılabilen bir etkinliktir.

Öğretmen "Nasılsınız?" kelimesinin harflerini teker teker A4 kağıda yazarak sınıftaki öğrencilere dağıtır. 30 saniye içerisinde öğrencilerden tahtanın önüne dizilerek nasılsınız? Kelimesini oluşturmaları istenir. Ardından sınıfa küçük bir top getirilir. Top yoksa o anda kâğıtlar buruşturulup top haline getirilir. Top öğrencilerden birine rastgele fırlatılır ve o öğrenciye nasılsın? Diye sorulur. Cevabı verdikten sonra öğrenci elindeki topu başla birisine atar ve topu yakalayan öğrenciye soru sorar o da cevap verir. Bu şekilde zincirleme olarak oyun devam ettirilir. Öğrenciler bu etkinlikle eğlenerek hedef dildeki sesleri daha iyi kavrar ve konuşma yetilerini geliştirirler. Öğretmen bu oyunu istediği bir kavramda ya da zorlanılan dil yapısını öğretmekte kullanabilir.

"Etkinlik 14"

Zaman makinesi

Bu aktiviteyle öğrencilerin hayal güçlerini kullanarak onların hedef dili kullanarak konuşma becerilerinin geliştirilmesi amaçlanır. Öğretmen öğrencilere, bir zaman makinesinin icat edildiğini, bu makineyle geçmişe ve geleceğe gidebilmelerinin mümkün olduğunu söyler. Öğrencilere siz de şu anda bu makineyi kullanarak geçmişe ya da geleceğe gidebilirsiniz diyerek onları motive ederek oyuna dahil eder. Öğrencilere biraz süre vererek onların hayal etmelerini ister. Süre tamamlandıktan sonra öğrenciler, kurdukları hayalleri anlatırlar. Bu aşamada öğretmen aşağıdaki soruları öğrencilere yöneltir.

Örnek:

Nereye gittin?

Hangi yıla gittin?

Kimlerle görüştün?

Nasıl bir yerdi?

Ünlü biri var mıydı?

Bu etkinlikte soru-cevap yöntemiyle Türkçe konuşma pratiği yapılmış olur (İzğören, 1999).

"Etkinlik 15"

Nazlı'nın Kedisi Oyunu

(Bu etkinlik görüşme yapılan öğretmenlerden birinin dersinde telaffuz öğretimi amacıyla bu oyunu kullandığını söylemesi üzerine eklenmiştir).

Özellikle sıfatların öğretiminde kullanılacak öğrencilerin ilgisini çeken etkinliklerden biridir. Dilerse öğretmen bunu kelime öğretiminde de rahatlıkla kullanabilir. Öğretmen öğrencilere oyunu anlamaları için bir örnek verir. Öğrencilere; “Şimdi size Nazlı'nın kedisiyle alakalı bir cümle söyleyeceğim. Nazlı'nın kedisinin bir özelliğini söyleyeceğim. Sizler de benim söylediğim özellikten hareket ederek aynı harfle başlayan Nazlı'nın kedisiyle ilgili başka özellikler söylemeniz gerekmektedir.” Şeklinde açıklama yapar. Öğrencilerin ön

bilgileri harekete geçirilerek kelime hazinelerindeki sözcükleri aktif hale getirerek söz dağarcığına yeni kelimeler eklenerek sözlü becerileri geliştirilir (Yılmaz ve Yaman, 2002: 19).

Örnek:

- Nazlı'nın kedisi çok **akıllı** bir kedidir.
- Nazlı'nın kedisi çok **açık renkli** bir kedidir.
- Nazlı'nın kedisi çok **asi** bir kedidir.
- Nazlı'nın kedisi çok **aceleci** bir kedidir.
- Nazlı'nın kedisi çok **açgözlü** bir kedidir.

"Etkinlik 16"

Bilmeceler

Bilmeceler, "herhangi bir şeyin isminin gizlenerek, ona ait özelliklerin sıralanmasıyla o şeyin ne olduğunu buldurmaya yarayan ve bireyleri düşündüren sözlerdir". "Bilmeceler, şiirsel bir anlam kullanarak çocukları dil ile kurgulanmış bir zeka oyununa teşvik eder" (Göçer, 2010: 354). Öğrencileri dil ile meşgul ederek düşünmeye sevk eder. Bundan dolayı yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde orta ve ileri düzey öğrencileri için uygulanabilir. Hem özgün bir etkinlik olduğu için hem de benzer sesleri içinde barındıran kafiyeli bir anlatıma sahip olduğu için telaffuz öğretiminde kullanılabilecek bir etkinlik olup öğrencilerin ilgisini çokça çektiği bilinmektedir.

Örnek:

İnim inim inler.

Bin kişi dinler. (Davul)

Bir küçücük fıçıık

İçi dolu turşucuk (Limon)

Gökte gördüm köprü

Rengi yedi türlü (Gökkuşağı)

Öğrencilerden de bilmece sormalarını istemek onların telaffuz ve konuşma becerilerinin gelişimine katkıda bulunacaktır.

"Etkinlik 17"

“Alfabe Çorbası”

Öğrenciler 4 ayrı gruba ayrılır ve her grubun sözcüsü belirlenir. Öğretmen bir harf söyler ve 20 saniye süre tutar. Bu süre içerisinde söylenen harfle başlayan kelimeler türetilmesi istenir. En çok kelimeyi türeten grup, türettiği kelime sayısına belirlenen puanı elde eder. Bu etkinlik öğrencilerin Türkçedeki sesleri ve kelimeleri daha iyi tanımalarına yardımcı olur (Arslan, 2011: 42).

"Etkinlik 18"

Bu etkinlik özellikle "-mı , -mi" soru eklerinin telaffuzunda sorun yaşayan öğrenciler için geliştirilen bir konuşma etkinliğidir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi gerçekleştirilen sınıflarda öğrencilerin soru ekleriyle ilgili sıkıntılar yaşadığı bilinmektedir. Örneğin anadilinde -ı sesi bulunmayan "Senin araban var mı?" şeklinde soru soran -ı sesi ve -i sesinin telaffuzunda güçlük yaşayan öğrenciler bulunmaktadır. Bu açıdan etkinliğin faydalı olacağı düşünülmektedir.

Öğretmen öğrencileri ikiyeşerli gruplara ayırır. Soru kartlarını kesip üzeri kapalı bir biçimde masanın üstüne koyar. Partnerlerden sırayla kartları açmaları ve -mı soru ekini kullanarak soru sormaları istenir. Soruyu doğru şekilde soran öğrenci puan alır. Partneri soruyu doğru cevaplayan öğrenci de puan alır.

Örnek:

A: Mumbai Hindistan’da mı?

B: Bence evet / Hayır değil (Tanju, 2019: 160).

Mumbai / Hindistan	Ronaldo/ Brezilyalı	Galata Kulesi/Sultanahmet
Beijing/ Japonya	Donald Trump/ bekâr	Van Gogh/ Fransız
Adriana Lima/ Amerikalı	Fazıl Say/ aktör	Türkçe öğretmenin/evli
Dan Brown/ressam	Tunus/Avrupa ülkesi	İzmir/doğu
İstanbul/ küçük	Tarkan/Türk	Gucci/İtalyan markası

Resim 4. 29. Soru eklerinin öğretiminde kullanılan etkinliğe ait kart örnekleri (Tanju, 2019: 161).

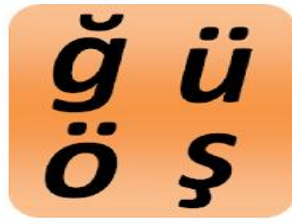
Oyunlar:

Yabancı dil öğretiminde oyunların kullanımının öğrencilerin hedef dil öğrenmeye olan isteğini ve motivasyonunu artırdığı bilinmektedir (Arslan ve Gürsoy, 2011: 177).

"üşüdüm üşüdüm oyunu", "çatlak patlak oyunu" gibi söyleşmeli oyunlar geleneksel Türk oyunları olduğu için bu oyunların kullanımı yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin hem telaffuz becerilerini geliştirecek hem de hedef kültüre dair bilgi sahibi olmalarını sağlayacaktır. Bu açıdan ilgi çekici bir etkinlik olarak telaffuz öğretiminde kullanılabilir.

Bilgisayar Destekli Telaffuz Öğretim Etkinlikleri:

Dijital etkinlikler kullanılarak öğrencilerin telaffuz becerilerinin gelişmesine büyük ölçüde katkı sağlanabilir. Telaffuz öğretiminde kullanılacak bazı etkinlikler şunlardır:

Turkish alphabet for students

Languages learning Education

★★★★★ 468

PEGI 3

Contains Ads

This app is compatible with your device.

Add to Wishlist

Install

Resim 4. 30. Telaffuz öğretiminde kullanılabilir Uygulama
(Kaynak: https://play.google.com/store/apps/details?id=turkish.alphabet.harfler&hl=en_US)

Uluslararası Fonetik Alfabesini (IPA) de içinde barındıran Türkçe uygulama, öğrencilerin cep telefonlarına ve tabletlerine indirebilecekleri ve öğretmenlerin sınıfta kullanabileceği bir uygulama türüdür.

Resim 4. 31. Telaffuz öğretiminde kullanılabilir Uygulama Örneği
(Kaynak: <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.aysegulturan.UnluHarflerim>)

"Gör, Duy, Öğren" adlı uygulama yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler için geliştirilmiştir. Özellikle Türkçe sesleri tanımayı, ayırt etmeyi sağlama hususunda yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bireylere yardımcı olmaktadır.

Resim 4. 32. Telaffuz öğretiminde kullanılabilir Uygulama Örneği
(Kaynak: <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.AysegulTuran.TATall&hl=tr>)

"Artikülasyon" isimli bu uygulama telaffuz öğretiminde kullanılabilir faydalı ve etkili bir uygulamadır. Özellikle içerisindeki minimal çift alıştırmaları öğrencilerin ses farklılıklarını fark etmelerine yardımcı olduğu için bu uygulamanın telaffuz öğretim sürecinde öğrencilerin ilgisini çekeceği düşünülmektedir.

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Sonuç ve Tartışma

Araştırma kapsamında İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti, Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanan Yedi İklim Türkçe Öğretim seti ve Gazi Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Setleri A1, A2, B1, B2, C1 ve C2 düzeyi ders kitapları telaffuz öğretimi açısından incelenerek bazı sonuçlara ulaşılmıştır. Örnekleme olarak seçilen bu kitaplardaki etkinlikler analiz edilirken telaffuz konusunun ayrıca ele alınıp alınmadığına telaffuz hususunda doğrudan bir yönergeye yer verilip verilmediğine bakılmıştır. Bu anlamda incelenen kitaplarda telaffuz konusunda ayrıca bir bölüme yer verilmediği ve telaffuz ile ilgili doğrudan bir yönergenin bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Ders kitaplarında bulunan doğrudan telaffuz ile ilgili olmasa da telaffuz ile ilişkilendirilebilecek etkinlikler Tablo 5.1'de gösterilmiştir. Tablo 5.1' de görüldüğü üzere telaffuz ile ilişkilendirilebilecek etkinliklerin en fazla Gazi Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti ders kitaplarında olduğu görülmektedir (f=36). En az etkinliğin ise İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti ders kitaplarında olduğu görülmektedir (f=13). Yedi İklim Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti ders kitaplarında bulunan telaffuz öğretiminde kullanılabilir etkinlik sayısı ise 35' dir.

Öğretim setleri içinde yer alan kitaplar incelendiğinde en çok A1 düzey ders kitaplarında telaffuz etkinliklerinin olduğu görülmektedir. Öğretim düzeyi arttıkça telaffuz eğitime verilen önemin de artması gerektiği düşünülmektedir. Çünkü telaffuz becerisi geliştiğinde hedef dildeki konuşma becerisi de daha nitelikli olacağından konuşmanın müzikal yönleri olarak kabul edilen vurgu, tonlama gibi üst düzey özelliklerin de öğretilmesi iyi olacaktır.

Tablo 5. 1. Ders Kitaplarındaki Telaffuz Öğretiminde Kullanılabilecek Etkinlik Sayıları

Ders Kitapları	Yedi İklim Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti Telaffuzla İlgili Etkinlik Sayısı	İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti Telaffuzla İlgili Etkinlik Sayısı	Gazi Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti Telaffuzla İlgili Etkinlik Sayısı
A1 Düzey	13	1	11
A2 Düzey	9	2	8
B1 Düzey	7	6	6
B2 Düzey	3	0	6
C1 Düzey	3	4	5
C2 Düzey	0	-	-
Toplam	35	13	36

Örneklemler olarak kabul edilen ders kitaplarında kullanılan telaffuz öğretim teknikleri ise Tablo 5.2' de sunulmuştur.

Tablo 5. 2. Öğretim Setlerinde Kullanılan Telaffuz Teknikleri

Telaffuz Öğretim Teknikleri	Öğretim Setleri	A1	A2	B1	B2	C1	C2	Toplam
Dinle ve Taklit Et	Yedi İklim Öğretim Seti	4	2	1	-	-	-	7
	İstanbul Öğretim Seti	-	-	-	-	-	-	0
	Gazi Öğretim Seti	-	4	-	-	-	-	4
Sesli Okuma	Yedi İklim Öğretim Seti	4	1	-	-	-	-	5
	İstanbul Öğretim Seti	-	-	-	-	-	-	0
	Gazi Öğretim Seti	-	-	1	-	-	-	1
Dramatizasyon ve Rol Yapma	Yedi İklim Öğretim Seti	5	3	2	2	-	-	12
	İstanbul Öğretim Seti	-	-	4	-	4	-	8
	Gazi Öğretim Seti	11	4	5	5	4	-	29
Şarkı	Yedi İklim Öğretim Seti	-	2	1	-	-	-	3
	İstanbul Öğretim Seti	-	-	-	-	-	-	0
	Gazi Öğretim Seti	-	-	-	-	-	-	0
Oyun	Yedi İklim Öğretim Seti	-	1	1	1	-	-	3
	İstanbul Öğretim Seti	-	1	-	-	-	-	1
	Gazi Öğretim Seti	-	-	-	-	-	-	0
Şiir	Yedi İklim Öğretim Seti	-	-	1	-	-	-	1
	İstanbul Öğretim Seti	-	-	-	-	-	-	0
	Gazi Öğretim Seti	-	-	-	-	1	-	1
Tekerleme	Yedi İklim Öğretim Seti	-	-	-	-	-	-	0
	İstanbul Öğretim Seti	-	1	1	-	-	-	2
	Gazi Öğretim Seti	-	-	-	1	-	-	1
Alfabe Öğretimi	Yedi İklim Öğretim Seti	-	-	-	-	-	-	0
	İstanbul Öğretim Seti	1	-	-	-	-	-	1
	Gazi Öğretim Seti	-	-	-	-	-	-	0
Mani	Yedi İklim Öğretim Seti	-	-	1	-	-	-	1
	İstanbul Öğretim Seti	-	-	-	-	-	-	0
	Gazi Öğretim Seti	-	-	-	-	-	-	0

Tablo 5.2 incelendiğinde Yedi İklim Öğretim Seti ders kitaplarında en fazla yer verilen telaffuz öğretim tekniğinin dramatizasyon ve rol yapma tekniği (f=12),

İstanbul Öğretim Seti ders kitaplarında ise en sık kullanılan tekniğin yine dramatisasyon ve rol yapma tekniği (f=8), Gazi Öğretim Seti ders kitaplarında en yaygın olarak kullanılan tekniğin de dramatisasyon ve rol yapma tekniği (f=29) olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. İletişimsel bir etkinlik olarak dil öğretiminde dramatisasyon tekniğinin kullanımı öğrencilerin ilgisini çektiğinden kitaplarda en sık kullanılan telaffuz öğretim tekniğinin dramatisasyon tekniği olduğu söylenebilir. Arslan ve Gürsoy (2008: 111), dramatisasyon ve rol yapma gibi oyun temelli etkinlikler ile yapılan yabancı dil öğretiminin, günümüzün en güdüleyici metotlarından biri olduğunu ifade etmiştir. Karadağ ve Göçer (2018: 443) yaptıkları araştırma sonucunda drama yönteminin yabancı dil olarak Türkçe öğrencilerinin akıcı konuşmaları üzerinde etkili olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Drama etkinliklerinin hem öğrenciler hem öğretmenler açısından dersi tekdüzelikten kurtaracağı ve eğlenceli hale getireceği söylenebilir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretim ders kitaplarında dramatisasyon tekniğine yer verilmesinin öğrencilerin telaffuz becerilerinin gelişmesi açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

Ders kitaplarında en yaygın olarak kullanılan diğer bir telaffuz öğretim tekniği ise dinle ve taklit et tekniğidir. İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti ders kitaplarında bu tekniğe hiç yer vermezken, Gazi ve Yedi İklim Öğretim seti ders kitaplarında bu teknik kullanılmıştır. Gazi Yabancılar İçin Türkçe Ders kitabında dinle ve taklit et tekniğinin kullanıldığı etkinlik sayısı toplamda 4'tür (f=4). Yedi İklim Türkçe Öğretim Setinde dinle ve taklit et (tekrar et) tekniğinin kullanıldığı etkinlik sayısı ise 7'dir (f=7). Öğretim setlerinde en az kullanılan telaffuz öğretim teknikleri ise alfabe öğretimi (f=1), mani (f=1), şiir (f=2), tekerleme (f=3), şarkı (f=3) şeklindedir.

Tekerleme ve manilerin yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanımı öğrencilerin hedef dildeki telaffuz becerilerinin gelişimine olumlu katkı sağlayacağı gibi Türk kültürünün aktarımını da gerçekleştirmektedir. Tekerlemelerin özellikle manilerin, Türkçeyi öğrenen yabancılar açısından ilgi çekici ve eğlenceli olduğu bilinmektedir. Yabancı dil olarak Türkçe öğreten öğreticilerin de telaffuz öğretiminde en çok yararlandıkları tekniklerden biri de tekerleme tekniğidir. Bu sebeple telaffuz öğretiminde ders kitaplarında da bu tekniklere daha fazla yer

verilmesinin öğrencilerin hedef dilde telaffuz etmekte zorlandığı sesleri pekiştirmelerine fırsat tanıyacağı düşünülmektedir.

Oyun tekniğine Gazi Öğretim Seti ders kitaplarında rastlanmazken, Yedi İklim Öğretim Seti ders kitaplarında (f=3) ve İstanbul Öğretim Seti ders kitaplarında (f=1) oyun tekniğine yer verilmiştir. Kaya (2007: 30), dil öğretiminde oyun kullanımının hem derse ve iletişime çeşitlilik kattığını hem de dersi daha ilgi çekici hale getirdiğini belirtmiştir. Ghazal ve Singh (2016: 3), oyun kullanılarak yapılan öğretimin öğrencilerin öğrenme sürecine aktif katılımcılar olmalarını sağlayarak öğrenen merkezli öğretimi teşvik ettiğini ifade etmiştir. Oyunlar fiziksel olarak ya da teknolojik olarak farklı şekillerde telaffuz öğretimi sürecine dâhil edilebilir. Aslan ve Coşkun (2016: 234), yaptıkları çalışma sonucunda yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde oyun yazılımlarından faydalanmanın öğrenciler açısından birçok olumlu katkılar sunacağına karar vermiştir. Bu sebeple yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde telaffuz becerisinin kazandırılması adına ders kitaplarında oyun tekniğine daha fazla yer verilebilir.

Araştırmanın alt problemi olarak Türkçeyi yabancı dil olarak öğretmenlerin telaffuz alt becerisinin önemine ait görüşleri incelenmiş ve öğreticilerin derslerinde öğrencilerinin telaffuz becerilerini geliştirmeye yönelik kullandıkları etkinlikler tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu kapsamda öğreticilerin %61'i kullandıkları ders kitaplarında telaffuz öğretimine yönelik etkinliklerin olmadığını ifade ederken %30'u kullandıkları kitapta telaffuz öğretiminde kullanılabilir etkinliklerin olduğunu belirtmiştir. Öğreticilerin %9'u ise telaffuz etkinliklerinin kitaplarında kısmen yer aldığını söylemiştir. Öğreticilerin verdikleri cevaplar ve incelenen ders kitapları doğrultusunda telaffuz öğretimine dair etkinliklerin yabancı dil olarak Türkçe ders kitaplarında yer alması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Telaffuz becerisinin yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında ihmal edilen bir nokta olduğu söylenebilir.

Elde edilen sonuçlar doğrultusunda öğreticilerin tamamı (f=55), Türkçeyi yabancı dil olarak öğretirken telaffuz becerisinin de öğretilmesi gerektiğini düşünmektedir. Bu sebeple ders kitaplarında daha fazla telaffuz öğretim etkinliğinin yer alması hem Türkçe öğreticileri hem de dil öğrencileri tarafından oldukça faydalı olacaktır.

Öğreticilerin derslerinde öğrencilerin telaffuz becerisini geliştirmek adına kullandıkları etkinlikler tespit edildiğinde, öğretmenlerin en fazla kullandıkları telaffuz öğretim etkinliğinin “Dinle ve Tekrar Et” etkinliği olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. (N=15). Öğreticilerin en çok kullandıkları diğer bir etkinlik ise tekerlemelerdir (N=14). Öğreticilerin telaffuz öğretiminde yararlandıkları diğer teknikler ise şu şekildedir: şiir (f=10), şarkı (f=10), sesli okuma (f=10), konuşma etkinlikleri (f=10), oyun (f=5), dinle ve tekrar et (f=15), dikte (f=1), yazma (f=4), hikayelerden yararlanma (f=2), konuşma halkaları (f=1), video (f=1), kelime havuzu oluşturma (f=1), soru cevap etkinliği (f=2), grup çalışmaları (f=2), sunum (f=3), bilmece ve bulmaca (f=1), ödev (f=1), cümle kurma (f=1), dramatizasyon (f=6), alfabe öğretimi (f=1), görsel kullanımı (f=1). Bu sonuçlar doğrultusunda yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarında bu tekniklere yer verilmesi öğretmenler açısından faydalı olacaktır.

Araştırmanın bulgularının son kısmında telaffuz öğretiminde kullanılacak alternatif etkinlikler sunulmuştur. Özgün etkinliklerin kullanımı telaffuz becerisinin gelişimine katkı sağlayacağından seçilen etkinliklerde bu husus dikkate alınmıştır.

Öneriler

Bu kısımda araştırma sonuçlarından elde edilen bulgular ve bu bulgulardan çıkan sonuçlar doğrultusunda Türkçe öğretmenlerine, araştırmacılara, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitabı hazırlayan uzmanlara yönelik önerilerde bulunulmuştur.

Araştırmacılara Yönelik Öneriler

- Bu araştırma, Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti, Gazi Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti ve İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti A1, A2, B1, B2, C1 ve C2 düzeyi ders kitaplarını kapsamaktadır. Araştırmada yabancı dil olarak Türkçe öğretimi için hazırlanan ders kitapları telaffuz öğretimi bakımından incelenmiş, kitaplarda kullanılan telaffuz öğretim teknikleri belirlenmeye çalışılmıştır. Diğer araştırmacılar farklı Türkçe öğretim setlerini ya da ders kitaplarını araştırma evreni olarak kabul edip benzer bir inceleme yapabilir.

- Telaffuz öğretimi ihmal edilen bir alan olduğu sonucundan yola çıkarak araştırmacılar özgün telaffuz öğretim teknikleri ve etkinliklerine yönelik bir çalışma yapabilir.
- Araştırmacılara İngilizce, Almanca, Fransızca gibi farklı dillerde kullanılan telaffuz etkinlikleri üzerine bir çalışma yapmaları önerilebilir ya da farklı dillerde telaffuz öğretiminde kullanılan etkinliklerin yabancı dil olarak Türkçe öğretimine uyarlanması üzerine bir çalışma yapmaları tavsiye edilebilir. Bu tarz bir araştırma farklı dillerin öğretiminde kullanılan tekniklerin neler olduğu hakkında bilgi verici olacaktır.

Türkçe Öğreticilerine Yönelik Öneriler

- Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi sürecinde öğretmenlere büyük bir sorumluluk düşmektedir.
- Öğreticiler, derslerinde öncelikle konuşma becerisine ve telaffuz öğretimine önem vermeli bu alanı ihmal etmemelidirler. Derslerini tek düzelikten kurtarmalı oyun, mani gibi eğlenceli sayılabilecek etkinliklere yer vermelidirler.
- Öğreticiler, telaffuza dair farkındalık oluşturmalarıdır. Nitekim Şenyiğit ve Okur (2019), yaptıkları çalışmada doğru telaffuzun önemimin kavratılmasının gerekliliğini vurgulamışlardır.
- Öğreticiler, hedef dilin ses sistemini, vurgu ve ritmini öğretecek alıştırmalar yapmalıdırlar.
- Öğreticiler derslerinde boğumlamaya yönelik dudak, dil ve çene gibi boğumlama araçlarının hareketleriyle ilgili alıştırmalara yer vermelidirler.
- Öğreticiler öğrencilerin telaffuz becerilerini geliştirmek adına derslerinde farklı ve özgün etkinliklere yer vermelidirler.

- Tekerlemelerin öğrenciler tarafından ilgi çekici ve eğlenceli bulunduğu, öğretmenlerin de derslerinde tekerlemeleri kullanmayı sevindikleri verdikleri yanıtlardan anlaşılmaktadır. Bu kapsamda öğretmenler ders kitapları dışında sınıflarına eğlenceli tekerlemeler getirerek öğrencilerin telaffuz becerilerini geliştirebilirler.
- Öğreticiler, tezde belirtilen sonuçlardan hareket ederek derslerinde öğrenci seviyesine uygun şarkılar ve şiirlere yer vermelidirler.
- Öğreticiler telaffuz kartlarıyla öğrencilerin telaffuz becerisinin gelişimini takip etmelidirler.
- Öğreticiler konuşma etkinlikleri düzenleyip derslerinde minimal çiftli alıştırmalardan yararlanmalıdırlar.
- Öğreticiler bu alanda yapılan yenilikleri ve gelişmeleri takip ederek derslerinde bunlara yönelik etkinliklere yer vermelidir.

Ders Kitabı Hazırlayan Uzmanlara Yönelik Öneriler

- İncelenen ders kitapları arasında sadece İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti A1 seviye ders kitabında alfabe öğretimine yer verilmiştir. Ders kitaplarında konuşma ve telaffuz becerisinin temeli olan alfabe öğretimine yer verilmeli buna yönelik etkinlikler yer almalıdır.
- İncelenen kitapların hiç birinde telaffuz için farklı bir bölüme yer verilmediği gözlemlenmiştir. Yabancı dil olarak Türkçe ders kitaplarında telaffuz becerisine dikkat çekmek ve öğrencilerin telaffuz becerilerini geliştirmek adına telaffuz için farklı bir bölüme yer verilmelidir.
- Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi için geliştirilen kitapların hiçbirinde telaffuz için bir kazanım verilmediği gözlemlenmiştir. Ders kitabı

hazırlayanların, kitaplarda telaffuza yönelik açık ve ayrıntılı kazanımları vermelerinin faydalı olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Aksan D (1999) *Anlambilim Konuları ve Türkçenin Anlambilimi*, (Engin Yayınevi, Ankara).
- AKSU ATAÇ B (2008) Özgün Değerlendirme Tekniği Bağlamında Avrupa Dil Gelişim Dosyası Uygulamalarının Okuma Becerisine Etkisi. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dilbilim (Yabancı Dil Öğretimi) Anabilim Dalı, Ankara.
- Akyol H (2007) *İlköğretimde Türkçe Öğretimi*. (Pegem A Yayıncılık, Ankara).
- Altunkaya H, Erdem İ (2017) Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenenlerin Okuma Kaygıları ve Okuduğunu Anlama Becerileri. *Sakarya University Journal of Education*, 7(1), 59-77.
- Arslan M, Gürdal A (2011) Oyun ve Bulmaca Etkinlikleriyle Yabancılara Türkçe Kelime Öğretim Yöntemi. *1st International Conference on Foreign Language Teaching and Applied Linguistics* May 5-7. Sarajevo. 36-50.
- Arslan M, Gürsoy A (2011) Eğitsel Oyunlar ve Etkinliklerle Yabancılara Türkçe Öğretim Yöntemi. *1st International Conference on Foreign Language Teaching and Applied Linguistics* May 5-7. Sarajevo. 177-185.
- Arslan M, Gürsoy A (2008) Rol Yapma ve Dramatizasyon Etkinlikleriyle Yabancılara Türkçe Öğretiminde Motivasyonun Sağlanması. *Ege Eğitim Dergisi* (9) 2. 109-124.
- Aslan E (2015) “*Dil Alanlarının Öğretimi, Dilbilgisi, Sözcük, Telaffuz, Çeviri*” *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretim Metodolojisi*. (Anı Yayıncılık, Ankara).
- Aslan E, Coşkun O (2016) Yabancılara Türkçe Öğretiminde Oyun Yazılımları İle Sözcük Öğretimi. *Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature and History Of Turkish Or Turkic*. 11 (3), 221-236.

- Atasoy F (2001) Oyunculuk Sanatında Diksiyonun Önemi ve Rolü Üzerinde Bir Metot Çalışması. Yüksek Lisans Tezi, Bilkent Üniversitesi Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi Tiyatro Bölümü, Ankara.
- Aytan T, Aytan N (2018) Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Dijital Ortamlar. *Original Research*. 1(1). (3-37).
- Bodorik M (2017) Teaching English Pronunciation By Non-Native Teachers As Seen By Slovak Teachers. *Journal Of Language and Cultural Education*, 5(3), 157-174.
- Bölükbaş F (2018) *İşitsel-Dilsel Yöntem (Audio-Lingual Method)*. *Yabancılara Türkçe Öğretimi El Kitabı*. (Grafiker Yayıncılık, Ankara).
- Bölükbaş F (2011) Arap Öğrencilerin Türkçe Yazılı Anlatım Becerilerinin Değerlendirilmesi. *Turkish Studies*, 6(3), 1357-1367.
- Bölükbaş F, Keskin F, Gedik E, Gönültaş G, Özenç F, Tokgöz H, Ünsal G (2012) *İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti A1 Ders Kitabı*. Aslan, F. (Ed.) (Kültür Sanat Basımevi, İstanbul).
- Bölükbaş F, Keskin F, Gedik E, Gönültaş G, Özenç F, Tokgöz H, Ünsal G (2012) *İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti A2 Ders Kitabı*. Aslan, F. (Ed.) (Kültür Sanat Basımevi, İstanbul).
- Bölükbaş F, Keskin F, Gedik E, Gönültaş G, Özenç F, Tokgöz H, Ünsal G (2012) *İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti B1 Ders Kitabı*. Aslan, F. (Ed.) (Kültür Sanat Basımevi, İstanbul).
- Bölükbaş F, Keskin F, Gedik E, Gönültaş G, Özenç F, Tokgöz H, Ünsal G (2012) *İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti B2 Ders Kitabı*. Aslan, F. (Ed.) (Kültür Sanat Basımevi, İstanbul).
- Bölükbaş F, Keskin F, Gedik E, Gönültaş G, Özenç F, Tokgöz H, Ünsal G (2012) *İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti C1 Ders Kitabı*. Aslan, F. (Ed.) (Kültür Sanat Basımevi, İstanbul).
- Büyükikiz K (2018) Doğal Yaklaşım (Natural Approach). *Yabancılara Türkçe Öğretimi El Kitabı*. (Grafiker Yayınları, Ankara).
- Celce-Murcia M, Brinton DM, Goodwin JM (2006) *Teaching Pronunciation For Teachers Of English To Speakers Of Other Languages*. (Cambridge University Press, New York).
- Chomsky N (1975) *Reflections on Language*, (Pantheon, New York).

- Çakır S, Dağlı A, Yıldız Y, Abanoz İ (2011) *Sosyal Bilimler Lisesi Diksiyon ve Hitabet Dersi Öğretmen Kılavuz Kitabı*, (Evren Yayıncılık: Ankara).
- Çakır H (2015) Öğretmen Adaylarının Sözlü Anlatım Öz Yeterlik İnançlarının Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Dağabakan ÖF, Dağabakan D (2007) Dil ve Çocukta Dil Gelişim Kuramları. *Milli Eğitim Dergisi*, Sayı 174, 155.
- Demirel Ö (1999) *İlköğretim Okullarında Türkçe Öğretimi*, (MEB Yayınları, İstanbul).
- Demirel Ö (2014) *Yabancı Dil Öğretimi*. (Pegem Akademi Yay., Ankara).
- Dilidüzgün Ş (2018) “Dinleme Eğitimi”, *Yabancılar Türkçe Öğretimi El Kitabı*, (Grafiker Yayınları, Ankara).
- Elmalı M (2014) Kutadgu Bilig’de Dil Olgusu ve Dilsel Belirlemecilik. *Turkish Studies,-International Periodical For The Languages, Literature and History* Volume 9/9 Summer 2014. Ankara – Turkey.
- Emiroğlu S (2013) Türkçe Öğretmeni adaylarının Dinleme Sorunlarına İlişkin Görüşleri. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Türkçenin Eğitimi Öğretimi Özel Sayısı*, 11, 267.
- Er A (2005) Yabancı Dil Öğretiminde “Okuma”. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*. Sayı 12, 209.
- Erdem MD, Memiş MR (2013) Yabancı Dil Öğretiminde Kullanılan Yöntemler, Kullanım Özellikleri ve Eleştiriler. *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turcic*, Volume 8(9) Summer. Ankara. 297-318.
- Erdem MD, Şengül M, Gün M, Büyükaslan A (2015) Tekerleme Alıştırmalarına Dayalı Etkinliklerin Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenen Suriyeli Arapların Konuşma Becerilerine Etkisi. *Route Educational and Social Science Journal*, Volume 2(2), 5-6.
- Ergin M (2009) *Türk Dil Bilgisi*. (Bayrak Basım/Yayımlar/Tanıtım, İstanbul).
- Er O, Biçer N, Bozkırlı KÇ (2012) Yabancılar Türkçe Öğretiminde Karşılaşılan Sorunların İlgili Alan Yazını Işığında Değerlendirilmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 1(2), 51-69.

- Fedicheva NV (2011) *Teaching English As A Foreign Language*. (Publishing House of the State Establishment (Taras Schevchenko, LNU), Lugansk).
- Ghazal S, Singh S (2016) Game-Based Language Learning: Activities for ESL Classes with Limited Access to Technology. *ELT Voices-International Journal For Teachers Of English*, 6 (4),1-8.
- Goh CCM (2007) Teaching Speaking In The Language Classroom. *Relc Portfolio Series*. 1-20.
- Göçer A (2015) Türkçe'nin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Konuşma Becerisinin Kazandırılması. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Aralık-2015 Cilt: 17, Sayı 2 (21-36).
- Grabe W, Stoller LF (2013) *Teaching and Researching Reading Second Edition*. (Routledge, New York).
- Gültekin İ, Kalfa M, Atabey İ, Mete F, Eryiğit A, Kılıç U (2018) *Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A1 Ders Kitabı*. E. Barın, Ş. Çobanoğlu, Ş. Ateş, 35 M. Balcı, & C. Özdemir (Ed.) (Yunus Emre Enstitüsü, Ankara).
- Gültekin İ, Kalfa M, Atabey İ, Mete F, Eryiğit A, Kılıç U (2018) *Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A2 Ders Kitabı*. E. Barın, Ş. Çobanoğlu, Ş. Ateş, M. Balcı, & C. Özdemir (Ed.) (Yunus Emre Enstitüsü, Ankara).
- Gültekin İ, Kalfa M, Atabey İ, Mete F, Eryiğit A, Kılıç U (2018) *Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B1 Ders Kitabı*. E. Barın, Ş. Çobanoğlu, Ş. Ateş, M. Balcı, & C. Özdemir (Ed.) (Yunus Emre Enstitüsü, Ankara).
- Gültekin İ, Kalfa M, Atabey İ, Mete F, Eryiğit A, Kılıç U (2018) *Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B2 Ders Kitabı*. E. Barın, Ş. Çobanoğlu, Ş. Ateş, M. Balcı, & C. Özdemir (Ed.) (Yunus Emre Enstitüsü, Ankara).
- Gültekin İ, Kalfa M, Atabey İ, Mete F, Eryiğit A, Kılıç U (2018) *Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti C1 Ders Kitabı*. E. Barın, Ş. Çobanoğlu, Ş. Ateş, M. Balcı, & C. Özdemir (Ed.) (Yunus Emre Enstitüsü, Ankara).
- Gültekin İ, Kalfa M, Atabey İ, Mete F, Eryiğit A, Kılıç U (2017) *Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti C2 Ders Kitabı*. E. Barın, Ş. Çobanoğlu, Ş. Ateş, M. Balcı, & C. Özdemir (Ed.) (Yunus Emre Enstitüsü, Ankara).
- Gümüş M (B.T.) Dil Öğrenme Seviyeleri- Dil Öğretiminde Temel Beceriler- Dinleme Becerisi- okuma Becerisi- Konuşma Becerisi- Yazma Becerisi- Dil bilgisi Yazdırma (Dikte) Çalışmaları. <http://www.turkceogretimi.com/dil->

- ogretimyontemleri/dil-ogretiminde-temel-becerilere-genel-bir-bakis (Erişim Tarihi: 21 Ocak 2019).
- Gün M (2018) “İletişimsel Yöntem (Communicative Method)” Yabancılara Türkçe Öğretimi El Kitabı. (Grafiker Yayıncılık. Ankara).
- Güneş F (2014) “Yabancı Dil Olarak Türkçe Yazma Öğretimi: Yaklaşım ve Modeller. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 3, Sayı:1, 1-27.
- Halis İ (2002) *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*, (Nobel Yayınları. Ankara).
- İmer K, Kocaman A, Özsoy A (2011) *Dilbilim Sözlüğü*. (Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi, İstanbul).
- İzğören MK (1999) *Oyunlarla Dil Öğretimi*. (Academyplus Yayınları).
- Kaplan A (2015) Konuşma Aygıtında Sesi Anlamlandırma Olanakları. VI. *Uluslararası Hisarlı Ahmet Sempozyumu*, 28-30 Mayıs 2015, Kütahya.
- Karaca A (2019) 6. Sınıf Öğrencilerinin Konuşmalarında Karşılaşılan Söyleyiş ve Boğumlama Yanlıları. Yüksek Lisans Tezi, Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı, Ordu.
- Karadağ BF, Göçer A (2018) Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Drama Yönteminin Akıcı Konuşma Üzerindeki Rolü. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 7(1), 431-446.
- Kaya Ü (2007) İlköğretim 1. Kademe Oyun Tekniğinin İngilizce Öğretimine Katkısı, Yüksek Lisans Tezi, Afyonkarahisar Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İlköğretim Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı, Afyonkarahisar.
- Kelly LG (1969) *25 Centuries Of Language Teaching*. Rowley, (Newbury House, Ma).
- Keser S (2018) Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Konuşma Becerisinin Geliştirilmesinde Karşılaşılan Güçlükler. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Türkiyat Araştırmaları Anabilim Dalı, Ankara.
- Ketabi S (2015) Pronunciation Teaching: Past and Present. *International Journal Of Applied Linguistics & English Literature*. Vol 4(5). (182-189)
- Köksal D, Dağ Pestil A (2014) “Yabancı Dil Olarak Türkçe Konuşma Öğretimi”, *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi*, (Pegem Akademi. Ankara).

- Kurt M, Temur N (Ed). (2013) *Yabancılar İçin Türkçe: A1 Düzeyi*. (Gazi Üniversitesi TÖMER, Ankara).
- Kurt M, Temur N (Ed). (2013) *Yabancılar İçin Türkçe: A2 Düzeyi*. (Gazi Üniversitesi TÖMER, Ankara).
- Kurt M, Temur N (Ed). (2013) *Yabancılar İçin Türkçe: B1 Düzeyi*. (Gazi Üniversitesi TÖMER, Ankara).
- Kurt M, Temur N (Ed). (2013) *Yabancılar İçin Türkçe: B2 Düzeyi*. (Gazi Üniversitesi TÖMER, Ankara).
- Kurt M, Temur N (Ed). (2013) *Yabancılar İçin Türkçe: C1 Düzeyi*. (Gazi Üniversitesi TÖMER, Ankara).
- Larsen-Freeman D, Anderson M (2011) *Techniques and Principles in Language Teaching*. (Oxford University Press. New York).
- Littlewood W (1981) *Communicative Language Teaching: An Introduction*. (Cambridge University Press).
- Martinet A (1998) *"İşlevsel Genel Dilbilim"* Çeviren: Prof. Dr. Berke Vardar. (Multilingual Yayınları, İstanbul).
- MEGEP (2007) *Çocuk Gelişimi ve Eğitimi*, (Oyun Albümü, Ankara).
- Melanlıoğlu D (2018) *"Sessiz Yol (The Silent Way)" Yabancılar İçin Türkçe Öğretimi El Kitabı*. (Grafiker Yayıncılık. Ankara).
- Morley J (1991) The Pronunciation Component In Teaching English To Speakers Of Other Languages. *TESOL Quarterly*, Vol 25, No 3. (481-520)
- Nunan D (1999) *Second Language Teaching and Learning*. (Heinle and Heinle Publishers, Boston).
- Oradee T (2012) Developing Speaking Skills Using Three Communicative Activities (Discussion, Problem-Solving, and Role-Playing). *International Journal of Social Science and Humanity*, vol.2, No. 6. (533-535).
- Özgür İ (2006) *Konuşma Bozukluğu ve Sağaltımı*. (Nobel Kitabevi. Ankara).
- Razi S (2007) *Okuma Becerisi Öğretimi ve Değerlendirilmesi*. (Kriter Yayınları, İstanbul).
- Sağlam ÖY (2010) 7. Sınıf Öğrencilerin Hazırlıksız Konuşma Becerileri Üzerine Bir Araştırma. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, Ankara.

- Saussure FD (1959) *Course in General Linguistics*, Edited By Charles Bally and Albert Sechehaye In Collaboration With Albert Reidlinger, Translated By Wade Baskin (Philosophical Library, New York).
- Saussure FD (1966) *Course in General Linguistics*, Edited By Charles Bally and Albert Sechehaye In Collaboration With Albert Riedlinger, Translated By Wade Baskin (Mc Graw-Hill Book Company, New York).
- Soukhanov A (Ed.) (1992) *The American Heritage Dictionary of The English Language* 3. Baskı. (Houghton Mifflin. Boston).
- Şenyiğit Y, Okur A (2019) Yabancılara Türkçe Öğretiminde Konuşma Becerisi ve Telaffuz Eğitimi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (52): 519-549.
- Taşer S (2015) *Konuşma Eğitimi*. (Pegasus Yayınları. İstanbul).
- TDK <https://sozluk.gov.tr/?kelime=bo%C4%9Fumlanma> (Erişim Tarihi: 06 Ocak 2020).
- Tiryaki EN (2013) Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Yazma Eğitimi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 1(1), 38-44.
- Tüm G (2014) Çok Uluslu Sınıflarda Yabancı Dil Türkçe Öğretiminde Karşılaşılan Sesletim Sorunları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(2), 255-266.
- Ungan S (2018) *Dil ve Dünya Dilleri- Yabancılara Türkçe Öğretimi El Kitabı*. (Grafiker Yayınları. Ankara).
- Vandergrift L, Goh C (2012) *Teaching and Learning Second Language Listening: Metacognition in Action*. Routledge. *ESL & Applied Linguistics Professional Series*. (82).
- Vardar B (1998) *Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü*. (ABC Kitabevi, İstanbul).
- Yılmaz E, Yaman H (2002) Niteleme İşlevli Sıfatların Sınıflandırılması ve Bunların Öğretimi İle İlgili Yeni Yaklaşımlar, M.Ü, Atatürk Eğitim Fakültesi. *Eğitim Bilimleri Dergisi*, (16).

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı-Soyadı: Eda TORAMAN ÜNAL

Uyruğu: T.C

Doğum Yeri ve Tarihi: Nevşehir, 1994

Tel:+905078278892

E-posta:edatrmn@gmail.com

Yazışma Adresi: Bahçelievler Mahallesi. Reis Yaşar Güven Sokak. No5/1
Ortahisar/Nevşehir

EĞİTİM

Derece	Kurum	Mezuniyet Tarihi
Lisans	Gazi Üniversitesi	2016

İŞ DENEYİMLERİ

Yıl	Kurum	Görev
2017	Milli Eğitim Bakanlığı	İngilizce Öğretmeni

YABANCI DİL:

İngilizce

YAYINLAR

Effects of Reflective Teaching on Critical Reading Skills in Foreign Language Teaching (Yabancı Dil Öğretiminde Yansıtıcı Öğretim Tekniklerinin Eleştirel Okuma Becerisine Etkileri)

Ataç, B. A, Toraman Ünal, E. International Journal Of Languages Education and Teaching. 8 (1), 38-50, 2020.